

लीमूलं शरीरं लवणपंचके व्योमं हिमजमोदा च चन्द्रं चित्रं च चूर्णयेत् वटिका मातुलुंगस्य रसैर्वा राटिमस्य च कृता विपाचयतामं संधुक्षपतिचानले शारीरं त्रिका
 यवक्षारश्च सैंधवरुचकविडसा मुद्गडप्रितिपंचलवणं अजमोदात्रपवानी चित्रकारिगुटिका ३ श्रीफलशिलाटुकल्को नागरचूर्णेन मिश्रितः सगुडः प्र
 हिणी गदमथुग्रंजकमुजाशीलितो जायति - फलाशिलाटुः नित्यस्यामं फलं गुडस्यात्र भागद्वयं ४ मुसका निविषावित्व कौशं सस्म चूर्णितं मधुना च समा
 लीतं ग्रहिणी सर्वज्ञां जयेत् ५ श्वेतो वायुदिवारक्तः सुपक्षो ग्रहिणी गदः गुडेनाधिक सजेन भक्षिते नाशुशाम्यति रालचूर्णं ६ विल्वान्दशकं यववालकमोचमि
 द्मा जंषयः पिवतियोदिव सत्रपेना सोतिप्रचट्ट विरसं ग्रहिणी विकारं समाप्तं सुशोणितमसाध्यमपि क्षिणोति ९ मृतसूताभ्रकं गंधं यवक्षारं च रं करो वचाजवा
 सर्वसमं जपं तीभंगजडैः समं जीरे स्महं मर्द्यं शोषयेत्तत्र गोलकं मंदवद्दोशनैः स्वेद्यं यामार्धलोहपात्रके रससाम्ये प्रतिविषादे यामोचरसस्तथा भावयेद्दि
 जमाद्रावैः शोषं पेयं पेयं च यमथा रसो वज्रकपाटोपनिष्कार्धमधुना लिहेत् वट्टिणुं विविडं विल्वीलवणं पेयं यत्समं पिवेदुसं वुजाचानुग्रहिणी माशुनाश
 येत् ग्रहिणी वज्रकपाटो रस एकं र्धगंधकमर्धपररमुभे कुर्यात्तु भां कज्जली अक्षं चूरातश्च पंचलवणं सार्धं च कर्षं पृथक् भट्टे हिं गुचजीरकद्वयमुत्तं सर्व
 र्धभंगपुत्रवारेदं कमितं हरेद्दृष्टिं का रो वं त्रिशली रसः अथ संप्राप्तिः तत्र वातग्रहणी चित्रं सशब्दं सजते पिव चः सफेनिलगाठमतीवरुक्षं श्वासार्तिमुक्तं तनु
 कोपिली च स्वावो ग्रहिणी पवजप्रकोपात् पिप्पली वट्टी व्याघ्री पवक्षारकलिंगकाः चित्रकं सारिवापाठा शठी लवणपंचक तच्चूर्णं पाययेद्भासुरयोऽसोभसा
 पिवा मारुतग्रहिणी दोषे शमनपरमं मते पिप्पल्यादिचूर्णं हारुनागरनिशासवासकं कुंडली मगधजा सठी घनाः रास्त्रभाजि सरलाट्टोषै रं पाचनं भवति वातिके

गम

मंथनीरूपं मुखं मुखे विद्यते न च धायेः समायुक्ता मे कैकं दोषा पंचकं सहिरण्या तु तो दद्यात् राचार्यो यकुं विने मंत्रः देवकी पुत्र वा रासकं सारि
द्विजाशक्तं न च यद्विहीक संगोपी जनमनोत्पन्नं कृते नानेन रासेन यद्विही शान्तिमल्लति अथ विम्वारिहीनां शिवसंकल्पसक्तं तु जपे दृष्टो न रापुते ए
कादश ब्राह्मणं श्वभो विहीक हस्ती अथ दरिद्रस्य यथाशक्ति हिरण्येन मुक्तं प्रच्छेदकं कंसधु दत्वा दरिद्रो विप्राय मुच्यते ग्राहिणी गदात् अथ निराजं
अतीसारे चित्ते पिमंदो ग्रेरहिताशिनः भूयः सं हृषितो वद्विही ग्राहिणी मभिदृश्येत् अपिशब्दादजाताती सारस्यापि ग्राहिणी कला अथ पूर्व रूपे आध्यात्म मलसं
गम्य रुक्षत पीत तातनो शुधायां जलजं कोष्ठे ग्राहिण्याः पूर्व रूपकं अथ रूपं ग्राहिणी रोगवाभुक्त सामये वविमुच्यते पक्वं वा सरुजं प्रति मुहुर्वहं मुहुर्द्वं सती
सारे द्रवधानुप्रवृत्तिः ग्राहिण्यां तु वद्व्यापिमलस्य प्रवृत्तिरिति तयोर्भेदः अथोपशयः ग्राहिणी माश्रितं रोगमतीरावदुपाचरेत् लंघने ही पनी वैद्य महाती सार
भेषजैः दोषसामं निगमं वा विद्यादत्रा लिसारवत् अतीसारे कवि विना तस्यामं च विषयमेतं पेषादि पटुलघु चं च कोलादिभिर्पुतं वीपनी पंचतक्रं च ग्राहि
ण्यपो जयेद्विषकं कपित्थविल्वचागेशीतक्रदाडिममाधिता यथागः पाचयत्वा मंशकं संवर्तयत्यपि मुहुर्घृषं संतक्रं धान्य जीरकं संपुतं संधयेनान्वितं दद्यात्
दं गंधमुत्र मे रसः मांसरस दग्धशं वकसिं धृत्य तु ल्यशौ द्रेण लेहयेत् निष्कै केन हं निसाशु ग्राहिणी रोगमुक्तं १ जातीफल लवंगै लायत्र त्वङ्गाग के सरेः कर्पू
रचंदन तिल त्वक्सीरीतगरमलैः ताली सपिप्पली पथ्या स्तूल जीरक चित्रकैः शंठी विडंग मरिचैः समभाग विचूर्णितैः पावं येतानि सर्वाणि दद्याद् दं गचता व
ती सर्वचूर्णं समाजीश प्रदेया शुभ शर्करा कर्षमात्र मिदं स्वादे न्यधुना प्राविर्तं जनः नाशयेद् ग्राहिणी का संशयंश्चा समरोचकं जातीफल दिचूर्णं २ चित्रकं पि

नु ग्रहिणी कफवातोष्णशमयेन क्रमोजितः अथपित्तकफजा सद्वपेशिसंयुक्तफेनिलपीतनीलक रक्तवायुजनेवर्चकफपित्तग्रहादितः पाठावसकवी
 जानिवित्रकविषभेषजं पिवेच्चिः काथ्यचूर्णानिसहैवोक्षेनवारिणा पित्तश्लेष्माभिभवायाग्रहिरापाशलनुद्रितं कलिगफलकल्केनघनप्रस्त्रेविषाचिभ
 तं कफपित्तसमुद्रताग्रहिणीहंसंशयं अथसंनिपातजा त्रिभिः समेतैर्गदितंचचिह्नकोपस्त्रयाणां मधुरास्यताव हाहोथमूर्च्छासमनलउर्वससंनिपातग्र
 हिराणीगदः स्यात् सुस्तकातिविषाविल्वचूर्णितंकोठजंतथा मधुनाचापिसंलीतंग्रहिणीहंसि सर्वजी शतावरीचंदनकोसलंचप्रियंगुपाठामगधास्त्रिरभिः
 क्लिप्त्वा तमोरातिविषासमंगाजीवतिवह्नीद्रयवैः सुपिष्टैः घृतं कषायेतुकलिंगकानांपहंनिहन्नाद्रुहिणीत्रिदोषां पित्तानिसारंरुधिरप्रवाहंतथाशंसोरोधसमु
 द्रवंच शतावरीघृतं ७ अथचलद्रुहिणी उच्चैनीचेगरदानाभाण्यध्वारितश्चलेत् स्वस्त्वानाच्चैद्रुहणिकातदानाभोनिपीडिते लभ्यतेनोवायुघातः प्रवति
 आस्यजायते मंदग्नित्वंमहाशूलोदः साध्यः कोटिभेषजैः उत्तानशाण्डिभ्राम्यमृदुहस्तेनचोदं मर्दयेन्नाभ्यभिमुखंनिलेतैलेनबुद्धिमान् आतुरस्ययथाश
 क्तानतोनाभोतुगोमयं द्यंगुलंचांगुलोत्थायंन्यसेदीपंतदधृतः तदध्वंस्त्रापयेद्रांडंश्लक्ष्णाप्रोतंचमृन्मयं आकर्षयेत्तदादीपः स्वस्त्वानेग्रहिणीकलां यामंयामा
 धुंकं वापिमावजोद्विजतेगरी ततस्त्रांनुविनिष्काप्यशरावंतत्रलापयेत् भक्तंत्रिकटुसंयुक्तंसाध्यदेयंक्षुभालवे उर्ध्वसंचलनाच्छर्दिस्तत्रापीपंक्रियाहितात्रिदि
 नानांप्रयोगेननीरोगोजायतेनरः ८ अथसंग्रहिणी अंत्रकृजजालस्यहोर्वल्यसरंभवेत् द्रवंचनंसितंस्त्रिग्वसकटीवेदनंशरत्त आमंसुवद्रूपेच्छिलमसश
 दं मंदवेदनं पश्चान्नासादृशाद्वादानिसंनप्यथमुंचति हि प्रकोपोभवात्तत्रोशोतिंत्रजेवसा दुर्विज्ञेयादुर्निवारचिरकालानुबंधिनी साभवेत्तामवातेनसंग्रहाद्रुहि

ग्रहे १ अथपितृता विहादिजीर्णसरुजंतुर्गंधिपीतारुनीलकालं संसृज्यतेयस्यभलोविमिश्रं पितोद्रवांतग्रहिणीवदंति नलवेणकुशाजं चकासेभ
णं चमूलकं निःकाथ्यचुहिनं पाचनं पाचनं पेनिकेग्रहे चंदनं प्रत्यकोशीरपाठामूर्वाकुटनटं वज्रं शासिवास्फोतासप्तपर्णीदूरुषकं पंगुलोडुं वराश्वयव
प्रक्षकपीतजान् कटुकारोहिणीमुस्तनिवचद्विपलोशकं द्रोणेपासाधियेसादशेषैः प्रस्तुघ्नायचेत् किरातित्तेद्रपवदीरामागधिकोसलैः कल्केरस
मेः पेयंतसिरग्रहिणीहरेत् २ अथकफजा हलासुहार्दिससनेचशोफाः कामोजडत्वं वसशीतताच वैरस्यतास्येगुरुगत्रास्यादरोचकं चातिकफग्रहिणी
इठीम्योषतपाशारोग्रधिकं बीजप्रकं लवणोक्षौबुनापेयं श्लेष्मिकेग्रहिणीगरे व्याधौग्रधिकं च व्यसुरमाशंठीसुराडिमंरजनी धनचित्रकजंकल्कपीत
हमाकफालिकाग्रहिणी अथवातपितृता नानावर्णाजलोपेतवटकानादिनिर्गमात् ग्रहिणीवातपितृतां विद्यात्पीडातृषापुतः धान्यकान्तिविषोरीच्यम
वाजीपुस्तनागरं कलिंगोद्विग्वतिविवावस्यसौवर्चलाभय वातपितृग्रहिणीपुपेयास्तका ॥ नात्रहं शुधायां वपिवेतकं तथापानक्रमेवचु संडलेर्कद्वरे
रंवातपितृभवंग्रहे अथवातकफजा आध्मानं गुरुताकंपः श्वेतमल्यंसवेचमलं पिबानिद्रानोनिशापश्लेष्मवातभवंग्रहे कुटलस्यत्वचोग्राह्यापलानाशममा
त्रकं काथ्यं चतुर्गुणोत्तोमेः पादशंवस्रगलितं आशयनसुनः पाच्यं यावत्तेहत्वमागतं भल्लातकं विडंगं च विकटं त्रिफलाग्रिकं वचामिद्रपवं विल्वमेला
चातिविद्यातथाप्रत्येकं च पलं पंचवर्णातलेहमिश्रितं पलषट्पुटोमोक्षः किंचिनाहृदिनाचेत् पिंडितं शीतलं कृत्वा मध्याभ्यां विलोडयेत् स्निग्धभांडे
स्थितं लेहं कर्षांशं ग्रहिणीहरेत् वातश्लेष्मोद्रवांतृणकुट्टाघोवलेहकः पर्वटीरसगुंजाशौलिहेमधाईकेनचै सहिगुजीरकव्योषनिष्कार्धं भक्षयेत्

मस्य राजा इति प्रोक्ता हि तस्य मस्य रेहिने दंताकस्य फलं शस्त्रं पटोलं दहती फलं प्रलं वामीरुवे च गतालका तंडुलीयकं प्रलं वाः लंवाला ऊ॥ अभीरुः शतावरी तालका
देवराली वासुकंधा न्यशाकं चकं चक्रवर्तिन केयुकं मलकं विशेषः चक्रवर्ती चक्रवर्त जालिकेले च सूर्य रंदा डिमलवली फलं शंकाटकं च पद्म मंद्राशा ताल
फलाणि च जात्री कोशं लवंगं च पुरां गोवल पत्रकं हिता न्येतानि वस्तुनि लोहमेतसमश्नता नाशनीया ल्ला कुचं कोलं कर्कं धुवराणि च जंवी रं बीज प्रचतिनी
डीकर मर्दकं कोकं वनवदं कर्कं पुर्ण हवदं आन्यानि च मांसा निःकरं पुं दुकादयः कंकरं कंकरवदा पुं दुकादय इभु विशेषाः हंससार सदा हंशं कुकं कवका
लिकाः मायकंद करी राणि च राकं च कलिं गकं कृष्णं डकं च कर्कोटं केवुकं च विशेषतः केवुकं करं वु इति प्रसिद्धो जलजः शाक विशेषः कटुकं कालशा
कं च कसे कं कर्की टी तथा ककारादी निःपर्वणि विदलानि विवर्जयेत् शंकोरा समाख्यात भूर्गो राजो नुकं पया जगतामुपकाराय दुर्नीमपि रये धुवं स्नानादपैति
महश्च पृथ्वी पर्येति वापुजा पतंति चंद्रा राश्रमिथ्या चेदमहं बुवे ब्रह्म द्याश्च रुत द्याश्च कृण्वे सत्यवादिनः वर्जनीयाः स्वधर्मेण भिषजा गुरु निंदका मुनिरसपिष्ट
विदं गं मुनि रसली ठं चि रस्त्रि तं धर्मे द्रावयति लोह रोया च द्विर्न वनीत पिंडमिव काले मल प्रवृत्ति लोघव मुदरे विशुद्धि रू द्वारे अंगेषु न च सा दो मनः प्रसादो
रा परिणके रुमि पिष्ट वर्गाली ठं स्वहितं स्वर सेन वंग सेनस्य क्षय पय विरात्रि पतं लोहा जीर्णो द्रवं प्ररलं वंग सेनो गलि ४ कुर्यात्कनक वीजे नरे च नं कि रशां तेष म
वद्य द्यति राश्रमे दुग्धं पीत्वा नुते जयेत् पुंया द्वादश कादूर्ध्वं दृष्टे तद्रूप प्रदं इति शंकोरं कं लोहं सिचं वाताक फलं व्योषोऽप्य सारजे न सलिलेन तद्धृत भृष्टं युक्तं
गुदे वात विनो योत्रि विवति चत कं नृनेत समा द्याति प्रवृद्ध गुर जानि नाशं प्रयांति पुसां सह जा न्य पिम स रात्रेण १६ अथ मल रोगः गुदद्वारे पृष्ट देशे जायंते पांडुरांकुराः स्त्र

कवास्तुकां नागायत्रिसारुधिते नपाकः पलंकि का के मुक कारवे लवार्ता कुवंशं कुरामलका नां उपोदकी लावुष टोलका नां सिद्धार्थ को मेघा वस्य वक्ता मेघा
 वः चवराई विषय ते सूरण के गुडे नत थालुक तं दुल तो यके न पिंजालुकं तीर्यति को रूद्रा क सेरुपाकः किन्ननागरेण लवणं तं दुल तो या तं सार्धं समुत्थं विकारम
 म्लाच मरिचादपित स्त्री घेपकं यात्येव काजिका त्रेलं श्रीरंजीर्यति त के गत मयं को समंडका त मादियं माशियं ये न शंख चूर्णानत दधि रमानां तार कं व्या पं रवं
 जागरभ सणात् सिता नागर पुसे न तथे शुष्काई कादसात् दशभिधा गैरिक चंद नाभा मभ्येति शीघ्रं मुनिभिः प्रदिष्ट दशमद्यं त संत सं हे म वा ना र म रौ तो य क्षी
 संस कृत्व सलदंभः पीत्वा जीर्णो य जातं नि ~~विषय~~ ह न्यात त्रसौ द्रुम द्रुमुलं विशेषात् १८ अथ विसृचिका सूचीभि रिव गात्राणि नुद सति एते नलः
 प्रयाजीर्णो न सावेद्ये विसृचीति निगद्यते जल पीत म पा मार्ग मूलं ह न्यादि सृचिकां सते लंकार वेत्यं वु विधु नोति विसृचिकां बाल मूल स्य निः कायः पियली व
 री संपुत्रः विसृची नाश नः प्रो ज उ र गि विवर्धनः अणामार्ग स्य पत्राणि मरि चानि समा नि च अश्वत्थ लाल या पिष्टा संज नादं नि सृचिकां १५ द्रु स ते वि वं गंधं प्र
 ति निष्क त्रयं त्रयं मरिचं सर्व तुल्यं स्या कं ट कार्पा फल द्रवैः मर्दये द्रा वये ते न भा व ना चे क विंशतिः देयं गुं जात्रयं मरिचं सर्व तुल्यं स्या कं ट कार्पा फल द्रवैः मर्दये द्रा
 वये ते न भा व ना चे क विंशतिः देयं गुं जात्रयं पं स्वादे स र्वा जीर्ण प्रशां तये अजीर्ण कं टकः सो पं र सो दं ति वि सृचिकां १९ अथ वृद्ध विसृची सूक्ष्म ति सारो व मथुः पिपासा
 शालभ मोद ह न जं भ दा हाः वै चरार्प कं पो ह द्ये रु ज श्र व द्विं ग ता यां च भवंति त म्यां वमनं कारये स्ति प्र मु से न ल व रां वु जा पा व सं ति ए ते ण स्य दुष्ट स्त्व न र सो द दि ता
 व न र्मा शि भि दी ते वि धं पी त व तो य या वि सृ च्या म ति वृ द्वा यां पा ह्यो री हः प्र शा स्य ते त दि ने लं घ नं कार्पा मा चार सु वि रि क्त वत् कु र्त्त सैं ध व योः कल्क मु क्तं ते ल सम

रामः

यताक्रमः कावजायते देहं कपतीर्णस्य लक्षणं वयनैरेव वेदनं लंघनैर्देहनेन च शान्तिमाप्नोति नोचित्रमंज्ञेन च विशेषतः श्वेतापराजितामूलं कांजिकेन सु
परिहितं अतीर्णं संज्ञेयं दृष्टं तलेः श्वेतपुनरीवं भक्षयेत्तीक्ष्णीमूलं तिलपर्यायं वाशिष्ठां शंखपुष्पी जरांतोयैः कफातीर्णप्रशांतये १७ अथ विशिष्टद्रव्या
तीर्णं अल्पपनसकापफलं कदलसंभवं कदलस्य तुणकायवुधेरभिहितं द्यूतं नालिकेरफलतालवीजयोः पाचकं सपदि तंडुलं विदुः क्षीरमाशुसहकारणा
चंचारमज्जतिहरीतकीहिता मधुकमालरन्ध्रादनानां परुषस्वर्जरूपिष्यकानां पाकाय पेयं पितुमंदवीजं द्यूते पितृके पितरे वदेयं स्वर्जरं शंगाटकयोः
प्रशस्तं विभोषधं कुत्रच भद्रमुलं यज्ञो गोविधिद्रुफले शुशस्त्रं प्रक्षेतथा वापुषितं प्रणीतं तंडुलेषु वयसः पयोहितं दीप्य कंतु चिपिरे कणासुते षष्टिकादधिज
लेन जीर्णते कर्कटीचसुमनेषु जीर्णते सुमनेषु गोधूमेषु गोधूममाघहरिमंथयती नमुद्रणा कोभवे रुटि निमानुलपुत्रकेण खंडं च खंडं यन्निमाय भवं त्वजीर्णं
तेलं कुलित्य मथया विरधातितीर्णं मातुलपुत्रकः धनूरः कंगुश्यामाकनीवारः कुलित्यश्च विलंबितं रध्नो जलेन शीर्षं निविदलाः कांजिकेन तु पिथानं संध
शीवं तलं वारिकशरं पचेत् माषांडरीनिं वमूलं पापं मुद्रश्चकं वटो वेसवाराल्लवंगेन केनीशमं पर्यटः शिपुवीजेन पाति कणामूलतो लडुकाप्रपमंटा
विपाको भवेत्तुल्लीमंडयोश्च वेसवारोपथा स्नेहो निशाहिं गुलवंगं कैलाधान्या कर्जभाई कनागराणि मेथूयणं संधवराजिके त्रिपथोचितं संस्कृतये
प्रणीतं किमत्र चित्रं वदुमस्य मांसभोजी सुखी कांजिकपानतः स्यात् इत्यदुतं कवलवद्विपक्रमांसे च मत्स्यः परिपारावत नीलकंठकपिंजलां पिथितानि मे
मुक्ता कामस्य मूलं परिपीयपिष्टं सुखी भवेत्तावदुशो हिष्टं कपोतो धवलपांडुः शाकानि सर्वाण्यपि यांति पाकं क्षीरेण सद्यस्त्रिलनाभजेन चंचुकसिद्धार्थ

पिष्टमेतदुद्धतेन चालसके परिष्ट १३ अथ विलेवी दुष्टं च भुक्तं कफप्रास्ताभ्यां प्रवर्तते जोर्ध्वमधश्च यस्य विलविकांतां भृशदृष्टिकित्प्यामाचक्षते शास्त्रविदः पुराणा
 चित्रकं प्रतिपिपाकं कुष्ठभलातकानिव द्रोणारोमं धवंचैव च यं सूक्तं विषाचयेत् एतदुद्धते भुक्तं कार्यं प्रदेहश्च विचक्षणेः अतिप्रवृद्धो रवल्ली तु विलेवी च विनाशये
 त् १४ अथ दंडालसकः अतिप्रवृद्धो पैलुरुधारसवहाः शिराः दंडवत्येतव न्यस्यः पतेदं द्राभिधालसः सूच्यते रवसंधीनां दहं कृत्वा शिरोवयेत् दन्वा छिन्नास्त
 त्रविषमरिचैर्लेपयेत्ततः गंधस्य धूपकं दत्वा तदा जीवेन्निपेतया १५ अथोषध्याः निद्रानाशो रुचिः कपोमत्राधानो विसंज्ञता मूलाप्रलाणे वमथुः प्रसेकश्च म
 मस्तथा जठराग्निविकारेण भवत्येते उषध्याः अथासाध्यलक्षणां यः श्यावरेतो ह्यनस्योत्पसं हो वम्यति तोभ्यं तरजातनेत्रः क्षामस्वरः सर्वविमुक्तसंधिर्वायान्नरोसो
 पुनरागमाय अथ निवृत्तिः उद्गारगुदिरुसाहो वेगो न्यर्गो पथोचितः लघुता क्षुत्पिपासा च जीर्णाहारस्य लक्षणा इति रामोदरकृतभीमविजोरेचिकित्सास्वेडे प
 चविंशतिभेदाग्रधिकारः पंचमः अथ रुमिरुक् शत्रुभेको थवाचंद्रो यदा निधनमाश्लिष्यतः तद्दशायां तु वहवः रुमयः संभवन्ति हि पंचांगविधिना कार्यातत
 मंत्रपुरस्क्रिया धेनुं सूर्ये विधौ शरवदत्वा शीघ्रं सूर्याभवेत् अथ कर्मविशकः उदक्वावेक्षितं भुक्तं गजं वा श्वं च गोहनेत् मते भर्तुरिया नारी नीलं वस्त्रं प्रधारये
 त् पशुचाये विहंसंति तामेते रुमिलोदरः प्राजापत्यत्रये कृत्वा प्रायश्चित्तधिकारवान् तत्र राज्ञां चंद्रायणव्रतं कृत्वा दद्यात्नीलांशुपंचच त्रिंशद्विंश भोजयित्वा करं
 मिभ्यस्तु प्रमुच्यते अथ विप्रादीनां गोमूत्रयावकाहारः सप्त रात्रेण शुध्यति अथ हरिद्राणां यथाशक्तेषां धुंदत्वा मुच्यते रुमिरोगतः अथ निदानं अजीर्णं भोजी
 मधुराम्लमितोद्विप्रः पिष्टगुडोपभोक्ता व्यागमवती च दिवा क्षपी च विरुद्धभोजी लभते रुमीश्व अथ प्रवृत्त्यं विद्वेदो मधुरे प्रीतिरुत्पन्ना भ्यंतरे तथा कृशता च प्रसेकश्च रु

रामः

मन्त्रितः विसृज्य मर्दनं श्रेष्ठं खलीशालनिवारणं व्योषं करजस्य कलहं हिरे मले समावाप्य च मातुलुग्याः क्षाया विषादा गुटिकाः कृतास्ताहस्यः प्रवृद्धं न पना
लनेन अमुभक्तं हिरे विल्वजागरनिः काथोद-याद्यदि विमृशिकां विल्वजागरके डर्यप-स्रदधिको गणैः कैडर्यकद्वल १० अथ खली उदरे च मदा शल
लोदः सर्वोपसंभियुः तमः प्रवेशनं हे काखली म-याश्चलक्षणं त्वयजरा स्नायुहा शगु कुक्षैरस्तप्रपिष्टैः सवचारातो द्वैः उदरं न खल्वि विमृशिका घृतैस्तं वि
पहं च तदर्थं कारि अर्कपत्ररसप्रसं प्रसं धनूरकस्य च श्वेतसुहीरसप्रसं प्रसं सोभां जनारसं कुक्षं संधवयोः कल्कं पले हृद्रे प्रमाणतः एको हस्तसमस्त
तदधिकं चाम्लकं जिकं तैलप्रसं समावाप्य पचे न हृदि प्रिनावुधः खली निवारयेदं हि सृची गेग संभवं यथा घाता मवाताश्च गधसी खे जपंगुतां अर्कतैलं म
द्यो विसृज्य पभवे च शले खली युगार्ग द्वपसं प्रवृत्तौ उलावु नाश कपवष्ट चूर्णापी तं निह-या दचिरा रससं ११ अथोल्केशः उन्मिरया न न निर्गच्छे तसे
कशी वने तथा हृदयं पीशते चास्या तमुल्केशं विनिर्दिशेत् पिपासायां तथोल्केशे लवंगस्यो बुजसाते जातीफलं स्पवाशी तं शतं भदयत स्पच सतु घानद्रुमुद
रमस्तपिष्टैः प्रलेपयेत् दारुहेमवती कुष्ठजा ह्रादिंगु संधवैः हेमवत्यत्र धेतवचा तक्रेण युक्तं यव चूर्णमुत्पससारमार्ति जठरे निह-या त स्वदोध टैवा वड्ड
वाप्यष्टौ हिरे स्याथान्ये रविपाशितापेः १२ अथालसकः कुक्षिराजस्य ते सधं प्रताम्ये त्यरि कृजति निरुद्धो माहज श्वेव कुक्षावुपरि भावति वातवयो निरा
धम्यपस्या सधं भवेत्पि तस्यालसकमावरेत् शोका रोनुपस्यनु भल्लातका निमिधं मधुसिद्धं मद्योषधं अस्तेन पपसापिष्टं घृतमेतद्विपाचयेत् एतेनो
दरं न कार्यं प्रदेहं श्वेव शस्याते अतिप्रवृद्धालसकं तक्षणादेव नाशयेत् भल्लातकादिघृतं फलविक-योषमरुधरं च शतीकपातालसुशं करं जं वसस्य मनेरानि

नात्र वामार्जितं नरैः चर्मशका विनश्यन्ति महापथगतेषु १ लोमजिकारे ही काष्ठभस्मकषायैरास्त्राजं वा वस्त्रधावनं चर्मशका घृमुदितं खशानामपि देहतः ३ अथ विंदु
 की शरीपवानीपिचुमं रपत्रं विदंगकृष्णतिविषं सोनं संपेयमूत्रेणानृत्ययुक्तविनाशनं विंदुमीरुजानां मुस्त्राविशालात्रिफलाखुपरीशिगुः सुगन्धं सलिलेन
 कल्कः पानं सरुसकृमिशत्रुचूर्णविनाशनं विंदुमीरुजानां ४ अथ मत्तुराः अर्कतूलमयीवर्तिर्भावेष्ट्यावुकेन च प्रलीपकरुते लेननिःशेषाद्विंति मत्तुरासु
 कुलीरवसयाहर्णाः कृतस्तस्येव खुरी हीपोमत्तुरासंघातगत्रावाकर्षयेद्भवं ५ अथ मक्षिकाः तक्रपिष्टेन तालेन लिपेत्पुनर्लिकां कृतां तामाद्यापगृहाद्यांति माक्षिका
 नात्र संशयः ६ अथ मूषकाः मार्जस्यभलं तालपिष्टमूषकमालिपेत् तमाद्यापगृहं त्यक्त्वा सद्यो निर्गन्ति मूषकाः ७ कुटार्कदुग्धकुल्लाधनिलचूरी समन्विते अर्क
 पत्रेषु विन्यस्य मूषकांतकगृहं ८ अथ सर्पाः श्वेतापराजितामूलं भस्मातकविदंगकं धूपः सर्जरसोपेतः प्रदेशे गृहमध्यतः सर्पाश्च मत्तुमा मूषागंधा द्योतिरिशोरश
 अथ वृश्चिकाः गुडं श्रीवासभस्मातविदंगत्रिफलापुतं लाभारसोर्कपुष्पचधूपाशकमत्तुराः नाशये-नात्र संदेहः सर्पवृश्चिकमूषकाः ९ अथ बह्मशद्यावियजंतवः
 मुस्त्रासिद्धार्थं भस्मातकपिकुगुडंतथा चूर्णभानुफलोपेतं देहसर्जरसान्वितं मत्तुरासमशकासर्पमूषकाविषकीटकाः पलायंते गृहं त्यक्त्वा यथापुद्गेषु कातराः १० अथ
 पिपिलिकाद्याः लाक्षसर्जरसोशीरसस्यैषाः पत्रकपुरं भस्मातकं विदंगा निरेणुकः पुष्करंतथा अर्जुनस्य च पत्राणि समंचूर्णं प्रधूषयेत् पिपिलिकादिका कीटास्ततो यो
 तिन संशयः ११ अथ मशकाः वर्वरमशकान्हीनिधूपाद्वा गृहधारणात् ककुभकुसुमविदंगं लोणं लिभलतकं तथा शीरं श्रीवेष्टं सर्जरसं चंदनमप्यत्राष्टकं रघात् एष
 सुगन्धो धूपो मशकाजैवाशकः श्रेष्ठः शस्यासु मत्तुराणां शिशिचगावेषु प्रकाशं १२ अथ भयं तरुमयः तत्रादौ कफनाः कफादामाशये ज्ञाना च द्वाः सर्पति सर्वतः पृथुवुध

रामः

मीणां पूर्वलक्षणं अथ रूपं त्वरो विवर्णता शूलदोगः सदंभ्रमः भक्तद्वेषोतिशयश्च संजातकृमिलक्षणं अथोपशयः विडंगमोषसंयुक्तमनभं विवेचनः दी
पनं कृमिनाशपत्रं रात्रि विट्टे प्रसहं कटुकं तिक्तं भोजनं कफनाशनं कृमिणां नाशकं रूच्यमग्निं सदीपनं विडंगशतपात्रीयं विडंगेनावधूलितं पीतं कृमिहरं
दृष्टं कृमिनाशं गह्वराजयेत् पलाशवीजस्वामिपिवेनाश्लीकं संयुतं पिवेत् तद्दीप्तकल्के वातक्रेण कृमिनाशनं ३ कपिलचूर्णं कर्षार्धगुडेन सह भक्षितं पातयेत् कृ
मी सर्वानुदरस्थानसंशयः ३ विडंगं कौटजेवीजं तथा वीजं पलाशजं संचर्ष्य स्वादे लवडेन कृमीनाशयितुं नरः ४ निंबपत्रसद्वनं संक्षोभ्य पुतपिवेत् धनूरपत्र
जं वापि कृमिनाशनमुत्तमं ५ हाडिमी वधूतः क्वाथस्तिलतैलेन संयुतः त्रिदिनाभ्यासयेत् कोष्ठतः कृमिजालकं पारसीयाय वानी पीताप्युषितवारिणा प्रातः
गुडयुक्ता कृमिजालं कोष्ठगतं पातयेत् ६ निंबाजं भोदाजं तु घृतं ब्रह्मवीजं सफोरं सरामटं समगुडं सघोजं तु दोगराः ८ शुद्धसंतं शुद्धगंधमज्जमोदविडंग
कं विषमुष्टिं ब्रह्मवीजं क्रमादुक्तगुणं भवेत् चूर्णितं मधुना लेहं निष्कैक कृमिनाशनं कीटमर्दो रसो नाम्ना मुस्ता तोयं पिवेत् नृ ९ अथ संश्रुतिः तत्र वाक्
कृमयः रूक्षादतिमलास्वेदाश्चिंतया शोचनादपि कफवातसमुद्भूता लीक्षा प्रकाभवति हि प्रकाकृमपराधेता तृतीया चर्मणि स्थिता सूक्ष्मातिचिपि टारू
क्षाचमाचर्मशुक्तिका चतुर्थी बिंदुकी नाम वर्तुलाम्बुसंभवा मकुशास्यासंचमिका वा ह्योपद्रवकारिणी अथ एका रसेंद्रा समा युक्तो रसो धनूरपत्रजः
तांबूलपत्रजो वापि लेपाद्युका विनाशनः धनूरपत्रकल्केन तद्वैवपाचितं तैलमभ्यंगमात्रेण प्रकां नाशयति क्षणात् १ अथ लीक्षा सविडंगं गंधशिलया सिद्धं
सुरभीजलेन कटुकैले निखिलं नमुति विनाशं लीक्षा सहिता विमूर्च्छिता एकाः लीक्षाघ्नः स्यादरिष्टस्य फेनोद्यर्षणा तोधुवं २ अथ चर्म प्रका रतो मज्जिका पावस्त्रगात्रं

तिमाः केचिकेचिद्वेदोपमाः रूढधान्योकराकारानुदीर्घासथागावः श्वेतास्नामावभासश्च नामतः समधातुने अत्रादा उदरवेशादृष्टयादामहाकुहाः
 चुरवोर्ध्वकसुमासुगंधासेतुकुर्वेते इत्यासमास्यसवराभविपाक्रमशेचकं मूर्च्छाहर्त्रिजगनाहकाश्चिधवधुपीनमान् ब्रधश्चर्मलता ननवः परिगाहेनतथासंज्ञे
 दीद्याः फलत्रयवचारेतीत्रिकपिस्तकेः समैः सिद्धं सर्पिर्गवांमूत्रैः पीतं कृमिविनाशनं वचाजमोदा कृमिजित्यलाशवीजं शठीरामठकं त्रिवृच्च उष्णोदकेपीयूच
 पेयमेतस्त्रीघृनिहन्ता कफलाक्ष्मीश्च १३ अथ रक्तजाः रक्तवाहि शिरास्त्वा नाद्रक्तजा जेतवोगावः अपादा वृजताम्राश्च सोक्ष्मा केचिददर्शनाः केशाहाला
 मविधं साजोमदीया उद्वेगाः घट्टनेकुष्टैककर्मणाः सहसो रसमातरः सो रसमातृभ्यां सह वर्तेते इति सहसो रसमातरः त्रिफला मास्त्रयः प्रस्त्रा विडंग प्रस्त्रमेव
 च दीपनं दशमूलं चलाभतः समुपाहरेत् पादशेषं जलद्रोणेन संपिबिष्य च येन प्रस्त्रो मितं सिंधुपुत्रं तद्रक्तकृमिनाशनं विडंगघृतमित्येतत्त्रेहं शर्करा
 या सह सर्वाक्ष्मीनगरादतिवज्रमुक्तमिवापुराणं विडंगघृतं शठीघवाजीधिवुमदपत्रं विडंगरुक्मातिविषसोनः संपीय्य मूत्रेण त्रिवृत्प्रमुक्तं विनाशनं सर्व
 कृमीरुजानां १४ अथ पुरीषजाः पलाशये पुरीषोष्णजायते धो विसर्पिणः वद्धास्युर्ध्वे पुष्पते यदा माशयो न्मुखाः तदा स्योद्गारनिष्ठा स विडुंधानुविधापिनः
 दृश्यन्त तनुस्त्रुलयावाः पीताः सितासिताः तेषु च नाम्ना रूमयः कके रूक मके रुकाः सौसुरादाः सल्लज्जालेलिहा जनयन्ति च विडूदशूलविष्टभका
 र्पपाक्ष्मपांडुताः रोमदृष्टाग्निसदनगुहकंदू विमार्गगाः वद्धास्येऽधो विसर्पिणः स्युः ते विमार्गगाः विडूदारी जनयन्ति पिप्पली पिप्पली मूलधान्यकं रुक्मजी
 रकं वचाचित्रकताली सपत्रकं नागकेसुरं श्याद्विपलिकान्मागान्यं च सौवर्चलस्य च भरिचाजा जिशुंठी नामैकैकस्य पलं पलं त्वगेला चार्धभागश्च या मुवेकु

उवहृषं हाडिमाकुडवंचैवहेपलेचाम्लवेनसात् सर्वमेकत्रसंमो ज्यपो ज्ययो जयेत्कुशलोभिषक् पियल्यादिकचूर्णतुनष्टवद्रेः प्रदीपन अंशसिग्रहिणीरोगमुदरं
 सभगंदरं ककुश - भिषक् पियल्यादिकचूर्णतुनष्टवद्रेः प्रदीपन अंशसिग्रहिणीरोगमुमिकंदूहरंरुच्यं सुरयो सोरकेनवा नातः परतरंकिचिरामशोथनिष्
 द्रवं पलंकषापलेहेतुरुक्षायसः पलहृषं पथ्यामताक्षधात्रीणाद्यैकैकशः फलं शताकचम्योषापिकारवीरुमिनाशनैः चूर्णितैरर्धपलिकेसिलतैलंपल
 द्रयं त्रिफलायारसप्रस्तुं खंडप्रस्तुपुत्रंभवेत् दावीप्रलेणसाकश्चतुर्जातकसंपुतः सावित्रवरकाहोतेयथाग्निलभक्षिताः कृमिकोष्ठग्निरौर्वल्यशोथगुल्मोदरभू
 मान् कासलापंडुरोगोर्भाभगंदरगद्वरणं निहसुर्वीतसंसिद्धवयस्त्रैर्वलप्रदाः तथाप्रमेदशमनाश्चक्षुष्याः पुष्टिवर्धनाः १५ अथस्त्रायुकः तथाज्यः कफरक्ता
 भ्यांसंज्ञातः स्त्रायुकः स्मृतः स्त्राधाकारस्तोदकारितथाध्यानकरस्यसः वैद्योयः स्त्रायुजंतुनृजिघांसः स्निग्धमातुरं सुरसादिविपधेनसर्पिषावातमादितः विरेचयेनीहा
 तैरेवोर्गेरुस्त्रापयेच्चतं यवकोलकुलित्यानां सुरसादेर्गणस्यच विरंगस्नेहपुकेनकाथेनलवणेनच विडंगतंडुलव्योषशिगुभिर्मरिचेनच तक्रसिद्धायवागूसा कृमि
 श्रीसमुवर्चिका १६ अथद्विभार्गवाः मार्गद्वयगन्धन्या कृमिजिक्कमुकस्यमस्तुनाकल्कः शौद्राद्योथाजायाः ग्रंथिकचूर्णान्वितंमंत्रं तुलापुष्पणीफलदारुशियु
 काथः सरुसः कृमिशत्रुकल्कः मार्गद्वयेनापिचिरप्रवृत्ता कृमीनिहन्त्या कृमिजांश्चरोगान् १७ अथगंदूपदाः ज्वरोद्वेगशूलंवावमिदृक्केदनंभूमः विड्वि
 वंधोविवर्णत्वमतीसांसुपेनिलं गर्जनंजठरेचैवमंराग्नित्वं चजायते पिपासापीतजानेत्रेकिंचुकैः पीडितस्यच मरिचं पिप्पलिसूलंविडंगमिंधूपवानिकात्रिवतः गो
 मूत्रेणानुषेयाः यानाद्रूपदाहंति कुवेराक्षस्यपत्राणांपलमेकंरसं पिबेत् सप्तभिर्मरिचेपुक्तंमत्रापंशमसायकः १८ अथसूचीमुखाः सूचीवभिधुतेत्रंतुसरक्त

तयोः कार्यविद्यातो च तथाभ्यस्य भक्षणं अग्निष्टोमार्हिकर्मणि प्रक्रम्य न समापयेत् अंशजागमनात्सर्वहजनात् दुर्गवान् प्रायश्चित्तचरेदादावदं देहविशुद्ध
 ये तत्र रात्रौ पलत्रयेण कुर्वीत रात्रौ नवसुधं तदर्थं नाथवाकुर्याद्विनाशात् न कारयेत् सपर्वतवजं कृत्वा समुद्रपरिवेष्टितां नवश्लानिनिक्षिप्य भूतवैश्व
 शावेष्टयेत् कांक्षयात्रे विनिःक्षिप्य पलायक विनिर्मिते देवीमावाहयेत् तत्र भूतधात्री हरिप्रियां एतौ हि वसुधेदे विरूये सिं सम्यगाविश संहिता पर्वतैर्वक्षैः
 सुप्रनोभिर्मनोहरैः एवमावाह्यतां देवीं गंधमात्यैः समर्चयेत् उपचारैः षोडशभिश्चार्घ्यैः सर्वशास्त्रविद् होमं चापि प्रकुर्वीत समिदाज्यतिलैः सह भूमिभूमि
 मंत्रेण समिद्धोमं प्रकल्पयेत् मंत्रः प्रकीर्तितश्चाग्नेस्तिलाज्याहुतिभिर्हुनेत् अग्नेरुत्तरतश्चापि कुंभं वस्त्रेण वेष्टितं स्थापयेत् तत्रांशुद्रमध्वजानां हिमजिकों प्रसिपेत्
 तथा शुद्धवारिणा परिप्रितं पवमानादिभिर्मंत्रैश्च भिषेकं च कारयेत् पवमाने सादिष्टेति दृष्ट्वा च पवमानः सर्वज्ञेयं च वाक्यं शंभो वातायुवाके न शान्तिं चापि प्रकल्प
 येत् अभिषिक्तस्य चांगानि वस्त्रेण परिमार्जयेत् अक्षीभ्यामनुवाकेन पञ्चालिगं सरभकं आचार्यापतुतांष्टवीर्यादोणीसमाहितः मंत्रेणानेन विधिवत्सायुस्वाप
 सुदुःखः धात्री धरित्री भूतानां वाराहेणोद्धृता पुरा रत्नगभां समुद्रैकवसना सर्वशोभना दानेनानेन सुग्री तापोदुरोगं व्यपोहन् शान्त्यर्थं ब्राह्मणैः सार्धं कुर्यात्
 गपाहवाचनं एवं कृते विधाने तु पांडुरोगः प्रणाशयति अथ विप्रादीनां रुद्धातिरुद्धे कुर्वीत ततश्चाद्रावणं चरेत् शतं च भोजयेत् द्विप्राग्निष्टोत्रेन यथेष्टितं एवं कृत
 विधानेपि पांडुरोगात्प्रमुच्यते अथ हरिद्रव्य कस्तूरिकापलंदत्वा मुच्यते पांडुरोगतः अथ निदानं व्यवापमस्तलवणानि मद्यमस्तुहिवा स्वप्रमतीवती शो नि
 सेव्यमाताम्यविहृष्य रक्तदोषास्त्वचं पांडुरतो न पति अथ पूर्व रूपं त्वक्स्फोटनिष्ठीवनगात्रसादमद्रक्षणापेक्षणा कूटशोथाः विण्मुत्रपीतत्वमथाविपाको भविष्य

मनिसायेते यकृद्दामक्षयसंनेरक्तं वावमतेभं श्रुतेदोमुखेरुचिर्लीयं मंदाग्रित्वंचवेपथुः तस्मा मंदज्वरो ज्ञेयः सूचीमुखकमीरुजां मुक्ताविशालात्रिफलाखुपर्णी
गुः सुगन्धं सलिलेन कल्कः पीतः सरुस्माकमिश्रवृक्षाविनाशनं सचिमुखकमीणा सुरसासुरदास्मागधीकात्रिवृतात्रिफलावचारसोनाः कंपिल्वविडंगा
दंतिनीनां कृतकल्कोदरतीक्ष्णसुचिकास्यान् १० अथ धान्यां कुराभाः मलाशयस्थाः कृमयो गुदं जन्धंति नेभंशं ते सुसंपीडिते देहे धीवत्वं विद्धि भेदनं विष्टं भो
रोमहर्षध्वजवायो विमनस्कता गुदे कंदूश्च मोक्षानिर्नेत्रे - दः पश्यता गात्रे जडत्वं हृत्कोशे धान्यां कुरनिभैर्भवेत् सकुम्भिः कटुतैला जैर्गुदे सम्यक् प्रवेशितैः
शिणोः पिप्रणश्यंति गुदजाः कृमयः क्षणान् मातुलुंगम्य मूलानिरखानं कृमिजिह्वितं अजमोरा निवपत्रं गोमूत्रे गातुपेययेत् पानमेतत्प्रशं संति धान्यां कुरनि
भैरुमो १० अथोपद्रवा शलाधाने ज्वरः पांडुः शोयोतीसारविड्वहाः मंदाग्रित्वंच विड्वं तपि फसाचेत्युपद्रवाः तत्रादौ शूलः अजमोरा पलाशास्त्रिभिरिणी
रसगंधकं आखुपर्णी रसं स्वादे सताग्रं कृमिशूलनुत् अथाधानं एकविंशतिवारं शिभावितः पर्पटीरसः सुहीदुग्धेन कृमिजेवाधाने रामसायकः अथ ज्वरः
आखुपर्णी कषायं च शर्करां पिव सर्वथा कृमिज्वरो पशं सर्थं खंडमलकमन्तिवा शोयोपद्रवचिकित्सा स्वस्वाधिकारोक्ता ज्ञेया अथासाध्यलक्षणं विदुर्मते धी
रामो संसर्गोपद्रवसंयुतं वर्जयेत्कृमिवंशतिभेदं तत्सर्वत्र कृमिदर्शिनं अथ निवृत्तिः स्वाहारलक्ष्मिद्विर्वाधानं पूर्वविक्रमलक्ष्मः सम्यङ्गुलप्रवृत्तिश्च लिंगं
कृमिमतेषु इति लमोदरकृतमीमविनोदे चिकित्सा खंडे विंशतिभेदः कृम्यधिकारः षष्टः अथ पांडुः मंदादृष्टमसंस्कोविलप्रदर्शविधुस्तथारिस्तुः सिद्धं सु
वाकुर्यात्पांडुगदं च खपाकादे वपसो मेत्यपुनं पंचांगविधिना जपेत् पल्ले कंजतं दवा मुच्यते पांडुरोगतः अथ कर्मविषयकः देवद्वयापहरां विप्रद्वयद्विस्तथा

शृङ्खलपेसलचतुष्टयं पूर्वोक्तचक्रिकावक्रैरुत्तरधापुटेन च जीर्णगंधेसमुद्भूतचक्रिकां विचरणीयेत् चूर्णादंशगुणं योज्यं मत्तलोहं च मर्दयेत् लसुणो जटशोशेन च
 मन्त्रावलीभवेत् वातपांडुहरः सिद्धो रसः सिद्धभूषणः पित्तेश्चातुष्टयपामागिरोरं डस्य च मलिकां तक्रैः पिष्ट्वा च कर्षकं हन्ति पांडुसकामले अथ पित्तपांडुः पीतमूत्र
 शकृन्नेत्रोदाहृतसाज्जगन्निनः भिन्नविद्रोहिपीतामः पित्तपांडुमयी नरः पित्तपांडुमये देयमांशे तावद्विरेचनं पृष्ठीमधुगदाभ्यां च सिद्धमाज्ये ततः पित्तं रसभस्म च
 तुर्भागं लोहभस्माष्टभागिकं वह्निमुत्ताविडंगं च त्रिफलाकुटजत्वचं त्रिकटुश्चूर्णितं योज्यं प्रतिभागं च लेहयेत् मधुना कर्षमात्रं च पित्तपांडुहरं परं रसो घं लोहगर्भास्यो देयं
 यमगोकवत् मुस्तामतिविद्योशंटीगुडचैश्चिखिल्वकं क्वाथपित्वा पित्तेश्च शीतले मधुना सह अथ कफपांडुः कफप्रसेकश्च पथुते दालस्यातिगौरवैः पांडुरोगी कफा
 द्युल्लेख्युच्चनपनाजनः सेवराज्यास्तुपंचागंचूर्णं क्षीरैश्च वा जलेः निष्क्रमात्रं पित्तसंघासादलेष्माधिकं जयेत् पलं सतं पलं गंधं वह्निपथ्यात्रयं त्रयं मुसैला
 पत्रकाणां च प्रति सार्धं पलं क्षिपेत् शूषणं पित्तलीमलं विषये वपलं पली जगके सट्कर्षे करेण कार्धपलं तथा पुरातनगुटे नैव तुल्यार्धेन प्रपाचयेत् मर्दयेत् कज
 कद्रौ वैर्यामेकं तद्वृतेन च गुलिकां वदं डाभां कारयेत् सये त्रिणि श्लेष्मपांडुहरः सोमं रसः कामेश्चरभिधः ३ आथ संनिपातजः सर्वा नये विनः सर्वे दुष्टा दोषा
 स्त्रिदोषके त्रिदोषलिङ्गं कुर्वन्ति पांडुरोगं सुदुः सहं शुद्धसूतं हेमतां तां प्रतुल्यं च मर्दयेत् जंवीन रसं युक्तमातपेशो ययेदिनं सर्वतुल्यं पुनः सतं क्षिप्यापिष्टी प्रकल्पये
 त् धनूरफलमध्ये तु रोलापंचे अहं पचेत् धनूरोत्थद्वैवयंचे चूण्य पुनः पुनः आरायवधयेद्वसूदृष्टिकापंचगपचेत् जंवीरैर्गंधकं पिष्ट्वा अधश्चोर्ध्वं च राय
 येत् तुल्यं पुनः पुनर्हत्वा रुधा लघुपुटे पचेत् षड्गुणं गंधकं जीर्णं तनुल्यं मत्तलोहकं दत्वा मर्दयेत् त्रिनेकं तु कंटका मर्दयेत् त्रिनेकं रुधा सम्यक् करिष्यामौ कपोता इव पुटे

तस्यैव पुरः सरणि अथ रूपं विवर्गता शरीरेषां पथः काश्यमेव च सवृद्धिनिस्तथा लस्यं पांडुरोगस्य पुरः सरणि अथ रूपं विवर्गता शरीरेषां पथः
काश्यमेव च सवृद्धिनिस्तथा लस्यं पांडुरोगस्य लक्षणं अथोपशयः शाली सपवगोधूमाभ्युग्राणां मूषसंस्कृतान् मुद्राठकी ममराद्यौ जौगले भोजयेदस्यः
ससरात्रंगवसत्रे भावितं वापसोरजः पांडुरोगप्रशान्त्यर्थं यस्यापि वेत्तः १ गोमूषमिदं मंदूरचूर्णं सगुडमश्नतः पांडुरोगः क्षयं याति पक्तिशालविदारणाः २
पुनर्नवात्रिवृद्धोषविटुंगं राहचित्रकं कुण्डहिरिद्रात्रिफलादंतीवत्यंकलिंगकं कटुकापिथ्यली मूलं मुस्तं शरीचकारवी पवानी कटुलं चेति पृथक्पुलमि
तं मंदूरदिगुणं चूर्णं होमत्रेष्टगुणोपचेत् गुडवट्टका कृत्वा तत्रेणालोद्यात्पि वेत्त पुनर्नवात्रिपट्टवट्टकाभिधिनिर्मितः पांडुरोगं युगां च कामलां च हली
मकं श्वासं कासं च पश्माणं च रंशोथं तथोदरं शूलं स्त्रीहानमाध्मानमर्शमिग्रहिणीं कृमीन् वातरक्तं च कुष्ठं च सेवनात्त्राशये क्रवं ३ इह नाजमोदसेधव
नागरमरिचानि चाम्लतरेण समालादमिव लपं शोनाशनं परमं ४ त्रिफलाहृद्योषलवणात्रयमादरात् तत्पीतपयसा पांडुगृहिणी गुल्मप्रलनुत् ५
क्षीरभुज्ज्वसं पुक्तापथ्या पांडुमपीपि वेत्त ६ रजनी कृशकल्काभां घृतपांडुमयापहं ७ त्रिफलाकल्कगोमूत्रसिद्धं वामाद्विषं घृतं ८ ताम्रभस्मसभस्म
गंधके वसनाभमथ तुल्यमागिकं वट्टिकोपपरिमर्दितं पचेद्यामपादमथ मंदवट्टिना रक्तिकासुगलमात्रेणोभजेत्तोफपांडुघनपंकशोथणः ९ अथ संप्रा
प्तिः तव दातपांडुः तद्वत्त्रयनयनारीनां हृक्षरुसाहणाभता वातपांडुमयेकं पतोदरादभ्रमादयः कृष्णचूर्णं पुनर्विषदशमूलशत्रुपि वेत्त वाणते तुलसीविषं
वातपांडुप्रणुदयं शुद्धसूतं च सिंहं पलेकैकं विमर्दयेत् वायारसेनयामैकनेन कर्णं च चक्रिको सुपक्वां कारयेन्मूषमुत्र तां द्वादशो गुलां तन्मध्ये गंधकं

यचेत् पुनर्मर्दपुनर्भाज्यं निवारं प्रवज्जद्वैः बहस्यद्वैसहजिविधामर्दपुटेत्रिधा बहार्कजकमालानां च यद्वा वैस्त्रिधात्रिधा मर्दरूपापुटेजद्वदशं
शेवसजाभके दन्वातस्मिन्निचरणपीथगुं जामात्रं प्रयोजयेत् कालविधिसनोचामरसः पाद्रामयापहः अभयानुगवांमूत्रेः पिष्ट्वाचानुप्रहापयेत् इतिकालविधे
मयोसः किं गततिक्तसुरदारुहावीमुस्तागुडचीकटुकाप्रदोर्लं दुर्गलभापपटकं सनिबंकटुत्रिकं बह्निफलत्रिकं च फलीविटुंगस्य समं राका निस्सर्वैः समं च
शीमथायसश्च सर्पिर्मुधुभां वटिकाविधेनातकानुपानाद्विषजाप्रयोद्या निहंनिपांडुं च हलीमकं च शोथं प्रमेहगृहिणी रुजं च श्वासं च कासं च मृशक्तपि
त्रमर्शस्य चोर्शं गृह्णामावातं ब्रणाम्बुगुल्माः कफविद्रधिचक्षित्रं च कुष्ठं च ततः प्रयोगात् अष्टादशंगलोहं ४ अथ मूज्जः मृदुक्षणाद्रवेत्सं दुसं दालस्य निपी
डितः सकासश्चासशालार्शः सदाहचिसमन्वितः सूनाक्षिकृष्टगंडभूः सूजवाचाभिमेहनः कृमिकोष्टोः त्रिसार्पितमलं सासकृफान्वितं योषं विल्वहृदि
द्वेद्वेत्रिफलादिः पुनर्गीवा मुस्ताथ्यपोरज पाठाविटुंगे देवदारुच वृक्षीकालीघभाङ्गी च सक्षीरैस्तेः शतं घृतं सर्वान्प्रशमयामाशु विकाराश्च निजकामयान्
द्विनिशात्रिफलाविल्वपाठामुस्ताकटुत्रयं वृक्षीवाली तथा भाङ्गी विटुंगं हि पुनर्नवा देवदारुलीहभस्म समं सर्वं प्रपेषयेत् सर्वस्याष्टगुणं क्षीरं क्षीरावधिद्य
त्रिभवेत् पचेद्भूतावशेषं च कर्षमात्रं प्रयोजयेत् सर्वान्प्रशमयामाशु विकाराश्च निजकामयान् अथागंतुजः दीर्घान्यागीत्यादितो वा ज्वरेण रक्त स्रावापीडितो वा
व्रणेन चित्तायासादोषनाहेमनुष्यस्यायं पांडुर्जीयते सेवनेन त्रिफलकटुकशुक्ला निंबभूनिंबमेघत्रिवरमतलता द्वाचेतकी नागरं च कथितमपि विधेयं सारमे
तस्य दिष्टं मजकलहसेवाद्योऽप्यपांडुनिहन्त्यात् धातुमाक्षिककटुत्रयं तथा लोहचूर्णमपि हेममाक्षिकं चूर्णीयेच्च मधुना द्यूतेन वा भक्ष्यणे मथितपात्रकंपुनः

न आचार्यभोजनमिवातुप्रणिवस्यविसर्जयेत् अथविप्रादीनां पीतगः कामलारोगः कपालीमुसलान्वितः सुवर्णनतदध्वजतदध्वर्ध्वजवापुनः एतौकुम्भोपरिगम्य
 जपिवापयाविधि पीतगंधप्रसूनोद्येवाह्वयान्निवेदयेत् सर्वजन्मसमुत्थेभ्यः पापेभ्यः समुपस्थितां कामलां हर्तुं कामोहं मूर्तिमेनादराप्यहं ततश्चभूयसीदवाभुंजीयास्तु
 जनैः सह अथहरिद्रस्य कांस्थपात्रत्रयेदद्यात्स्वर्णाद्याद्यतश्चिन्तं तत्कालं मुखमात्रेणिकामलातेविमुच्यते अथचिन्तने पांडुरोगीतथा ज्योतिषिपित्रलानिजिषेवते तस्य
 पित्रमसद्भ्योसहृद्धारोगायकल्पते अथसर्वरूपं दाहाविणकरोर्वत्ससदजान्चयस्तथा मदापित्वंज्वरोमहः पूर्वरूपमिदंस्मृतं अथरूपं दारिद्र्येनैवः सभशंहारि
 इवदुःखाननः पीतमूत्रशरुचेत्रोभेकवर्णीहेतंरियः अथोपशयः गोधूमशालित्यवघाष्टिकमुद्गकानांश्यामातृकीमरिचहव्यपपञ्चतर्कं प्रोक्तं गवामिहपलंखलु
 जांगलंस्यान्निजघ्रमुक्तमखिलंखलुकामलायां त्रिफलापाण्डूच्यावादावीनिवस्यारसः प्रातर्माक्षिकसंयुक्तः शीतलः कामलापहः १ अंजनेकामलातीनां
 शोणपुष्पीरसोहितः २ उडूचीपत्रकल्कंवापिधेनूक्रेणकामली ३ धात्रीलोहरजोयोधनिशाक्षौद्राज्यशर्कराः लीठाग्निवारयंसाशुकामलामुद्रतामपि ४ द्विशर्क
 रत्रिचूर्णपत्तार्धकामलीपिवेत् ५ निशागैरिकधात्रीर्णाचूर्णवासंप्रयोजयेत् ६ नस्येककोटकीमूलंवापेयंजालिनीफलं ७ लोहचूर्णनिशायुग्मंत्रिफलांकदुरोहि
 णी प्रलिह्यमधुसर्पिभ्यांकामलार्तः सुखीभवेत् ८ धात्रीफलसहैपीडयित्वा रसंभिषक् शौद्राष्टभागपिप्यत्याश्वुरार्धकुडवायुतं शर्करार्धतुलोन्मिष्टं पक्ष्मं
 घटेस्त्रितं प्रपिवेत्सात्रयाकालेजीर्णहितमिताशनः कामलापांडुरोगयातासग्विषमज्वरान् कासहिकारुचिश्चासमरिष्टश्चप्रणाशयेत् धात्रिरिष्टः अथसंशयि
 मत्राहो कुम्भकामला दाहोस्विस्तयानाहोज्वरश्चारक्तनेत्रता असाध्यश्चासहिकार्तेविशेषः कुम्भकामली शारवाकामलिकाचेयंयतः शारवासंस्त्रिता शिलाजनुसणे

शमः

नयशोषीतयातिमारुह्यपीडितं च अनेषु हस्तपादादिषु अचनितः गात्रपुष्टिर्मनस्तुष्टिर्मनिकानभिलाषता शारीरवर्णोपलब्धिर्गतपांडोश्चलक्षणं इति दामोदरक
तंभीमविजोरेचिकित्साखंडसमर्पदण्डधिकारः सप्तमः अथकामला पदाद्यष्टशुक्रचंदौषधवायप्रपश्यतः चंद्रः शुक्रदशां प्राप्तः कामलारोगकारकः नवोनवोभ
वतीतिमंत्रमष्टसहस्रकं पंचांगविधिना कार्यपुरश्चरणा मप्यथ रजतपलमेकं तु दत्त्वा रोगात्प्रमुच्यते अथकर्मविषाकः कन्याद्रव्यद्वरे घृष्टपरकार्ये विनाशयेत् अ
नचौरः कूटमाक्षीभक्तचौरश्चकामली प्रायश्चित्ताधिकारार्थं प्राजापत्यत्रयं चरेत् तत्रराज्ञां कुर्याच्च पक्षिराज्ञानं विसोर्वीह नमुत्तमं सुवर्णोपयथा शक्त्या पश्यथोमोक्ति
वद्वयं नायिकायां तथा वज्रमुत्तरीयं च राजतं एवं कृत्वा गरुडं तं घृतद्रोणोतु विन्यसेत् श्वेतवस्त्रेण संवेष्ट्य श्वेतमाल्यैः समर्चयेत् आभ्यगात्स्वर्चितो भक्त्या यजमानेन
नभक्तिः उपचारेः षोडशाभिर्द्विजमभ्यर्चयेत् तथा द्विजं गरुडं आप्रेष्यादिति होमश्च कर्तव्यः स्तुतिं लेशभे समिदाज्यतिलैस्तत्रपालाशः समिधः स्यताः स
त्रोगरुडगायत्री समिराज्यहोमवेत् तिलहोमो व्याहृतिस्ततः स्विष्टकृतं पुजेत् स्त्राययेद्वरां कुभंसितवस्त्रेण वेष्टयेत् निक्षिपेत् चरतानि मज्जिकांश्चापि
शेचनं अथ स्त्राजाङ्गजस्त्राजाहस्मीका संगमा द्वादशतपंचवक्त्रलवनिष्पुः श्रयेत्तीर्थवारिणा तेनाभिषेकं कुर्वीत आपोद्विष्टादिभिः क्रमात् द्विशयवर्णा इति च
पावमानेन चैव हि गरुडस्त्रायजारायेयां गरुडं राजा सर्वेषां देशानां कलशं स्त्राय्य प्रतिद्रव्यमथेत् रशतं दुत्वाभिषेकः ततः स्त्रावाशुचीरोगी विसोर्वीह नमुत्तमं
सदक्षिणमुदायुक्तः प्राक्षुखाय निवेदयेत् मंत्रेणानेन विधिवद्वाह्यगायत्र्युह्युखः श्रीकृष्णपरमानंदजगतः परिपालक पूर्वजन्मनियुत्तापंभक्तचौर्यादि
केमया तेन प्राप्तं च वै रूपं यन्मया संततुः सह कामलोत्थमिदं देवतववाहनदानतः विनाशयाशंभं कृत्वा जगतां पालको ह्यसि एवं गरुडं दानं कृत्वा मर्त्यः सुखी भवे

योगीश्वरमहर्षिः त्रैलोक्यनाथः ५ अथ त्रिदोषकामला उच्यते न च न्यतिवर्गते च स्रगास्यते दारकवद्वरण्यां मांमारयतीति वरेक्षणे न स्यात्काष्ठवत्कामलिसंनिपाती मसि
 संधयोश्च पाण्ड्योर्दाहः कार्योत्रकेचिरित्युच्यते अथैरसम्भारतंगतीरेतथागमनं ६ अथोपद्रवाः त्वरः शोथो विद्विधो वातं सारो विमंजता आध्मानं सीता गात्रं स्यात्
 कासावुपद्रवाः अथोपाध्यायलक्षणं छद्दीरोचकद्व्यासत्वरत्नैर्मणिषीडितः नश्यतिश्चासकासाती विद्वेदीकुम्भकामली कृत्स्नीतशरुन्मृजोभशंशुनमृमानवः सरका
 क्षिमुखच्छर्दि विगमत्रोयश्च ताप्यति दाहाश्चित्तदाजाहते दामोदसमन्वितः जहग्निसंज्ञः क्षिप्रदिकामलावा न्विषद्यते अथ निवृत्तिः चेर्मल्यनेत्रनरवयो रम्या
 मृशं क्रमदिना दीपादिदर्शनात्त्रेयसौख्यसौगतकामली इति दामोदरकृतभीमविजोदेचिकित्सास्वडेवदुधकामलाधिकारोऽयम् अथ रक्तपित्तं चंद्रसेत्रेयदा
 मोमोज्ञायते मनुजः सदा रक्तपित्तेन दूतांगो यदा लघुं प्रपश्यति चंद्रस्यातर्गतो भोमः पश्येत्प्रनवेद्विपुं तदा पित्तपित्तं स्यात् न नाशय समाचरेत् अग्निर्मूर्ध्वेति मं
 त्रेणाहो मध्यायुतसंख्यया स्वादिगभिर्मिद्विष्य सतिला ज्येष्ठिकी राके कुंडे ततो रक्तवद्वानं कृत्वा विरेगता अथ कर्मविपाकः वैद्यशास्त्रमहाद्यस्तु कृत्वोष
 धमथान्यथा प्रयो जयेन्मरो वापिमघपोरक्तपित्तमान अथ प्रायश्चित्तं प्रायश्चित्ताधिकारार्थं चरेत्तदापशात्रमं तत्र राशौ शौद्रमर्धघटं सर्पिण्ठकं सहिरण्यकंदत्वा
 तु वेदविदुषो रक्तपित्तात्प्रमुच्यते अथ विषादीनां अष्टोत्तरशतं वृद्धावग्निं हतमिति नृचं चर्वात्साम्पां प्रजुहुयाद रक्तपित्तापनुत्तये अथ हरिद्रस्य चांद्रापणादपंकु
 र्णीद्युवमधोपि पीलकं यथाशक्त्वा गुडघृते दत्वा रेणाघमुच्यते अथ निदानं घुर्मव्यायामक्रोधाध्ववायैरतिसेवितैः तीक्ष्णोष्णक्षारलवणैरग्नैः कथुभिरेव च पित्तं
 विदग्धं स्वगुणोर्विदग्धाशुशोक्तं अथ प्रवरूपं सरतं शीतकामिर्बकं ठधूमायनं वमि लोहगंधिश्च निम्बासे भवत्यस्मिन् भविष्यति अथ रूपं ऊर्ध्वनासाक्षिकर्णा येर्म

मूत्रमंदं वासमाक्षिकं लोहमस्य च निष्कं वा सेवयेत् कुंभकामली मतस्तत्ताभ्रकांतोर्कतीक्ष्णतालकमाक्षिकं देवहालीरस्त्रैः पिष्टं दिने कंतस्तमंसमं पाचयेद्वालुका
यंत्रे रिनांते तत्समं हरेत् अमृतोत्पलकं द्वाकं दैर्घ्यं क्षारसेन च पिष्टं यक्ष्मभसायाममासं शौद्रसितायुतं रसः पंचास्यनामायं सेवयेत् कुंभकामली अथ कोष्ठकामला दग्ध
मांसरुधिरास्त्रपित्ततः कामलामृतया विनाशिनी पीतनेत्रवलवत्पुपेक्षया शोफयुभक्तिकोष्ठकामली मुस्तामृतचित्रकयष्टिपिप्पलीविडंगशुंठीत्रिपलैर्यथोत्तरं च
शोषमांशो रजसाचसंपुतसमाक्षिकं पांडुरोगदापहं परं अनेन योगेन च कोष्ठकामला विशेषतः शोतिमुपैति दुर्जया २ अथ मलकामलान्नस्य जेष्टमृत्तिलपिष्टनिभं मलं
कफवद्गुदस्य श्लेष्मद्वैः कामलां हरेत् त्रिकुंभकुलककायप्रस्त्रेतकल्कसंयुतं सर्पिप्रस्त्रं पचेत्क्षूयकामलापांडुरोगघ्नं एतकामलात्रयं वाताद्यतिरेकात् ३
अथ हलीमकं पांडोर्वा कामलापावाहरितः श्यावपीतकः वलोत्साहक्षयस्तृप्तमंदाग्निवमदुर्ज्वरः स्त्रीष्वहर्षे गमर्दश्चासादस्यारुचिर्भ्रमः हलीमकं तदा तस्य वि
द्यादनि लपिततः अमृतलतारसकल्कप्रसाधितं तुलाविट्ठिषः सर्पिः क्षीरचतुर्गुणमेतद्विदितरे च हलीमकांतेभ्यः कोस्येन पिष्टः शिलाया सहितः पाचितो रसः हताभ्रो
तीक्ष्णताभ्रां पुतो हंति हलीमकं ४ अथ पानकी संतापो निन्नवर्चस्त्वद्विरेतश्च शीतता पांडुता नेत्रैरगश्च पानकी लक्षणां विदं पलानि च त्वारिरसस्य पंचगंधस्य
संवस्य विस्त्रिकायाः व्योषस्य चूर्णस्य च तालमूल्याः सशात्मलस्य हफलत्रयस्य पृथक् पृथक् कुष्ठगुग्गुलस्य चाष्टौ लोहस्य सर्वत्रिफलाजलेन घृष्टं चतुः पष्टिमितास्रद्वि
स्युर्भावनामार्कवज्रद्रवस्य शिग्रुस्य नीरराचयोदशाद्यतया नलोम्यागृहकस्य कायाः आर्द्रद्रवस्येति रसो ययुर्जपांडुक्षयश्चासगरादिहति शौद्रेण कार्ताकपयो घृतेन निष्का
धमेतस्य भजेत्ययलात् रसेन सार्धं यवचिचिकाया शोयाधिके वा जपपलमिश्रः वज्री घृतेन पिप्पलसमस्तमद्यामृगं कसूतोक्तविधानतश्च त्रैलोक्यनाथः प्रकटीकृतो यं नरेन्द्र

अथपित्तधिकं

गकासंश्वासंश्चतस्रं नाशयत्येव हृदोपि वंहो वलवर्धनः इति कृष्णं डावलेहः ६ हवीं चोत्पलकिं जल्कोमं जिष्णुं चैलवा लुकं सितासितमुशी च सुप्तं चंदनपद्मके विषवेला
 र्थिकैरेतैर्गजप्रस्तुमिनेद्यतं तदुलानां जलक्ष्मा गीशीरं रघाच्चतुर्गुणं तत्पानं वमनोश्च नावननासिकागते कणीष्ठां यस्मिन् गच्छेत्तु तस्य कणोचप्रयेत् चक्षुः सवतिरक्तं चे
 त्ययेनेन चक्षुषी गुह्यपुत्रवृत्ते तु वस्तिकर्मसु योजयेत् रामकूपप्रवर्तेन तरभंगे प्रयोजयेत् सर्वेषु रक्तपित्तेषु तस्माच्छेष्टमिदं द्यतं हवीं द्यद्यतं ७ पारं हि गुलं चैव ऊर्ध्वं चैव
 मेलयेत् कुक्कुटा उरुमेर्भाय टंक राक्षारमेव च गंधकस्य तथा भागं द्यतेन परिमर्दयेत् सिद्धं संतुमायेकं जीरणे येन दापयेत् दिनत्रयप्रयोगेन त्वं जीरोदरस्य सौ रक्तपित्त
 नि सर्वाणि राहं चापि विशेषतः ८ नवनीतमिताद्राक्षालाक्ष्यासेहभक्षयेत् मस्तके च द्यतं र्थं र्थं रक्तपित्तहरं परं ९ अथसंप्राप्तिः तत्र वाताधिकं श्यावारुणं सफे न च तनुरु अ
 भवति कं अधो मार्गे स्तु - दुःशः प्रायशस्तस्वेदपि समिते मदनशौद्रयुक्तं वाताय कल्पयेत् उत्पलं धातकी पुष्पं धात्रा ठकिदलानि च शोष्पेपथ्योदयुते वातपित्तस्य
 जित्परं १ रक्तपित्तं कषायाभं रुक्मं गोमूत्रं संनिभं मेघकां गारधूमाभं संजनाभं चैत्रिकं मतच्च दारुणाभ्यं स्यात् लोमकृपात्प्रवर्तते द्यादलानां स्वरूपं सफे र्थं सेद्रगुं जा
 मधुशर्करान्वितं लिङ्गं नृभाते मनुजो निहन्मादुःखाकारं दारुणा रक्तपित्तं छागी पयो वा सुरभी पयो वा चतुर्गुणो नापि जलेन परं चतुर्गुणं पानं मिदं प्रशस्तं सरक्तपित्तं वि
 निहंति चाशु २ अथ कफधिकं सांद्रं क्षणं दुग्धं सहं पिच्छिलं च कफान्वितं जमेद्रक्तं तस्मात्कासञ्च रापहं विवेक्षीत कषायो वा जं द्याप्राजुनं संभवं उदुंबरफलानां वा संभ
 धुयुते तथा ३ अथ वातपित्तधिकं म्फुटं संगा निवीची वनोदहा हसमन्वितं रक्तपित्तं विजानी पाट्वा तपिताधिकं तु नरं चंदनं लहरी लोभ्रमुशीरं पद्मके सरं नगपुष्पं
 च विलंबं च मद्मुला सर्शकं शङ्खी वेरं चैव पाठाचकुटजसफलत्वचौ शङ्खवेरं साति विषं धातकी सरसां जलं आम्रास्त्रिजं वसा रास्त्रिजं तथा मोचरा मोदवं नीलोत्पलं स

रामः

इषोनिगुहैरघः कुपितो मकृषैश्च समसैस्तत्त्वर्तने अथोपशयः पित्रासंस्तभयेन्नाहोप्रवर्जं वलिनोततः हृयांडुगुहिरागीरोग श्रीहगुल्मज्वरादिकृत् शालिषष्टिकनी
वारकोशघ्नमधिकाः श्यामाकाशप्रिपंगुश्चभोजनंरक्तपित्रिनां मसरमुद्रचराकाः समकुष्ठार्ककलाः प्रशस्नाः सपप्रयार्थेकल्पितारक्तपित्रिनां दाडिमामलकंविद्धा
नम्लार्थेचापियोजयेत् पटोलनिंबवेत्राग्रप्रक्षेपेत्सपलवाः शाकार्ये शाकसात्यानांतेदुलीयादयोद्विताः पारावतान्कपोतांश्चलाचारुक्तक्षकानपि रक्तक्षकोहंसः
शशाकपिंजलानेणान्हरिणान्कालपुच्छकान् रक्तपित्रहरांविद्यादसास्तेषांप्रयोजयेत् ईषहम्लाननम्लाश्चद्यतभृष्टान्मसंधवान् कफानुगेष्यशाकेदद्याद्वाता
नुगेरसं पथ्यंसतीनप्रयेणामसितालाजसक्तुभिः धान्यो कध्वी वासानां द्राक्षा पर्यटयोर्दिमं रक्तपित्रं ज्वरं दाहं तस्मांशोषं च नाशयेत् १ वासापत्रसमुद्रमोरसः
समधुशर्करः काथोवापुटणको वारक्तपित्रहरः परः २ द्राक्षयाफलित्रीभिर्वावलामायधुकेन वा श्वदंष्ट्रपाशतावपीरक्तजित्साधितं पयः ३ पक्काडुंवरकाशपर्यय
प्यास्वर्ज्जगोस्तनाः सधुनाद्युतिसंलीठारक्तपित्रं पृथक्पृथक् ४ अतिविस्फुटरक्तोवाक्षौद्रयुक्तं पिवेत्सुकं यद्रुद्धाभक्षयेराजसोसंवापित्रसंयुतं ५ पुराणापीन
मानीयकूष्मांडस्यफलं दृढं तद्दीजाधारवीजत्वविशराशयसमाचरेत् ततस्तस्य तुलां नीत्वापवेज्जलतुलाद्वये तस्मिन्नीरेर्ध्वं शिष्टे तुपलतः शीतलीकृते तानिकूष्मांड
स्वेडानिपीडयेत्तृवाप्तमा पलतस्तज्जले नीत्वा पुनः पाकायधारयेत् कूष्मांडंशोषयेद्धर्मेताम्रपात्रे ततः क्षिपेत् क्षिप्तान् च दूतप्रस्त्रं कूष्मांडं तेन भर्जयेत् सधुवर्गीतरा
लोक्तज्जलं तत्र निःक्षिपेत् पितायाश्च तुलां तत्र क्षिप्वा तस्मै हवत्येवेत् सुपके पिप्पली शूठी जीराणां द्वेपले पृथक् पृथक् च लार्धधान्याकपत्रे लामरिचं च वं चूर्णा
मेवां क्षिपेत्तत्र तादर्थं शौद्रमावपेत् एतन्मलमिदं खादेत् दधवाग्निवले यथा खंडकूष्मांडले होयं रक्तपित्रं विनाशयेत् पित्तज्वरं नृषी दाहं प्रहरं कृशतां वमिं स्वरभेदं सदृशं

हाव्यामुंडीतिलावला तालमूलीवगायत्रीत्रिफलापास्वचसुधा भाङ्गीपुष्करमूलवैद्यकचपलानितु जलशोरोविपक्रवप्रष्टभागावशेषित दिव्योषधिहतस्या
पिमाक्षिकेणहतस्यच दिव्योषधिःमनःशिला पलद्वादशकंदेयंरुक्मलोहस्यचूर्णितं रुक्मलोहं गजवेलीतिप्रसिद्धं स्यंदजुल्यं ह्युतंदेयं पलघोडशकं वधैः पचे
जाम्बयेमात्रेणुडपाकोमतोपथा प्रसूतार्धमधुनोदेयं शुभाशमजनुकं वचः शृंगीरुक्मोविटं च शृङ्गीजातीफलं पलं त्रिफलाधान्यकंपत्रहाक्षं सचिकेसरं च
शीतवास्तुमथितं स्निग्धेभांडे निधापयेत् यथाकालं प्रयुंजीत विजालपटकं तथा गव्यक्षीरानुपानं च सेव्यं मांसं सरसः पयः गुरुवृष्याक्षपानादिस्निग्धमांसदिक्
हणं रक्तपित्तैश्च यं कासं पक्षिशूलं विशेषतः वातपित्तं प्रमेहं च शीतपित्तं वमिं रुमीनु श्वयधुवां दुर्गं वकुष्टलीहोदरं तथा आनाहं मत्रं संस्त्रावमप्यपित्तं निहतं च
चक्षुष्यं हृद्गं वध्यं मंगल्यं प्रीतिवर्धनं आरोग्यं पुत्रं श्रेष्ठं कामाग्निवलवर्धनं श्रीकरं लाघवकं श्वेदखाद्यं प्रकीर्तितं छागं पारावतं मांसं तिनिः क्रकशः शशाः
करं गाः रुक्मसाशमृमांसमेवां प्रयोजयेत् नष्टिकेरयः पानसुनिवस्य कवास्तकं शुक्ममूलकवीजाख्यं पटोसंवहतीफलं फलवातं कपटामं रज्जुं रखा
दुदाडिमं ककाश्वर्कं यक्ष्मांसं चानूपसंभवं वर्जनीपं विशेषेण खंडखाद्यं समश्नता लोहरं तरवदत्रापि पुटनारि क्रियेयते तनपुनर्माक्षिकेणैव शिलये
सहिमारणं ६ अथ संनिपातज्ञं नानास्निगं संनिपाताद्वं स्यान्नानामार्गेणीति तद्रक्तपित्तं नानावर्गीतत्वं माध्यं निरुक्तं प्रत्याख्याने संविधे पंचिकित्सेत् त्रिव
तात्रिफलाश्यामापि प्यलीशर्करामधु मोदकः संनिपातोऽथ रक्तपित्तज्वरापहः रसोऽह्निमपुष्पस्य हवीं समसन्वितः अलक्तकरसोपेतः पथ्यारसमापुतः पोति
तोनाशयेत्तर्गं त्रिदोषप्रपिरारुणं अथनासांगं नस्यादुडिमपुष्पोऽथ रसोऽह्वीभवापि वा आमास्त्रितः पलांडोर्वा नासिकासृजं रक्तनुत् नासाप्रवृत्तेऽसमाश्रुते

गात्रस्य स्त्रीलाटादि मत्वचं चतुर्विंशतिरेतानि सप्तभागानि कारयेत् तदुल्लोदकसंपुटं माधुना सह योजयेत् योगलोहितपित्तानामर्शसांज्वरिणां तथा मूर्च्छामे
होपमृष्टानां तस्मात्तीक्ष्णप्रदापयेत् अतीसारं तथा स्त्रिंशतीणां च रजसो ग्रहं प्रच्युतानां च गर्भाणां स्त्र्यापनेपरमुच्यते अग्निजैः संमतो योगो रक्तपित्तनिवर्हणः चंद्र
नारिचूर्णं कूष्माण्डकस्य स्वरसंपलानां शतमात्रकं रसतुल्यं गवांश्चीरं धात्रीचूर्णं पलार्धकं मधुप्रिनापवेतावद्यावद्भवति पिंडवत् धात्रीतुल्या सितायोज्यापला
र्धलेहयेदनु खंडकूष्माण्डकं ह्येतदुक्तं मध्यासतो हरेत् रक्तपित्तहृत्पित्तं दाहं रसांचकामला खंडकूष्माण्डकं ह्येतदुक्तं मध्यासतो हरेत् रक्तपित्तहृत्पित्तं दाहं
तृप्तंचकामलां खंडकूष्माण्डकः ४ अथ वातकफाधिकं उभाभ्यामध्वं तु श्लेष्मवातप्रवर्जितं तमसा अविज्ञानी याद्यद्वा कृच्छ्रेणाभिध्यति प्रत्येकं नोत्तमानेन
सतकंताम्रभस्मकं दिनानि त्रीणि गुटिकां कृत्वा चाग्नौ तु संपुटेत् ततः शुद्धं समादाय पुनरेव च मर्दयेत् समस्तैः समगधैश्च कृत्वा कल्लिकां चरेत् मुस्तादिमसूकी
चकेतकी स्तनवाग्भिः सह देव्याः कुमार्याश्च पृथग्पृथग्पिवाग्भिः रामशीतलिकातोषैः शतावरीरसेन च भावयित्वा प्रपलेन दिवसे दिवसे पथक् त्रिंशद्गुडचि
कामत्वं पृथगे शीरसा गंधीः शृंगाटमारिवाचैश्च समानं सूक्ष्मचूर्णकं द्राक्षादिककषायेण समधा परिभावयेत् ततः योगाश्रये सिद्धयः कार्पाचटोषपमाः पोताश्च
पेलोहं अयंचंद्रकलानामर्सेन्द्रः परिकीर्तितः सर्वपैतृगदधंसीवमिपित्तगदापहः अंतर्दाहमहादाहविध्वंसनमहाक्षमः ग्रीष्मकालेशरत्काले विशेषे
णाप्रशस्यते अग्निमांघ्रहने चैव महातापह्वरं हरेत् अमं मूर्च्छादृश्याशुस्त्रीणां रक्तं महास्त्रवं धीधोरक्तपित्तं च रक्तवातं विशेषतः मूत्रकृच्छ्राणि सर्वाणि
नाशयेत्तात्रसंशयः इति चंद्रकलारसः ५ अथ पित्तकफाधिकं इषत्पांडुरणीताश्च मसकारकविंदवः यानि चैरक्तपित्तं तत्कफपित्तोत्तरं सारं शतावरीश्चि न्ह

केसरं प्रभुकं चेत्यपवर्गः पितासुविषयदत्तुत अन्यत्रिकिसितं स्वस्वाधिकारोक्तं अथासाध्यलक्षणं एकदोषानुगं साध्यं द्विदोषं यावत्तुच्यते यत्रिदोषमसाध्यं सा
 अदापेशतिवेगवत् उर्ध्वसाध्यमधोयावत्तुसाध्यं युगपद्वत् व्याधिभिः क्षीणारहस्यवृद्धस्यानश्नतश्च यत् मांसप्रक्षालनाभक्तचित्तमिव च यत्कई मांभोनिभवाभेदः स
 यासकल्पे यत्कृदिवपदिवा यत्कृजवृफलाभं यत्कृसंयच्च नीलं भृशमतिकृशापयत्रयोक्तविकाशसहर्षरक्तपित्तं सूर्यपित्तं धनुषा यच्च तुल्यं विभाति येन चोपद
 तं रक्तं रक्तपित्तं न मानवः पर्येदृश्यं विषयज्ञापितं सा साध्यमसंशयं लोहितं ~~यत्कृदिवपदिवा यत्कृजवृफलाभं यत्कृसंयच्च नीलं भृशमतिकृशापयत्रयोक्तविकाशसहर्षरक्तपित्तं सूर्यपित्तं धनुषा यच्च तुल्यं विभाति~~ यत्कृदिवपदिवा यत्कृजवृफलाभं यत्कृसंयच्च नीलं भृशमतिकृशापयत्रयोक्तविकाशसहर्षरक्तपित्तं सूर्यपित्तं धनुषा यच्च तुल्यं विभाति
 शो लोहितं क्षणः लोहितोद्गारदृशी च स्त्री यत्ने रक्तपेत्तिकः व्याधिप्रदिग्मा उद्गारमपिलोहितं पश्यतीत्यर्थः अथ निवृत्तिः पूर्ववर्णपलक्षिप्रभुक्ते कंठे विहाहताः
 तैलादकंडुशोफत्वे गतरक्षासलक्षणं इति दामोदरकृतभीमविनोदे चिकित्सारवेदे चतुर्दशविधं रक्तपित्ताधिकारो नवमः अथ राजयक्षा कर्कस्तुतो परोक्ष
 हृषण्ये हागे गसमकं रूरीदृष्ट्या यदा च दृष्ट्वा दृशो यद्विज्ञायते तदं तर्गतसोम्यस्य पाके स्यात्क्षयसंभवः वर्षे वेदुर्महाशरीरानि वृत्तिस्तु न्यथा मतिः जयेत्तत्क्षयं च सावि
 त्री पंचांगविधिपूर्वकां दशवर्गां च गंदवागजतंसोममडलं पलत्रपरीमाणं पंचरत्नसमन्वितं एवं यः कुरुते दानं क्षयरोगात्प्रमुच्यते अथ कर्मविषयक रसगो
 द्यतविक्रेतासुगणो वेदविज्जयी ब्रह्महत्यागुरुद्वेषगुरुहत्याभिषर्षणं आत्मार्थजीवहननं परदोषप्रकाशनं परपीडाकरत्वं च निविदुषि जिताशिता परभोगासदि
 सुखं चौर्यं च विषयचक्रयः धर्मशास्त्राण्यविज्ञाय प्रायश्चित्तप्रदं श्रुयः जलादीनां रोधने नयः कुर्यात्क्षेत्रधारणं महाराजनिहंता च क्षयरोगी भवेत्तत्रः अथ प्राय
 श्चित्तं आरौ कुर्याद्वा दृशादे प्रायश्चित्तं तत्र श्रुते क्षयरोगनिवृत्त्यर्थं प्रायश्चित्तं यथोदितं तत्र राज्ञां कारणे कदली दिव्यां पर्णोः सर्वत्र संयुक्तं फलप्रयोगं संयुक्तं
 सुवर्णस्य पलेन तु दणः समूहः विभवे सति कुर्वीत पलतो व्यधिको खग वेष्टयेतां तथा वस्त्रैर्न जावर्गोश्च सत्रकैः ब्राह्मणाभोजयेत्तथा द्रव्यैर्न जाविधैः शुभैः होमं

रामः

पसशर्करां नासिक पाषाणो वा द्राक्षारसं क्षीरं संविदेहसशर्करं चेशु संहिताम् ८ अथाहवः श्वरे शेट्टजलविकाशनामिकां तरे महापीडाकरः फल
८ः स आहवदिति सतः हर्षमपाहाडिमपुष्पकारां लाक्ष्मीमलक्याः स्वसंजनस्य दिनत्रयं यः कुरुते प्रभाते स आहवं नाम रुजं निहंति द्रोणापुष्पीरमान
स्य शीघ्रमाहवनाशन १० अथ मुखी जंघाम्रपल्लवाचिमुर्दरीतकापुतानि च मधुशर्कराया युक्तमायुलोहितवारणं वटप्रवाला-ककुभस्य नीपजंघाम्रकानां रसदि
रस्य वापि यथाप्रपन्नं मधुना बलिह्य आस्य सजंकारयति क्षणान् १० अथ कर्णी कर्णीवृत्तं रुधिरं न शिपुकावदुपाचरेत् यथा नासाप्रवृत्तं रुधिरं घृतमष्टं श्लक्ष्णापिष्ट
ममिलकं सेतुरिव तोपवेगं रुग्णादिमूर्ध्नि प्रलेपेन नस्य पञ्चानां शंखचरं नोसलैरिकैः पयः श्रुत्योः पश्याद्वा सशोदः करलीरसः ११ अथ नेत्रं पलमेकं कुमा
र्यस्तु जले तेन प्रघर्षयेत् गुत्तैकं तु वरीणां हस्तिनेत्रं पश्यात् रुक्मपित्तं हरेद्वाथत्रिकलाया रसो यथा १२ अथ गुदं रक्तातीसारकं कर्मरक्ते स्यात्पायुगामिनि १३
अथ लिङ्गं पित्तप्रमेहदृक् स्तम्भे दुर्गे विविधो जयेत् शतं क्षीरं विदेहपिपंचमल्या तणाख्यया गोकांटकामीरुशतं परिनीभिः शतं पयः हंताशु रक्तं सरुजं विशेषां नम
दुसार्गं १४ अथ योनिर्गं सचंदनं मागधिकापटोलविषामं गामधुना वलेहः योनिप्रवाहं सततं निहन्नाद्रक्तप्रमेहं रुधिरातिसारं घृत्वा समं गामदशा ल्या
लीनादरीतकी मागधिकासमांशाः कृणोदितः शोदं हितायुतो योनिप्रवाहं विनिवारयेच्च १४ अथोपद्रवाः पिपासा शूल दोर्वल्यं घामकासो ज्वर
विः वातदाहा विषाकाश्च रक्तपित्त उपद्रवाः तत्राहो पिपासा ज्वलं खर्जूरमहीकामधुकैः सपरुषकैः शतशीतं प्रयोक्तव्यं तर्पणार्थं सशर्करं हीवे
स्चंदनोशीरमुस्तपपटकैः शतं केवलं शतशीतं वा दद्यात् नोपपिपासवे अथ शूलः शतावरी वलारास्नाकाश्च पर्यसपरुषकं पाययेद् रक्तपित्तं द्रुमं सद्यः
शूलहरं परं अथ वातं उत्पलं कुसुमं द्रुमं कल्हारं लोहितावलं पंचोपलाघः पितासु ग्विषहृदि हरो गणा अथ दाहः अनंतातार्क्ष्यं जंघामां पंगुपंकजकैः

स्याद्विषयमे रात्रिषष्टिक गोधूमययमुद्रादयोहिताः मद्यनिजांगलाः पक्षिमणाः शक्याविशुध्यतः सपिप्यलीकंस- वंसकुलित्यंसनागरं दडिमामलकोपेतं लिङ्गमा
 जारसपिवेत् तेनेषड्विनिवृत्तेवि काराः पीनसादयः पिय्यली १ यवधुलिष्य ४ शंठी १ अजमांस १६ सिंधुवंदादिमामलकाम्लं च यथासुचिकरं देपं यडंगदृषः ककुभं तद्वा
 गवलाः कानरिवीजं विदूरीतं पयसा पीतं घृतमधुयुक्तं ससितं पक्ष्मादिका सह १ १ ह्यागमांसं पपः ह्यागं ह्यागं सर्पिः सनागरं ह्यागोपसेवाशपन ह्यागमध्ये तु पक्ष्मनुत्
 ४ मधुतायवि- गाशमजतुलोहघृतभयाः घृतियश्मारागमत्युत्सेव्यमाना हिताग्निना ३ शर्करामधुसंयुक्तं नवनीतलिदेक्षयी धूरशी लभनेपुष्टिमधुतल्यायमा
 शिके ४ सितोपलातुगा क्षीरीपिय्यली वडुला च- अंसाहर्धं द्विगुणिता चूर्णिता मधुसर्पिषा लेहयेद्राजरेणार्तश्चासकासज्वरातुरं पार्श्वशूलिनमल्पाग्निं
 सप्ततिद्रुचिच्युतं हसपादंगरांगराहेचज्वरेरक्तेतयोर्धगे सितोपलादिः ५ ज्ञानीफलं विडंगानि चित्रकं तरंगं तिलाः तालीसंचरं नंशंठी लवंगमुपकुंचिका कर्पूरश्चा
 भयाधात्री मरिचं पिय्यली तुगा यवामक्षसमाभागाश्चतुर्जातकसंयुताः पलानिसप्तभंगायाः शिता सर्वसमा मता चूर्णीमेतक्षपंकासंश्चासंचरं हिरीगदं अरेचकं प्रतिश्या
 यंतथाचानलमंदतां एताभोगान्निहंते वदश्मिंदाशनिर्घणा ज्ञानीफलाद्यंचूर्णी विासकस्थरसप्रसृतं मानेकासितशर्करा पिय्यल्याद्विपलं तावत्सर्पिषश्च शनैः पचेत् त
 स्मिन्नेहत्वमापते शीते शौद्रपलाष्टकं दत्वा वतारयेद्देहोली गोलोहोयमुत्तमः निहंति राजयश्मारांश्चासंकासंचरारुणं पार्श्वशूलं च हृत्पुलं रक्तपिण्डं ज्वरं तथा वासाले
 हः ७ वलास्यगंधाश्रीर्षणी वडुपुत्री पुनर्णीवा पयसानितमभ्यस्ताः यमयंत्रिततः क्षयं श्रीवरीं गंधारी वडुपुत्री शतावरी ८ वलादिचूर्णा ८ एलापत्रत्वचोद्राक्षपिय्यत्यर्थ
 पलं पथक् सितमधुकखर्जूरसदीकाश्च पलोन्मिताः संचूर्णमधुना पुक्ता वटिकाः संप्रकल्पयेत् अक्षमात्रागतं धैवभक्षयेच्च रिनेरिने क्षयं ज्वरं तपोहिक्कांश्चासंका

चकारयेत्तत्र पूर्ववद्वाह्येन च अत्र ब्राह्मणभोजनोत्तरोहोमः हिरण्यगर्भ इत्यादि तल्लिङ्गैः प्राङ्मुखेन तु तस्मै तां करलीं दद्याद्वाह्यं कार्श्विकं एतिताय
दग्निदायवत्तस्त्रायाय वेदिने धर्मज्ञापातिदांताय मंत्रेणानेन तां क्षपी हिरण्यगर्भपुरुषपरात्पराजगन्नाय रंभादानेन देवेशक्षयं क्षपय मे प्रभो पुण्याद्वाचने का
यं ब्राह्मणोर्वेदपारगैः शिष्टैरिष्टैर्वधुभिश्च सह भोज्यं समाचरेत् यस्मादेष्टेन हजोपत्यभ्युपेत्य जाहोमौ अथ कर्म मंत्रेण होमसंख्याष्टशतमष्टसहस्रसहस्रमष्ट
तं वा द्रव्यमाहुं तिलाश्च अथ विप्रदीनां सोवर्गो कार्येत्यत्र पलेनार्धपलेन वा द्रोणो तिलाटके कोपिता मृषा त्रेजलावृतं तस्य मध्ये तु तत्पत्रं निरध्यात्कुंकुमा
नितं विप्रसंख्यतस्य द्रव्यान्मंत्रेण संयुतं स्वर्गः प्रथमतो सोढा दशात्या त्रयीतनुः पद्मेनानेन हनेन प्रीतस्तरणिरसुमे अथ दग्निदाणां स्वाचारीवेदिकोप
श्च कुटुंबी ब्राह्मणोत्तमः पर्याप्तं तद्देतोपं वर्धयद्वाक्ष्यी नरः अथ निरानं वेगरोधाक्षयाच्चैव साहसाद्विषमाशनात् त्रिलोको जायते यश्चागदो हेतु चतुष्टयात्
वेद्यो व्याधिमता प्रमादाद्धाधैर्येन पश्यते स पश्मा प्रोच्यते लोकेश दृशास्त्रविशारदैः पश्यते ह्युते राहस्यं द्रमसोपस्मादभूदेष्ट कित्तामयः तस्मान्नेराजपश्मेति
केचिद्वाहुर्मनीषिणः क्रियाक्षयकरत्वात् नृपदत्तुच्यते बुधैः संशोषणाद्वाहीनां शोषदत्तमिधीयेत अथ पूर्व रूपं श्वासांगसारकफसंस्त्रवता लुशोश्च वम्यप्रि
सारमदपीनसकासनिद्राः शोषेभविष्यति भवंति स चापि तंतुः शक्तेः स रोगो भवति मांसपरोरिंसुः स्वप्नेषु काकशुकशल्बकिनीलकंठगृध्रास्तथैव कपयः ककला
सकाश्च तं वाहयंति स नदी विजलां च पश्येच्छुक्तां स्तरून् यवनधूमदवर्हितांश्च अथ रूपं अंसगर्भाभिजापश्मतापश्मकरपादयोः ज्वरः सर्वो गगश्चेति लक्षणा राजपश्म
णाः अथोपशयः मलापनं वत्सं पुंसां शुक्रायतं गुडीवितं तस्माद्यत्नेन संरक्षेद्यस्मिणो मलरेतसी वलिने वद्गुदोषस्य पंचकर्मणि कारयेत् यस्मिणः शीणो देहस्य तत्कृत

गुजेकमनुषानेन भूपहंतिमगांकवत् पिष्यलीमधुना चैव मरीचैर्वीद्यता न्वितैः लेहयेद्वेगिरां वेद्यो वयो बलविशेषवित् जेपालस्य रजोभिर्वाशुगव्यगव्यदनाक्तया द
 टीतशूलिने प्राज्ञो गुल्मिने च विशेषतः मन्त्रिपाते दृष्टीते दमार्द्रकस्य रमेयुते गुडूची विकला क्ताथैः संस्कृतो गुणलोवरः शंखनाभिरसः १७ रसभस्मट्टिनिर्घ्नचनिघ्ने क
 स्त्रिभिस्सकं शुद्धगंधकनिष्कोटौ मर्दयेच्चित्रकद्रवैः द्विमासं ते विशो व्याघतेन नृपा वराटिका ससर्वास्तामन्त्रपेमां डेरुधा गजपुटे पचेत् स्त्रो गशीतं विचूर्णय्य पो
 टली हेमगर्भिका हर्षोक्तै चानुषानेन गजपश्मादरा भवेत् हेमगर्भपोटली रसः १८ मस्य सतो यज्ञाक्षीरकया टंककलत्रयैः सव्योषगंधकक्षौद्रैर्भूयैः क्षपयेत्स
 यं दससिंहरः १९ रसं वज्रं हेमगर्भं नागं लोहं च ताम्रकं तुल्यांशं मारितं योज्यं मुक्ताक्षिकविदुमं शंखं च तुल्यं तुल्यांशं समाहं चित्रकद्रवैः मर्दयित्वा विचूर्णय्य तेन नृ
 पा वराटकाः टंकं गणविदुग्धेन पिष्ट्वा मुखानि रुधयेत् मद्रां देतानि रोध्याथ सस्य गजपुटे पचेत् आदाय चूर्णयेत्सर्वं निरुं द्याः सप्तभावनाः आर्द्रकस्य द्रवो सप्त
 चित्रकस्यैकविंशति इवैर्भाव्यततः शोष्यदेयं गुंजाचतुष्टयं क्षयरोगनिहंसा शून्साध्यासाध्यं न संशयः योजयेत्पिष्यलिक्षोद्रेः सद्यते मरिचैश्च वा महारोगाष्टके का स
 ज्वरेश्चासेति सारके पोटली रसगर्भोपयोगवादा निमोजयेत् रसगर्भपोटली रसः २० अथ संशयिः तत्र वातजः संकोचः स्कंधपार्श्वभ्यः स्वरमेहो ज्वरो भ्रमः वातजेषु
 क्षमणिलेपं लक्षणां चानिशीतता हरेत्क्षीरगंधाभ्यां जपंती वा जपाक्षयं वातजं तज्जकासं तु शोणीदा क्षाशरीमिता दुग्धशीपि च तैलेन संयोज्य च लिहन् २१ अथ पित्र
 जः ज्वरो दाहोति सारसं क्वातं शोमो महान् वीर्यसंभोरनौ ह्येयं लक्षणां पैतृजे भये रसलोहा मता सत्वसमसर्पिः सितायुतः अमृतेश्वरनामा पंचकुंजः क्षपरे गजि
 त् वरायास्तुल्यमं दूरचूर्णयित्वा घृतं पचेत् चूर्णयेन्नरिचैस्तुल्यं नागवल्याभिभावयेत् लोकनाथ रसो ह्येष पेनिके रजयश्मणि २ अथ कफजः गुरुत्वशिरसः क्षुर्दिः

संवमिभ्रमं मूर्च्छासरं तयो शोषं पृथ्वीशूलमरोचकं ह्रीहानमाद्युयातं चरत्तपितमुरः क्षयं एलादिगुटिकाहंति वृष्यासंतर्पणीपरा एलादिगुटी ९ क
पिमांसं सजायस्य स्रक्ष्मचूर्णीकृतं शुभं अजाहीरेण पातव्यं क्षयव्याधिविनाशनं ११ व्याघ्रं शतावरीत्री शिपलाजिह्वेपलंतया सर्वाभयद्वययोगः सेव्यो
लोहरजोचितः यश्मा + ३ शीतुकारयेत् तस्यी वैक्षीरसंयुक्तं क्षयरोगहरे परं १० हरिणालागमो संस्कारः तु शूलभाक्ष + शीतं कंठरोगश्च वाङ्मूर्च्छा
तं हरेत् ११ रसभस्मा मता सत्वं लोहं मधुघृतान्वितं अमृतेश्वरना प्रायं घृहे ज्ञो राजयश्मजित् अमृतेश्वरो रसः १२ त्रयोशामारितात्स तादे को शोहे मभमं
स्मृतः एकोशो मृतताम्रस्य शिलागंधश्च तालकं प्रत्येकं भागयुग्मं स्यादेतत्सर्वं विचूर्णीयेत् वराटीः परयेत्तेन छागी हीरेण टंकणं पिष्ट्वा तेन मुखं सधाम्नी देता
श्च धारयेत् ततो गजपुटे पल्हा चूर्णीयेत् स्वांगशीतलं रसो गजमृगं कोपं चतुर्गुणैः क्षयापदः मरिचैरुनविंशत्या कणाभिर्दशभिस्तथा मधुना सर्पिषा वापि दद्यादेतं रसेभिषकु अ
नेन नश्यति क्षिप्रं वातश्लेष्माभयक्षयः मृगं को रसः १ शूद्रसर्पद्विधागंधं कुर्यात्स्वत्वेन कज्जली तपोः समं तीक्ष्णचूर्णीमर्दयेत्कन्यकाद्रवेः द्वियाममातपेगोलेताम्रपात्रे विधा
येत् आद्यादौ रं डपत्रेण स्यादुसंयामयुग्मतः धान्यराशौ न्यसेत्यश्वात्समरात्रा नडुहरेत् संचूर्णीय गालमेदुस्त्रिंशत्यंवारितरं भवेत् त्रिकटुत्रिफले लाभिर्जातीफललवंगकैः
नवभागोन्मित्रैरेतैः समेष्वरसो भवेत् निष्कटुपमितं नित्यं मधुना सह लेहयेत् अयमग्निस्सोनास्माकासक्षयहरः परः अग्नि रसः १५ रसस्य भस्मना युक्तं लोहं रुक्माभ्रसंयुतं शि
लातनुचकैशो रं समभागं च कारयेत् हयः पंचामृतो नाम रोगराज निहृतनः पिप्पली यधुसर्पिर्भाप्रयोऽपोभिषजादुतं पंचामृत रसः १६ शरत्तनाभिगवां क्षीरेः पेषयेन्निष्ठुको
उश तेन मूषाप्रकर्तव्या तन्मध्ये भस्मसूतकं विष्कार्धं गंधकं त्रीणि चूर्णीकृत्य विनिःक्षिपेत् रुधातदेष्टयेद्दुस्त्रैर्मृत्तिकां लेपयेद्दहिः शोष्य गजपुटे पचात्तम्रया सह चूर्णीयेत्

कवसर्वे चूर्णपि तार्द्रकद्रवैः भावयेत्त्रिकटुकस्थे सप्तवारं दृश्य कृत्वा दिगुं जराजयस्मात्तोद्वा नुपानं मणं कवत् सपदतिमहातात्रसः कनकसुतः ७ अथोक्षतजः
 उगेविरुज्यतेः तर्पेभिद्यतेः अविभज्यते प्रपीड्यते ततः पार्श्वे शुष्यसंगं प्रवेपते कमाही भवं वलं वगो रश्मिरिप्सु द्वीपत त्वरेयथा मनोदै न्ये विदेहो गिव धस्यथा दुष्टः प्रयावः स
 दुर्गधः पीतो विप्रुषितो वदु कासमानस्य चाभी सांककः साम्नः प्रवर्तते सप्ततः क्षीयते तर्पे तत्राशु कौजसाः अथात द्राक्षायाः प्रस्तु मेकं तु मधुकष्यापलाष्टकं पचेन्नोषाद
 केशद्वेपादशेषेण तेन तु पलिके मधुकद्राक्षेपिदेह कषापलहं प्रत्ययमर्पयः प्रस्तु पये क्षीरे चतुर्गुणे सिद्धे शोते यत्नान्यही शर्करायाः प्रदापयेत् एतद्राक्षाद्यते सिद्धे क्षतक्षी
 णासुखावहं वातपित्तवरश्वासविस्फोटकहलीमकान् प्रदर्शकपित्तचहन्त्यान्नासखलप्रदं द्राक्षाद्यते क्षीरे धात्री विटारी शुभिरिणां च त्रयारसे पचेत्प्रस्निग्धमप्रस्तु मधुरैः क
 र्मसंमित्रैः द्राक्षादिचंदनैश्च शर्करायाः तालपत्रकैः मधुककुसुमानं ताकाशरीतण संजुकेः प्रस्तुार्धमधुनः शोते शर्करार्धतुला तथा पलायिकांश्च संधूर्य त्रगेलापत्रकमणानि
 विनीय तत्र संलिह्यान्नात्रो निमं सुपंचितः अमृतं प्राश्य पित्तं तदग्निः पार्श्वे परिकीर्तितं क्षीरमांसादि जोहति रक्तपित्तं क्षतक्षयं रसास्विप्सासकासच्छर्दिमूर्च्छाप्रमर्दनं मज्ज
 कृच्छ्रं ज्वरघ्नं च वल्यं स्त्री रश्मिवर्धनं अमृतप्रासावलेहः ८ अथ व्यवायशोयः आशक्तिर्मैथुने मेतु दृढगो मीत्रवेदना व्यवायशोयी पादुः स्यात्क्षीयते सर्वधातवः व्यवाय
 शोयिणो क्षीरसमासा ज्यमोजनेः सुकूले मैथुरे हृदौ जीवनीये रुवाचरेत् ९ अथ शोकशोयः प्रधानशीलः स्रमांगः शोकशोय्यपितादृशः विनाशुक सपक्व तैर्विकारैरुप
 लक्षितः दुर्घणाश्वासनेः क्षीरेः स्निग्धे मैथुरशीतलेः दीपने लघुभिश्चानैः कैशौ शोयमुपाचरेत् १० अथ जगशोयः जगशोयी रुशोमंदवीर्ये बुद्धिवलेद्विपः कंयनो रुचिमाग्नि
 चकास्य पात्रहृतस्वः क्षीवन्ति स्नेह्यणा हीनगोश्वारिपीडितः संप्रसूतास्य नासाक्षः शुक्लरुक्मलस्रविः प्रसूयता चानयनः शुक्लक्रीमगलाननः नयेन जादूवीतीरे स्नायति

कासः कंठः खरोरुचिः कर्षणामश्नविज्ञेयोलभाकफजलस्ये हेमोभस्यचसूतस्यभस्मगुंताद्वयं दृष्टं सर्ववच्चानुपानेनमृगांकः कफपश्चात् शिलाजनुवि
ङ्गानिचामयाहेममाक्षिकं मतलोहसमं सौर्देनिष्कंलेषाभयापह ३ अथवातपित्तजः स्वरभेदो ज्वरो राहः शुलं छर्दिहृष्टं रोचकं वातपित्ताधिको ज्वरो जयश्वास
हाबलः शंखगर्भगवांक्षीरैः पेषयेन्निष्कं योऽश तेन मूषाप्रकर्तव्यातमध्येभस्मसूतकं निष्काधेगंधकं त्रीणि चूर्णयित्वा विनिःश्लेषेत् संयोज्य वेष्टयेद्वस्त्रमति
कोलेपयेद्दहिः शोध्यं गंधपुटे पद्यान्मयया सह चूर्णयेत् गुडैकमनुपानेन क्षयं हंति मृगांकवत् पोटली शंखगर्भयं योजयेद्वातपित्तजे ४ अथवातकफजः स्वरभेदः क
फः कंठशूलः कासश्छर्दनं वातश्लेष्मोद्भवे विट् विट् विट् पंगुजपश्चाणि मृतं सतं मृतं नागं गंधकं तु स्यटं कणां प्रत्येकमर्धनिष्कं स्यान्नतशुल्बं द्विनिष्कं क शंखनिष्कं द्वयं च
एवं नवनिष्कं वण्टकं परमेत्सर्वचूर्णं न पुटपेल्लोकनाथवत् ततस्तु कंदलद्रावैर्मर्द्वैरुद्धा पुटे पचेत् आलायचूर्णयेच्छुश्नानुल्यांशैर्मरिचैर्मुत्रं चूर्णं चतुर्गुणं गंधमेकीकृत्य
विचूर्णयेत् पंचमांशं घृते ले - मसाध्यं रातपश्चाणि त्रिसंसाहान्नसंदेहो रसोयं कालवंचकः ५ अथपित्तकफजः आलस्यं वडुनिद्रा च स्तल्यहो हो ज्वरो भ्रमः वांते शोदित
पुष्पकफपित्तोद्भवक्षये शुद्धसूतसमं गंधं सूततुल्यं च संभवं शमीश्चेतरेताद्रावैर्मर्दितं गोलकीकृतं जागवल्लीहलेर्वेष्टांशं च नपत्रके दिनां ते त्रधूलं घृतद्राहो भस्यं त्रि
गुंजकं पर्णीखंडेन संपुक्तं माषैकं रातपश्मजित् रसचंडा मतो नाम ह्यनुपानं मृगांकवत् ६ अथरन्निपातजः स्वरभेदो ज्वरः शूलः संकोचश्चांशपाश्र्वयोः राहो रक्तागमः सारः शि
रसः परिपूर्यता कासः कंठस्य चोद्धमो नभक्तं छंद एव च एकादशै वलिगानि संनिपातस्य स्यतु रसभस्मचतुर्थं शं देमभस्मप्रकल्पयेत् तालकं रसकं तु स्यं माक्षिकं गंध
कं शिला रससाम्ये न पुनीतसूतपादं चटं कणां एकीकृत्य देवैर्मर्द्वै प्रत्येके न दिनं दिनं ७ अर्कक्षीरं जयंती च शं गी वासा च लांगली अगस्मि चित्रकं पाठा मर्दयित्वा तु गोलकं कृत्वा मृगां

५५ अथ तपः करिणसमायुक्तं संतापे प्रयेत्तयेत् कोकिलस्य वा वीजे तीरे केरागुदे रावा अथा मृगशयः यमने वा मृगशये वा फलजायाः प्रशस्यते मस्याक्षी परली मे द्वा नादमले + १० +
 वीणि च प्रमोदयेत् १६ अथ मज्जक्षयः क्षमे मज्जनः के वनं स्यात्क्षयश्च भ्रमो जायते मंद चेष्टा निशोकः निशाता गरं जायते तं द्वा लो ज्वरी भज्ज शोषा चितः स्यान्न पुष्यः मज्जा
 क्षये जा गलानि रपका नि विशेषतः अन्धानि मधुरा यत्र प्रयो ज्ञानि चिकित्सकैः १० अथ शुक्र क्षयः वल स्याति हा निर्मदः स्याच्च ६ क्षेमो जायते कप न शोष शोथो
 पु वल प्रियो न विरू पोति ही मो भवे संधि शो फल था वै कल तं मर्कटी मूल पयसा विहारी कंद श अली मिता हां च दितं पानं शस्यते सधुरा गति च ११ अथ वात शोषः अति स्वेदाति
 मर्दे न चितारो य भयादिभिः वाताद्यैः सेवितैश्चापि जायते माहृत क्षयः तेन तं दोगा हा ह भ्रमिणा सारति वेपथुः तम भ्रम भ्रम भ्रमै वल क्षये न्माहृत क्षये तस्या नूपा नि मांसा नि रसा म्भ
 ललानि च १ सो जादिक के ल्कांश्च सेवयेत् ता तव धनान् १२ अथ पित्त शोषः पित्त क्षये गिमां हा तं जायते रश्चि मंदता का स हला मशो फा भ्र जायते मंद चेष्टा स्वेदा म्पंगान्न पानादि ही
 पनानि प्रयो जयेत् जोगलानि च मांसा नि सेवयेत् पित्त क्लेशे १३ अथ कफ शोषः व्यापामे च वा वापे च रुक्षा न्नाहार सेवनेः संताप को धनाद्यैश्च जायते कफ सं क्षयः तेन रा हो
 य वा पादुः शोषो तिष्ठ स भ्रमः अनिद्रा ति भ्रुधान् सा स्त्री सं गं न भि नंदति तस्य शीतान्न पानानि कंद श कारि कै र्मैः आनये ही धि दुग्धै र्वा सेवना ते ज पेद्रि यक् १४ अथो
 पदवाः कांते च क मयो रे को तो दग पाय यो अंश ता का सः श्वासो रुचिः कांश्ये राजय क्षरा पु पदवाः तत्रा दो वातं विवे द्वा त प्रशो स्य र्थे शौ दं छिन्न रु दार स मातुलु गस्य मूलं वाला
 ता चूर्णो समै धवे अलक्त कर सं शौ द्रे रक्त वात दार विवेत् अथ रुमयः अज मो दा विटं गानि पिष्ट्वा त केरा पापयेत् रु मि को पे तु सं जाते भोज ना ते प्रशस्यते अथ रे
 कः प्रसंगा दे च के जाते र द्वा स र्वा हि कां पि वेत् मधु ना विटं फां रां भक्षये सा विरे क नुत् अथ तोदः अंग तो रे द्य ते र्भृष्ट व स ना गं विमर्दयेत् पश्चादु सो दकेः स्नानं तद्वि कार प्रशा तये

मंचगव्यकैः राजानिकारयित्वा तं कुर्वीत सौरात्रिचि नर ११ अथ व्यायामशोषः व्यायामशोषी त्वत्पथं स्वस्मात्पुरुषद्वयः लिंगैरुत्पन्नकृतैः संयुक्तं सतं विना व्यायामशो
षिणं स्तिग्धैः क्षत्रक्षयहि तैर्हि मेः उवाचो जीवनीये विधिना श्लेष्मिकेण तु १२ अथाधशोषः अधप्रशोषी सस्मात्पुरुषद्वयः उवाच सस्मात्पुरुषोः पीडां मन्यते हृदि दारुणं आ
स्था सुखे हि वा स्वप्नेः शीतैर्मधुरैर्वहणैः अन्नमांससाहारैश्च शोषमुपाचरेत् १३ अथ व्रणशोषः रक्तक्षयदेहनाभिस्तथैवाहारपत्राणां व्रणितस्य भवेद्योषोपायो साध्यः १४ अथ रक्तशोषः रक्तक्षयेति शोषश्च मंदाक्षितं ववेपथुः क्षिणं रक्तं देहे दृढं जायते च क्लृप्तो भूमः १५
दुर्ची शंगवे रचयवा नी कथितं तलं कथितं मरिचैर्वापि रक्तोपाये प्रशस्यते जांगला निचमो मनिभोजने पुहितानि वै रसानां ते न वद्विः स्यात्स्यात्तीव्रं विमुच्यते १५ अथ रक्तशोषः
रक्तक्षये क्लृप्तः पांडुर्मंदवेष्टो भवेन्नरः श्वासो निहीव न शोषो मंदाक्षितं च जायते गंधमयवशात्ती नां जांगला निविशेषतः घृतदुग्धसिता सोदमरिचानि च पिष्यली पानेन शस्तमनुष्या
णां रक्तवद्विजरे परं कृष्णं उकरसो मये नरये न परिपेयितं लाशो कर्षद्वये पीत्वा जयेद्रक्तक्षयं नरः १६ अथ मांसशोषः मांसक्षयेति कृशतो दृढं चांगभंगता निद्रानाशो जति निद्रा
व्ययोषिस्तुल्य विक्रमः लसुणादिक कल्पाय मांसमानं पस्यं वलकृद्धं तुग्धारी सेवयेन्मधुराणि च १७ अथ मेदः क्षयः मंदवीर्यं रतिमेदसः क्षयेः संज्ञा ताविकलता च क
पता अंगभंगवमनं परुषता कोषरोष सदं च शोफता तालीसादिक चूर्णीस्य सेवनं मधुराणि च रसाश्च जांगला देहाः मेव नार्थं भिषग्वरैः सिनोपलादिकं चूर्णी मजा क्षीरं सको
लकं मेदः क्षयं देहा नाद्वैक लं प्रातराशि नः १८ अथास्थिक्षयः अस्थिक्षये स्यात्सुमंदवेष्टता वलक्षयो भंगशरीररुक्षता विकंपनं शोषरुजा प्रजायते ज्ञेयं निचि द्रानि
भिषग्वरैः सदा सुपक्वानि द्रुता मयत्र क्षीराणि विविधानि च चंदनादीनि चूर्णीनि चूर्णीनि द्राक्षादीनि भिषग्वरं जांगला निचमं सर्वाणि सेवनीयानि पुत्रक अन्यानि मधुराण्यत्र स

तिभीषणाः रक्षिते वा द्रुगुगले वा मे वै कंभुजं रधन् कासमूर्तिगृहाणे मोपथाशक्तविजिर्मो ममकासविनाशवगृहाणा नुगृहं कुरु इति दत्वा तु तं मर्त्ययाशत्मा च भवसी वाधवैः सह
मोक्तं कासरोगाय मुच्यते अथ विप्रादीनां अग्निहोत्रेति सूक्तेन द्रुने च द्रुतो द्रुतीः अष्टोत्तरयुते द्रुत्वा कासरोगाय मुच्यते अथ दण्डिद्वय विपिलीकाप्रध्य संज्ञं चरेच्चोदायरा
त्रये स्वशक्त्या भोजयेद्विप्रा मुच्यते कासरोगतः अथ निरानं धूमोपघातादजसस्तथैव व्याधामरूक्षान्ननिषेवणाच्च विमार्गगतादथ भोजनस्य वेगवशे धाक्षवथोस्तथैव प्रणो
द्गुशानुगतः प्रदुष्टः करोति कासान्विविधान्नगणां अथ पूर्व रूपं सर्व रूपं भवेत्तस्य शक्यं गलास्थताः कंठे कंदुश्च मोक्षानामवरोधश्च जायते अथ रूपं संभिन्नकोष्पस्य
नतुल्यघोषो निरेतिव - सहसा सरोषः संकर्षकः कोष्ठगतोऽत्र कारां मुहानवायुर्गदितोऽत्र कासः अथोपशयः वातघ्नानिकफघ्नानिति कानिकटुकानि च अन्नपानौषधादीनि
कासरोगे प्रयोजयेत् कर्षः कर्षार्धपलं पलद्वयं स्यात्ततोर्ध्वकर्षस्य मरिचस्य पिप्पलीनां दण्डिमगुडपावशकानां सर्वोषधैरसाध्यायेकासाः सर्ववैद्यनिर्मुक्ताः प्रयमसक्तुर्द्वय
तां त्रेषामिदमोषधुं परमं १ प्रलब्धविभीतकानामस्त्रिविहीनं साधयेदज्ञामूत्रे लेहवदयमवलेहो मधुसहितः सासकासघ्नः शकटकारीकृतः क्वाथः सहसा सर्वकासहा कंठका
र्षाः कणायाश्चूर्णसमधुकासहृत् ३ नवगजातीफलपिप्पलीनां भागान्प्रकल्प्याश्च समानमीषां पलार्धमात्रं मरिचैर्प्रदेयं पलानि चत्वारि मद्दोषधस्य सितासमन्त्रेन समायचू
र्णं रोगनिमाजाशु वलान्निहति कासत्वरोगे च कमेदगुल्मश्चासग्निमांश्च गृहिणी विकारान् चूर्णगुटी च ४ कुनटीसेधवं गोषं विट्णां सयदिगुभिः लेहः साध्यमधुः कास
भासद्विकानि वारणाः ५ हरीतकी कणाशुटी मरिचगुडसंपुतं कासघ्नो मोरकः प्रोक्तः परंवहूः प्रदीपनः हिरसगंधकपिप्पल्यो हरीतक्यक्षवासकं षडुत्तरगुणं चूर्णं विक्षलसाध
भावितं एकविंशतिवारिणां भावयित्वा विचूर्णयेत् भक्षयेन्मधुना हनिकासमपि गोमय ७ त्रिकटकरसैर्मांसांश्च कासमेकं चतुःशिला दित्वा सार्षपैः पलं वा सुकायं त्रपाचितं

चेशेषजित् अथकासः शतावरीविहारेभ्योवापय्यापुनर्वा लीलातुमधुसर्पिभ्योक्षयकासविनाशका अथकासः स्वर्जपिप्यलीलापय्याशंगीदुरालभा लीलातुमधुसर्पिभ्योक्ष
यकासविनाशका अथकासः स्वर्जपिप्यलीलापय्याशंगीदुरालभा लीलातुमधुसर्पिभ्योक्षपेक्षानिवायेत् अथारुचिः पयानीतिनिडीकंचनागरचाम्लवेतयं राडिम
वरचाम्लकार्षिकानुपकल्पयेत् धान्यसोवर्चलाजाजीवरंगेचार्थकार्षिकं पिप्यलीलाशतंयावद्देशतेमरिचस्यच शर्करायाश्चत्वारिपलान्येकत्रचूर्णयेत् जिह्वासे
धनं दृष्ट्वा तच्चूर्णमकरोचकं दृ - दृणार्थं सशलविवेधा नहनाशनं कासश्वासहरणं हि ग्रहिण्यणो विवेधनुर अथकार्ष्यं जीवंतीशतवीर्यचविकचोसपुनर्वा
वा अथगंधामणमारगतकीरीमधुकवलां विशीर्यसर्वपाकुष्टं तंडुलानतपीफले माषांसिलांश्चकिंरचसर्वमेकत्रचूर्णयेत् द्विगुणयचूर्णं च दध्वा पुक्तं समाश्लिक्तं म
तदुद्धतं नं कार्यं पुष्टिवर्णं वलप्रदं पुष्टये शोषिणः कार्यं मधुगोदूर्तनामिच अथासध्वलक्षणां राजपश्मावसाधः स्यात्सन्निमासवलक्षये प्रसारय्यायचिकित्साः ये
सन्निमासवलक्षयेः महाशनं शीयमागामतीसारनिपीडितं शनमुकोदरं चैव पश्मिणां परिवर्जयेत् शुक्लाक्षसन्नदेशां मध्वंश्वासनिपीडितं क्लृप्तेण वड्दमेहं तेयश्मादंतीहमानव
परि - सहस्रं तु पदितीवृतिमानवः सुभिषग्भिरुपक्रांतस्तरुणाः शोषपीडितः स्वराचुबंधरहितं वलवंतं क्रियामहं उपक्रमेदात्मवंतं टी - प्रियं रुशं नरं अथनिष्ठतिः अनुसूता
पादहस्तमुक्तपाकः स्यात् रुचिः वलमांसोपलविश्रुतिवृत्ते राजपश्मिणि इति रामोदरकृतभीमविनोदचिकित्सापत्रे चतुर्विंशतिविधराजपश्माधिकारोदशमः अथकासः कस्मि
श्चित्कर्कवर्गे चेद्वास्करेयदिनिष्ठति विषष्टे ज्ञेक्षिततनुः षष्टेशेनावलोकितः तस्याधिकाधिकारेषु स्थितो वा कासकारकः नमस्काराभास्काराय कुर्वीता पुनसंख्यया यथाविधिवगे
दानं कृत्वा कासात्प्रमुच्यते अथकर्मविपाकः उपकारिणि योमर्त्यः कुर्यात्प्रत्युपकारकं वंशीग्रहं वा लोकां कुर्वन्कासपुनोभवेत् अथप्रापश्चिन्नं प्रायश्चित्ताधिकारार्थमेकांक्षीशु
द्विमाचरेत् तत्रशला पलेन वा तर्ध्वेन स्वर्गे नाजते न वा कुर्यात्कासस्य मर्तिनु ब्राह्मणाय निवेदयेत् कासः कूर्मगंधानो दीर्घदंडधरः कशः कोणजादयन्त्यं तं विवृता

घानपिप्लवकासान् हिक्काशिरोगसपीनसंचदन्त्यद्विष्टुडिंचकरोतिवद्वेः ३ अथवातपित्तजः कुक्षिशूलस्रषाकंदः शुष्कः का
 यानिनिद्रा वातपित्तोद्वेक्षीणदेहोनाः सोपमानिधिः ४ अथवातकफजः असंतकफसंयुक्तः कंठः शूकैषिवावतः असंत
 मस्रकेभेदेवातश्लेष्मोत्पलक्ष्णं कदलंकतशांभाङ्गीमुसंधान्यवचाभया रूठीपर्यटकंशुंगीसुराद्वाचजलेशतं मधुहिं गुपु
 तपेयंकासेवातकफान्विते कंठरोगे सुषेणलेहिक्काश्वासज्वरेषु च दशमूलाठकेप्रस्थं घृतस्याक्षसमेः पचेत् पुष्कराद्वशेठी
 विल्वसुराव्योषहिं गुभिः पेमानुपाजंतयेयंकासेवातकफात्मके ५ अथपित्तकफजः धूमगंधः पीतवर्णः श्लेष्मकाकीस
 रक्तकः रक्तजः पिपासाद्यः पित्तश्लेष्मसमुद्भवे सिद्धास्यामृतसिंहीनां द्वायं मधुसमायुतं पिवेत्सपित्तकफजेष्वामे
 कासेभ्येज्वरे वासकस्वर्णमः पेयोमधुसुक्रोद्विनाशिनपित्तश्लेष्मकृतेकासेरक्तपित्तविशेषतः ६ अथसंनिपातजः कंदू
 राहृषासच्छदिशोषारोचकपीडितः शिरोग्निशोफटलासंयुक्तः कासेविदोषजे त्रिदोषजनितेकासेस्वधर्मः परिचारकः
 धेयजंजाद्रवीतोपवेद्योनागयणोदरिः ७ अथक्षतजः अतिव्याधायभाणध्वपुद्गश्चगजविग्रहेः रूक्षस्योरक्षतवायु
 र्गहीत्वाकासमावहेत् सर्वकासतेशुद्धंततः श्वेत्सशोणितं कंठेनरुजतामथैविरुद्धेनेवचोरसा पर्वभेदोज्वरः श्वास

त

द्विगतेसमुद्रमृत्युलंकटुकत्रयं निर्गुडीमूलचूर्णचव्योषतुल्यविमिश्रयेत् शिलातलोरसोनासामयैकम्यासकासजित् टक्षणमार्गस्यपंचांगसंविष्टनिलिकार
येः तल्लिप्तवस्त्रेचालिप्यतालकंचमनः शिला तल्लिप्त्याड्योपिवेदमंसमाहात्स्यासकासजित् अथसंप्राप्तिः तत्रवातकासः हृच्छ्वसम्
धोदरपार्श्वश्लीशामानः शीणवलस्वरौजाः प्रसक्तवेगस्तुसमीरणमपि नस्वरः कासतिशुद्धमेव शठीशृंगीकराभा
ङ्गीगुडवारिहवासकैः सतेलेवातकासद्यौलेहोपमपराजितः संकर्कटकानांचद्यतभृष्टसजागरं वातकासप्रशमनं
शृंगीमत्स्यवापुनः १ अथपित्तकासः ओविदाहज्वरवक्त्रशोषभ्यर्हितस्निग्धगलस्तृषार्तः पित्तेनपित्तानिवमेत्कटु
निकासेत्सपांडुः परिहृत्मानः वलाद्वदहतीद्राक्षवासाभिः कृषितंजलं पित्तकासहितंषेपंशर्करामधुयोजितं म
हिष्यजाविगोक्षीरधात्रीफलरसैः समैः सर्पिः प्रस्तुपचेद्युक्त्वापित्तकासनिवर्हणं २ अथकफकासेद्दृशंसांडकफः
कफेन पुष्करं कटुलंभाङ्गीविभ्रपिप्यलिमाधितं पिवेत्तथंकफोदकेकासेष्यासेचहृद्गुहे व्याघ्रीशतंम्याहभयाशतं
चुद्रोरोजलस्यप्रपेक्षकषायं तुलाप्रमाणेनगुडेनपुक्तंपक्वाभयभिः सहिताभिरत्रः शीतोक्षपेत्तरामधुजायलानिपत्ता
मिचत्रीशिकटुत्रयस्य त्वक्चत्रकेलाहरिकेसरणांचूर्णितलंचेतिचलेहवत्स्यात् शुद्रावलेहः कफजात्विकागन्धस्यशो

वापिवेसिद्वारकोरस्कः सुशीतलां १० अथ जराकासः वलीपलितपुक्तस्यः कास उपजायते विज्ञेयो सो जराकास आजीवि
 तसद्वापवान् अथोपद्रवाः ज्वररोचकहृत्तासनासासार्वत्रकृज्जनं हृत्तलोमुखशोषश्च तस्मादाहोगलग्नं अमी उपद्रवाः
 कासेचिकित्सेस्वचिकित्सेः तत्र नासासाचः ताम्यमानय कासेन नासास्त्रेवेस्वरेज्जे सवथोगंधनाशेचधूमश्च नंप्रयोजयेत्
 मनः शिला लमरिचं मांसी मुस्तं सगुलु धूमंतस्यांतेचपयः सुखोद्यं सरुडं पिवेत् हंति कासाश्च यद्वहं हं सूर्य रोष संमुत्थितान् अथा
 साध्य लक्षणा रक दोषोद्भवाः साध्याः परेष्वे सर्व लक्षणाः तेन साध्याः ये भवेयुः क्षीणगत्रस्यतेपि च अथ निवृत्तिः विकफः श
 द्वकं रश्मि लघुदेहोद्यमक्षमः पथा कालोचितः स्वापो नरः कासविवर्जितः इति रामोदरकृतभीमविनोदेचिकित्सास्वदेष्टकार
 शविधकासाधिकारश्चकादशः आद्यदिक्ता षष्टस्त्वानेपदासौम्यः षष्टेशश्चेत्तु नैश्चरः सदृष्टौ मानुषौ माभ्यां तदा हिक्ता प्रजायते च
 वाकं लोक्तविधिना सूर्यार्घ्यानि प्रदापयेत् सप्ताहान्मुच्यते शीघ्रं हिक्ता रोगान् संशयः अथ कर्षविपाकः पोरुत्वा ब्राह्मणो भुंक्ते स्ना
 नहोमलपादिकं सहिक्ता रोगसंयुक्तस्तथापस्यापनुत्तये प्राजापयत्रपं रुत्वा प्रायश्चित्ताधिकारवान् तत्र राज्ञां द्विभुजामर्धनेन
 चकुर्यात्स्वर्णमयी शुभा हिक्तां पलेन तदनाच्छीघ्रं रोगात्प्रमुच्यते अथ विप्रादीनां चांद्रायणत्रयं कुर्यात्त्री-रुत्वांश्च समाचरेत् ताम

रामः

स्तम्भवैस्वर्षपीडितः पारावतइवाकृजेत्कासवेगास्ततोद्वात् इक्ष्विधुवालिकापद्यामृणालोलचंदनं मधुकं पिप्पलीद्राक्षा
लाक्षाशंगीशतावरी द्विगुणाचतुर्गक्षीरीसितासर्वचतुर्गुणा सित्यातन्मधुसर्पिभ्यां क्षतकासनिवृत्तये इक्षुवालिकाइक्षुभेदे
तिक्तशोभेपालेप्रसिद्धः पदं पदकाष्ट द्विगुणाद्विभागावशरोचनानतुसर्वचूर्णाद्विगुणा पिप्पलीषमकंद्राक्षासुपक्वं वृद्धतीफ
लं घृतक्षौद्रयुतोलेहः क्षतकासनिवर्हणः ८ अथ क्षयजः विषमासात्म्यभोज्यानिव्यवायादेगनिग्रहात् दृग्गिजांशोच
तां चृणां व्यायनेनौत्रयोमलाः कुपिताः क्षयजं कासं कुर्युर्देहक्षयप्रदं सगात्रशूलज्वरदाहमोहाभ्याशाक्षयंचोपलभेत कासी
शुष्कं विविष्टीवन्निदुर्वलस्यप्रक्षीणामांसोरुधिरंस्रपं तं सर्वलिगं भशदुश्चि किं त्यचि किं सितज्ञाः क्षयजं वदन्ति पिप्पलीपद
कं लाक्षां सुपक्वं वृद्धतीफलं घृतक्षौद्रयुतोलेहः क्षयकासनिवर्हणः पिप्पलीगुडसंसिद्धं द्यागक्षीरयुतं घृतं मृतदग्निवि
वध्यर्थं सर्पिश्चक्षपकासिजां १० अथ रक्तजः अत्यायासाक्षताक्षैर्यासंपातादूक्षभोजनात् पत्रजाहानयोरोजजायते रक्त
जः क्षयः विस्रगंधास्यहृद्वलहीनोतिविकलेन्द्रियः रक्तनिष्टीवजोपेतः स्वगल्घोवागशतुरः क्षीयते सततं गात्रं मोहस्तस्य च जा
यते इत्येतैर्लक्षणेभ्यस्तं रक्तकासं विनिर्दिशेत् कासतुरक्तजेवलो जीवनेव हशोरपि श्मपन्नपित्तकासद्वोरन्येष्वमधुरोयधैः पवाग

तेन पीत न पान न नम्रवर्चा ब्रूयाद्भलेन स च दाह समन्वितेन निशि शस्त्रक्षीरणमिति ताड्य मधुसंयुतं गुडं ययः
 समरिचं हिनेचापि प्रशस्यते कुण्ठं मधुकटुकं टकारिगुडं चिकावालकवित्त्वमेवं सशर्करं पानमिदं प्रशंसन्ति त्र
 भूतस्वरद्यातशाल्यै १ अथ कफजः ब्रूयात्कफेन सततं कफरूढकंठः स्वल्पं शनैर्वदति चापि हिवाविशेषात् पिप्पलीपि
 प्लीमलमरिचं विषमेषजं पिवेन्मूत्रेण मतिमान् कफजे स्वरसंक्षये अग्नीयास्त्रसमर्पिष्कं प्लीमधुकपापसं ३ अथ
 संघजः सर्वात्मके भवति सर्वविकारसंघातं चाप्यसाध्यमथयः स्वरभेदमाहुः ४ अथ क्षयजः धूम्येतवावश्यपकृतेश्च
 यमाशुयास्त्रस्यादेशुवापि हि तवाक्यरिवर्जनीयः शर्करामधुमिश्राणि शतानि मधुरैः सह पिवेत्संयमिपस्योच्चैर्वदतो
 भिहतः स्वरः निरधिकानुलागात्मा तदर्थं ग्रंथिकस्य तु तदर्थं चित्रकस्यापि दशमूलं च तस्मै जलद्रोणद्वये कथं य
 ह्नीपादाठकं नरः पुनर्हिपे तदर्थं तु पुराणास्य गुडस्य च सर्वमेकत्र कृत्वा तुल्यहवसाधुसाधयेत् अष्टौ पलानि पिप्पल्यास्त्रि
 ज्ञातके पल तथा मरिचस्य पल चेकं सवमेकत्र चर्गायेत् मधुनः कुडवं दत्वा तदग्नीयघथानलं निरधिकावलेदोपं भिष

रामः

प्यलीमधुसयुता अस्य प्रयोगात्सप्तहाकिं नरैः सह गायति १ च व्यासवेतसकटुत्रिकतित्रिडीकतालीसजीरकतुगादह
नैः समं शौः चूर्णगुडप्रमदितं त्रिसुगंधियुक्तं वैस्वयंपीनसकफारुविषुप्रशस्तं २ वदरीपत्रकल्कं वा घृतभृष्टं संधवं स्व
रोपघाते कासे च लेहमेनं प्रयोजयेत् ३ व्याघ्रीस्वरसविपकं रास्तावाघालितोक्षुरैर्व्यैः सर्पिः स्वरोपघातं हन्यात्कासं च पंच
विधं ४ अजमोदानिशां धात्रीक्षारं वह्निं विचूर्ण्य च मधुसर्पियुतं लीढास्वरभेदे व्योहति ५ फलत्रिकं मूषणायावशकचूर्णं च
लिह्यास्वरभेदे हंत ६ अणुरसुरासुदोषीसलिलं स्वरभेदे हृत्पिवेकोस व्याघ्रीस्वरतर्जनागरसिंहमुखीकाथमथवापि ७
तेलाक्तं स्वरभेदे च खदिरंधारयेन्मुखं पथ्यापिष्यलिसंयुक्तं युक्तं वा नागेशावा ८ भृंगराजोमतवल्लिवाप्तकदशमूलकास
मर्दसैः सर्पिः सपिप्पिलीकंसिंहं स्वरभेदे कासजिन्मधुना ९ अथ संप्राप्तिः तत्राहोवातजः वातेन रुक्मं नय नानमूत्रवर्चाभि
नंशनेर्वदति गर्दभवस्वरं च सनागरं पिष्यलिसमूलरास्तावचाकणादाहृतलेन कल्कः सुखोत्पानं कथितं निशा सुख
रोपघातेऽनिलजेशमाप स्वरोपघातेनिलजेभुक्तोपरि घृतं पिवेत् तैलं वा गुडसंयुक्तं शंगैर्वरसान्वितं १ अथ पित्रजः पि

धामाध्यलक्षणां श्रीगणेश्वरद्वयकृष्णवापिचिरोस्थितो यश्च महोपजातः मेरुस्त्रिनः सर्वं समुद्रवप्त्रस्वगमयोपो न समिद्धि
 मेति अथ निवृत्तिः श्लोकः स्वल्पो भाषणो म्याधसुत्यतिर्पदाभवेत् अनुस्वारे विमर्गवस्त्रभंगनिवर्तने इति रामोदरकृत
 भीमविजोदेवि किं सारं देससविधस्वरभेदाधिकारश्चतुर्दशः अथाशेषं लघुकोप्यधिकारश्चेत्येषो भ्रातृसंस्थितः
 दृश्यगशिगतानाद्ये गुरुः गुरोरोचकं वितुषान्वराकाकान्वरातुलायाविधिजाततः दद्याच्च वेदविदुषमुच्यतेऽरोचकं वितुषा
 न्वराकाकान्वरातुलायाविधिजाततः दद्याच्च वेदविदुषमुच्यतेऽरोचकाद्ददात् अथ कर्मविषयकः भद्रादीनंच योदद्याद्
 द्यातादावाधनीचयः फलाद्यं नाशयेद्यो नोदते सः स्यादरोचकी अथ प्रायश्चित्तं प्राजापत्यत्रयं कृत्वा प्रायश्चित्ताधिकारवान्
 तत्र शतां भोजनीयाश्च मिष्टान्नैः पंचाशत्प्रमितानशः एकमंडलपर्यंतं मुच्यते सावरोचकात् अथ विप्रादीनां अग्निर
 श्मीति मंत्रेण तपेदपुन संख्यया चरुणान्वद्यते नात्र जुहुयाद्द्व्यवाहने ब्राह्मणान्भोजयेत्त्रिंशन्मुच्यते सावरोचकात् अ
 थ हरिदस्य गत्वा स तु महातीर्थं कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं पश्येत्तथा हीनस्यो शुमुच्यते सावरोचकात् अथ निदानं वातादिदोष

गमः

मिमिनिमिमितः स्वरभेदहरोमुखः प्रतिष्ठायाहरस्तथा कासश्चासाग्रिमां द्यादीनुल्ममेहगलामपा न आना
हं मत्रकृष्णाणि हन्याहुं थर्वुदानि च ५ अथ मेदोजः अंतर्गलस्वरमलक्ष्यपदं चिरेणामेदोन्वयाद्वृत्तिदग्धगलस्त
पार्तः स्वरोपधातेमेदोस्तेकपवद्विधिरिष्यते चयभाद्यभयावोषभारमाक्षिकचित्रकान् लिह्यामिष्यलिपयेवाती
क्षामद्यपिवेत्तथा ६ अथ सिंहरजः वलात्कारेणवद्विस्फुटिताहं डिका धनि कंठः कुरुवुरायेतसैंदरेस्वरभंगके ७
सिंदुरिया ७ चिंदुरिया सिंदुरिया वीरसिंहरहलकारे उचत्ताडपेटखलभली जीवकलवली कालभैरवदेवसास्वी
हनुमंतवीरदे उचत्ताडमेरीभगतिगुरुकीसकतिफुरडमंत्रईश्वरोवाच पुरश्चरणाहनुमत्पूजोत्तरं सहस्र १००८ पश्चात्सि
द्धिः स्रव्यग्रमात्रसिंहरमनेनसमाभिमंत्रितमादित्यादिभ्यहं दद्यात्स्वरोपधातो नश्यति शतधा नुभूतः प्रयोगो यो ददाति दु
ष्टाय स ब्रह्महामवेत् अथोपद्रवाः अशक्तिः कथने कंठे तो दो दा हो रु धिस्तथा उरः क्षतं कंठो धो ज्वरस्तत्सा चमूकता
हृद्यन्मतात्वमीप्रोक्तास्वरघात उपद्रवाः अथ साध्यलक्षणां क्षीणस्य वेदस्य रुशस्य चापि चितो सितो स्वरघात उपद्रवाः अ

पाचने च स्यात्पीनसः परका सजित् ६ अष्टादशशिशुफलानि दशमरिचानि विंशतिश्च पिप्पल्यः आर्द्रकपलं तु डपलं प्रसू-
 त्रयमारजालस्य पलविद्वगणसमेतं स्वजाहृतसुरभिगंधाद्यं कलहं संकांजीकं सहस्रधा योजनं द्रुचिहृतं ७ कारव्यजा-
 तीपत्रेलाव्योषवक्षाम्लराडिमं सशौद्रशर्करंदृद्यं रुचिकृद्दिदीपनं ८ त्रीणप्रघणानि त्रिफलाव्योषवक्षाम्लराडि-
 मं सशौद्रशर्करंदृद्यं रुचिकृद्दिदीपनं ८ त्रीणप्रघणानि त्रिफलारजनीद्वयं च चूर्णीकृतानि यवशूकविमिश्रितानि
 क्षौद्रान्वितानि वित्रे मुखधावनार्थमन्यानि तिक्तकटुककाशिवभेषजानि अथ संप्राप्तिः तत्र वातजं अरोचके स्यात्
 रिद्वदंतः कषायवक्रश्च नरोऽनिलेन वातं वचाभिरनिलहिगुलवणोज्ञमनागराणां कुष्ठसौ चर्चलाजातीशर्करा
 मरिचं विडं सतेलमाक्षिको वातारोचके वलग्रहः १ अथ पित्तजं कटुम्लमुष्णं विरमंच प्रतिपित्तेन विंद्याल्लवणं च
 वक्रं पक्वाम्लीकामिताशीतवारिणा वस्त्रगलिता एलालवंगवर्षरमरिचैरवधूलिता पानकस्यास्य गंदुसंधारयित्वा
 मुखे मुहुः अरुविनाशयत्येवं पित्तप्रशमयेत् तथा पित्ते गुडो वुमधुर्कैर्वमने प्रशस्ते हः ससंधवसितामधुसर्पिषि हः

रामः

त्रयकोपनैस्तुशोकेनरोघादिकवैमनस्यैः कामातिरेकेणविरूपरंधैः संज्ञापतेरोचकनामरोगः अथएवैरूपं यस्मिन्ट्टे
गमर्दश्चतुर्भालस्यंप्रज्ञायते अरुचेर्जायमानायाः पूर्वैरूपंविनिर्दिशेत् अथरूपं प्रक्षिप्तंमुखेच्चानंयत्रनोखादतेनरः
ज्ञापतेमहतीप्लानिस्तदरोचकमुच्यते अथोपशयः अरुचौकवलाः शस्ताः धूमाः समुखधावजाः मनोज्ञमननानंचह
र्षणाभ्यासनानिच भोजनाग्रेसहापथ्यंजिह्वाकंठविशोधनं अग्निसंदीपनंदृष्टंलवणार्द्रकभक्षणां १ विचूर्यमधुसं
पुकोरसोदादिपसंभवः असाध्यामपिसंहन्यादरुचिवक्त्रसारितः २ शंगवेरसंचापिमधुनासहयोजयेत् अरुचिष्वा
सकासद्यं प्रतिश्यापककापहं ३ राजिकातीरकोभृशभृष्टंदिंगुचनगरं सैधवंदधिगोः सर्ववस्त्रप्रकल्पयेत् तावन्मा
त्रंक्षिपेत्त्रयथास्यादुचिरुत्तमा तत्रानेतद्रवेत्संघोरोचनंबहिर्वर्धनं ४ गव्यमावर्तितंदुग्धंनिवट्टंदधिमाहियं स्कीक
सपट्टेद्यष्टशुभ्रशर्करासमं रत्नालवंगकर्पूरमरिचैश्चसमन्वितं नाम्नाशिरवरिणीकुर्यादुचिंसकलवल्लभा यदेपले
दादिमादृशौखंडादीषंपलत्रयं त्रिसुगंधिपलंवैकचूर्णमैकत्रकारयेत् तच्चूर्णमात्रयाभुक्तमरोचकहरंपरं दीपनं

द्रवोद्वं रजः कल्को गुटी वापि श्लेष्म वा तोद्रवारुचौ ५ अथपित्तकफजः शुष्कः कफस्तुद्रसेकोपित्तश्लेष्मभवारुचौ धा
 न्ये लापय कोशीरपि पित्तस्य स्रंदनोत्पले लोधने जोवती पथ्या न्ययणं प्रववाग्रजं सैतलमाक्षिकभ्रायंकवलः श्लेष्मपित्त
 जे कारव्यजाजी मरिचद्राक्षा वक्षाम्लदाडिमं सौवर्चलगुडशौद्रं नाना रोचक नाशनं ६ अथ संनिपातजं नानारसेसु
 खिले या संनिपातोद्रवारुचिः लवंगकं कोलमुशीरचंदनं जतं सनी लोत्पल रुक्षजीरकं जलं सकृद्भागुरुभंगके सरं कशा
 सविम्वानलदं सहेलपा नतंतगरं जलं बालकं भंगं त्वकं नलदमुशीरं पीतवृविस्तगा विशेष उन्नरापथे प्रसिद्धः तुषारः
 रजातीफलवंगशरोचनाः सितार्धभागासकं लं विचूर्णितं सुरोचनं तर्पणमग्निदीपनं वलप्रदं दध्यतमे विरोपजित् तुषारः
 कर्पूरः उरोविर्वधंतमकंगलग्रहंसकासहिकारुचिषक्ष्मपीनसं गृहिण्यतीसारमुरः क्षतं तयोतथा प्रमेहान्निस्वित्ता नि
 दंति लवंगादिचूर्णं आर्द्रदाडिमनिर्घासस्त्वजाजी शर्करायुतः त्रिदोषो रोचकं हंति गंडूषविधिनेरितः ७ अथार्गनुजं अ
 रोचकेशोकभयातिलोभकोधाद्यदृष्टाशुचिगंधजाद्ये कामोद्वेष्टाहतिजातयोश्चान्वितप्रसादादिकमादधीत साधा

अथ कफजं माधुर्यपैष्टिल्यगुरुत्वशैत्यस्निग्धत्वदौर्गन्ध्ययुतं कफेन निंबावुद्धर्दितवतः कफजेषु पानं राजद्रुमां वुमधुनाम
हृदीयकायां मरिचं मधुना लेह्यं कफजो रोगो च केभिः ३ अथ वातपित्तं तृषादाहश्च दृढं लंभं वेपि त्रसमी ३ ले पिप्यली
नाशतं चैकं देशते मरिचस्य च सितापलचतुष्कं तु नागरार्धपलं तथा धान्यसौवर्चला जाल्यस्त्वगेला चार्चभागिके कोलदादि
मवक्ष्याम्य यवानी चाम्लवेतसं कार्ष्णिका चूर्णयेत्ता नृद्यमन्नप्ररोचकं श्रीहृद्दुहिणी दोषपंचका सनिवहराः स्वा
दोनामगुल्मार्तिविबंधानाहशलचुत् द्वित्वष्टिमुल्लामलकमेकं धान्यं च बालकं वातपित्तो रोगो च कघ्नः कवलोवा गुटी रजः ४
अथ वातकफजं कफवातारोचके तु प्रसेका हृदये रजः तालीसोषणानागपुष्पलवणैस्तुल्यांशकैर्द्विस्ततः कृष्णाग्रंथिकमि
त्रीडी कडुतभुक्तक्षीरकाख्यैर्पुतः विषैलावदरास्तवेतसद्यनैर्धान्याजमोदायुतैस्त्रिंशैर्दाडिमपादृष्टविहितः श्रेष्ठः सिता
र्धपुतः कटास्योदरहृदिकारशमनैः कायाग्निसंदीपनैर्गुल्माधानविमूचिकासुगुदजम्बासकमिष्टर्दिहो कासारुच्य
तिमारमूठमरुताहृद्दोषिणां कीर्तितश्चूर्णोऽपि भिषजा मतीव कथितः ख्यातो महास्वाउवः त्वग्धान्यदार्ढ्यपिप्यल्यसेजिनी

युक्तं व्यजनं प्रशस्यते कारवेत्तु पटोला नां पलां डोः सरणा स्यवा आद्रपक्षेपि पद्मं गुर्जरै रगितमित्रः तस्य स्य सरणा स्या ये ह्य
 रुचिं तां पचेदितं १२ अथ मनस्विनो रोचकं साक्ष्यं विचार्य गददेशवलं च दोषं कुर्याद्विचित्रफलखाडवकल्कलेहान् भक्ष्य
 विचित्रलिहचोष्णकषानकानि विज्ञापरोपवलमेवमुपाचरेच्च नात्यस्ते नातिविशदं रूक्षं नातिद्रवं पुनः भोजने च प्रशस्तं
 स्यात्सुखकारि मनस्विनः १३ अथ दृष्टिं क्रूरदग्भिर्जनैर्दृष्टं मजाद्यंतत्रयारुचिः जमांगमर्दतदृष्टदिशलाघौश्च पुरस्कृत
 भक्षणापतदं जंतुगृहीत्वा तर्मुखं नयेत् दीप्तेनो जुहुयात्तस्मात्सप्तग्रासां त्रिनास्रं त्रिः परिक्रामयित्वा च शेषमन्नं क्षिपेद्बहिः
 तन्नभुंजं तिकाकाद्याः प्रत्यक्षं कौतुकं विदं एवं कृतविधानं सुमुच्यते दृष्ट्यरोचकात् पानीयानीमहापानी रिसरमहादेवलै रपि
 जीअभुकारडीठिमूटिपेठपीरीखारसमुद्रजाइमोषिसिद्धिगुरुपाउसरणा ग्रहणोत्तम १००८ पश्चात् सवारं पठित्वा जले फलकसेवै
 त्रिवारं त्रिसंधं अहं पानाय देयं भूतप्रेतडाकि न्यादिदृष्टीदोषनाशयतिका कषायनशणां अथोपद्रवाः मुखे विरसता ग्लानि
 र्हीदृष्ट्यलतद्वज्रः जिह्वाकठोरता जायं प्रसेकः क्षरिरेव च वृद्धकालारोचकं स्पृष्टं शोषद्रवसो हताः अथोसाध्यलक्ष

रामः

रोगेष्वरुचकेषु शर्मप्रदिष्टं द्रव्यं जामगधजासुरमापटोलनिः काथयेच्च विधिवत्पानकं स्याच्चूर्णं शठीजलदमागधिकाभि
रेव ८ अथ सहजं जन्मप्रभृतिपदसुरोचनेन स्वभावतः तत्स्वाभाविकमुद्दिष्टं सहजाख्यमरोचकं तस्यैव वस्तुनः कार्यं
तुलादानं यथाविधि चूर्णैस्त्रिदोचकैः पश्चात्सहितं रुचिकृद्देवतं सूक्ष्मैलापत्रकैस्तृणपत्रतालीशजंतुगा दृष्टीकाजीर
कंधान्द्रादिमंचार्धकार्षिकं प्रदेयं चातिशुद्धायाः शर्करायाश्चतुःपलं चूर्णमग्निप्रसादं स्यात्परमं रुचिवर्धनं स्त्रीद
कासमथाशोसिशूलस्रासं वमिज्वरं निहन्ति दीपपत्याग्रं वलवर्णकरं परं वातानुलोमनंदद्वयं कंठनिद्राविशोधनं स
क्ष्मैलाद्यं चूर्णी अथ भक्तद्वेषः चिंतयित्वा तु मनसा दृष्ट्वा सृष्ट्वा तु भोजनं द्वेषमायातियोजं तु भक्तद्वेषः स उच्यते यवागुंयं च
कोलस्य कुलिषाठकर्षकं मुद्गरयेणवा सम्यग्भक्तद्वेषत्रयोजयेत् १० अथ भक्तद्वंद्वः कुपितस्य भयार्तस्य तथा भक्तवि
रोधिनः यत्र नानेभवेद्युक्तासो भक्तद्वंद्व उच्यते अम्लिकागुडतोयं च सगेला मरिचानि च अभक्तद्वंद्वं रोगेषु शंसकवल
धारणं ११ अथ द्यतजं परानं प्राप्य पलुच्चैर्भुज्यते तिद्यतं वड्ड अरोचकस्य तोजा तोद्यतं तोसौ निगद्यते सहिगुग्गुषो

भस्मेर्देनुभिश्चाग्रेर्नगांश्चर्हिः प्रजायते अथ पूर्व रूपं दृष्ट्वा सोद्गारो धौवप्रसेको लवणस्य तथा द्वेषो न्न पाने च भशं वमी
 नां पूर्व लक्षणां अथ रूपं द्वादशे नानां वेगैर्हृदयं नगभंजनैः निरुच्यते चर्हि रिति दोषो वक्रं प्रधावितः अथोपशयः
 आनूपं शालिभक्तं च शतपुष्पासवासुकं आठकीमु - द्रुषं वा गुडं दधि घृतान्वितं अंगारमंडकाचात्सं वमोपथ्यं प्रशस्यते
 दिवा निद्राप्रपुंजीतनातिमोजनमेव च न चोत्सं पापयेतो यं वर्जयेदंतधावनं हरीतकीचां चूर्णां तु लिप्त्वा न्माक्षीकसंयुतं अ
 धोमागीकृते दोषे चर्हिः शीघ्रं विवर्तते १ अथ अथ वल्कलं शुक्लं रग्धनिर्वीषितं जले तज्जलं पानमात्रेण चर्हिः शीघ्रं निव
 र्तते १ अथ अथ वल्कलं शुक्लं रग्धनिर्वीषितं जले तज्जलं पानमात्रेण चर्हिः जयति दुस्तरं १ आमास्ति विल्वनिर्व्यूहः पीतः
 समधुशर्कराः निहन्त्या चर्हिः तीसारं वैष्णानां दवाद्धतिं उजातीरसः कपित्थस्य पिप्पली मरिचान्वितः क्षौद्रेण युक्तः शम
 ये लेहोयं - हि मुत्तुरां ४ विहलां च मुद्राणां पिप्पल्यश्चैव कुटिताः आशुतसु सिलं पेयं मधुना चर्हिः नाशनं ५ मानुलं
 रसो लाजाशर्करा मधुसंयुतः पिप्पली चूर्णा संयुक्तः श्रेष्ठः चर्हि निवारणः ६ रुसोषणासिताला जचूर्णां तु ल्यं समाक्षिकं क

रां यस्मिन्नाः क्षीणदेहस्य वृद्धस्यातिव्यवपिनः दृष्टिर्ज्ञचत्रिवर्धोर्धमसाध्यं स्यादरोचकं अथ निवृत्तिः दृष्टेनेमनसः प्रीति
भक्तेतस्य बुभुक्षता अप्रसवेको मुखं नीते गता रोचकमादिशेत् इति रामोदरकृतभीमविनोदे चिकित्साखंडे चतुर्दशविधारेच
काधिकारः पंचदशः अथ छर्दिः शिपुस्त्रा नेयदा स्यातां बुधशुक्रौ तदा भवेत् छर्दिमान्मनुजवृक्षपक्षे चंद्रावलोकितौ
तन्मकाले त्वयं योगश्चंद्रतुल्ययोगते वर्षेप्येवंपरितेयः षष्ठे वा बुधशुक्रयोः द्वयोरप्यधिकारश्चेत्तुर्गैकोपितद्वेदेत् अ
थं रजतहेमभां युक्तं दद्यान्निरुतये अथ कर्मविपाकः केशकीटादिभिर्तुष्टं सारमेयादिदृष्टितं सविषं वाथु विप्राय या
दद्याच्छर्दिमान्भवेत् अथ प्रायश्चित्तं प्राजापत्यत्रयं कृत्वा प्रायश्चित्ताधिकारवान् तत्र रातां पंचायाद्वा ह्यणामो ज्यागो च
दद्यात्सयस्विनी यथोक्तविधिना मर्त्यो भुज्यते छर्दि रोगतः अथ विप्रादीनां आदौ कृत्वा तिरुक्कृतपश्चात्सोरी मचं जपेत्
अथोत्तराष्टं छर्दिर्भुज्यते छर्दि रोगतः अथ दग्निद्रस्य अनंदघातिद्रवैरतिस्निग्धैरहृद्यैर्लवणैरपि अकाले चातिमा
त्रे च तथा सात्यैश्च भोजनेः ओमाद्र्या जथोद्देगादजीर्णा कृमिदोषतः नार्यश्चापन्नसत्वायास्तथातिदुतमश्नतः वि

यचतुष्पथे प्रगृहीष्टवलिचेमंकपिलारव्यमहाग्रह आतुरस्य सुखंसिद्धिप्रदो हितमहाफलं अथ शिद्रस्य जलदानं विशेषेणादु
 र्गोहाहोपशांतये अथ निरानं तचंशायः समो नोष्मापि नरकाभिमुखितः दाहं प्रकुरुते घोरमंतरेवाहोतोपि च अथ पूर्व रूप दाह
 स्योदं पूर्व रूपं रक्तताश्रोत्रनेत्रनेत्रयोः अथ रूपं ग्रीष्मातपगमेनेवयोदाहो दाह उच्यते अथोपशयः परिषेकावगाहाश्च व्यजना
 नां च सेवनं शस्यते शिशिरं तोयं दाह तस्योपशांतये पुराणतंडुला मुद्रा वापपागवतादयः दुग्धं सितादिकं शीतं पथ्यं दाहे प्रयोजयेत् शत
 धौतद्युताभ्यक्तान्किह्नाश्च पवसक्तुकान् कोलामलकसंयुक्ताश्चादिमांस्तेष्वुद्दिमान् १ द्यादयेन स्य सर्वांगमारजा लार्द्रवायसा
 लामज्जकेन युक्तेन चंदनेनानुलेपयेत् २ चंदनां वुकशास्यं दितालवं तोपवीजनैः स्वय्यादाहार्दितो भोदकदलीदलसंस्मरेत् ३ क्षी
 रैश्च सुकषायैश्च शीतेन चंदनान्वितैः अंतर्दाहं प्रशमयेदतैरन्यैश्च शीतलैः ४ फलिनीलोध्रव्यां बुद्धे मपत्रं कुट्टनटं कालीयकर
 सोपेतं दाहेशसं प्रलेपनं सेव्यमुशीरं अंबुवातका हेमपत्रं नागकेसरपत्रं कुट्टनटं वितुलकं गुडतजी इति लोके ५ ह्रीवैश्च
 दनोशीरपद्मकांबुजवारिणां संपर्गमवगाहेन दोग्धोदाहार्दितो नरः दोग्धोपात्रविशेषः ६ कुशादिशालिपर्णीभिर्जीवकाद्यैर्न
 माधितं तैलद्युतं वा दाहद्युवातपित्तविनाशनं ७ पायथेकमलस्योर्धः शर्करांभः पथ्येपि च क्षीरमिश्रं संचापिकारयेत्येति त्रिहिधिः

८ पाथीरपथीशीरनीरनीरहनीरजैः मणालमिश्रधा ११

शमः

पर्ययोवधो दिवाकरः द्वादशात्मसंयुतैर्ह मास्करोदस्करः खगः सूरः प्रकाकरः श्रीमालोकचक्षुर्ग्रहेश्वरः त्रिलोकेशो लोकसाक्षी
तमोभिः शाश्वतः शुविः गभस्तिहस्तस्त्रीकांशुस्त्राणिः सुमहोरणिः द्युमणिर्ह रिदृष्टोर्कोभानुमाभयनाशनः स्रंदोषो वेदवेद्यश्च
भास्वान्मृषावृषाकपिः एकचक्ररथो मित्रोमंदहारिस्तमिस्रहा दैत्यहायापहती च धर्मो धर्मप्रकाशकः हेलिकश्चित्रभानुश्च क
लिघ्नस्तार्क्ष्यवाहनः दिव्यतिः पद्मिनीनायः कुशेशयकरो हरिः धर्मरशिर्दुर्नीरीक्ष्यश्चंडांशुः कश्यपात्मजः वृभिः सप्ततिप्रंख्या
कैः पुराणैः सूर्यस्य नामभिः प्रगावादिचतुर्ध्वतैर्नयसापि समन्वितैः प्रत्येकमुचरन्नामदृष्ट्वादृष्ट्वादिवाकरं विगृह्य पाणिपुमेन
तामपात्रैस्सुनिर्मलं जातुभ्यामवन्नीगत्वापरिप्रयत्नलेन च कश्चीरदि कुसुमैरक्तचंदनमिश्रितैः दूर्वाकुंरैरक्षतैश्चानिः क्षिप्तैः पा
त्रमध्यतः दद्यादर्थमनर्घ्याय सवित्रे ध्यायन्नर्चकं उपमोक्षिसमाजीयतयात्रं जान्यदृष्टुनाः प्रतिमंत्रनमस्कृत्य उदरयास्यमये
वि एवं कुर्वन्नरो जातु नदरिद्रो न दाहभाक् अथ कर्मविशकः गुरुतल्पगमद्वेषः परम्यक्लेशकारिता अग्नौ निष्ठीवनंचेति दाहकं
ति भवंत्युत अथ प्रायश्चित्तं कृत्वा चांद्रायणं चैकं प्रायश्चित्तं अधिकारवान् तत्राहोरात्रं अनुलेपनगंधानां प्रदानेन नदिमानवः न
कदाचिन्नो दाहं देहे वा दाहमाप्नुयात् अथ विप्रादीनां नीशीथेतुवलीदद्यात्प्राजापितृयवैस्तिलैः गंधपुष्पादिभिः श्रुतैः कथिता

लक्षणं ॥ इतिहामोदशकृतमीमविनोदेविकित्ताखंडेहाधिकारानुविंशः ॥ अथोत्तमादः बुधमेकगुरुद्वेककर्मसिनेवाविलोकितेगुरुणा क
 र्कदृष्टाजगतेदोः समस्तवान्निकोणगेमंदे उन्मज्जापतेतेतेर्गेस्तस्यनुनिश्चयः केतुंरुपपन्नितिनपेत्तमं होमोदशांशतः तिलान्ते
 नापिमुच्येतत्पुत्ताहान्नात्रहैरायः अथकर्मविपाकः पञ्चोत्तमदगर्वाभ्यानिषिद्धं यत्प्रभुंजते यः परान्मोहपित्वाचगुरुद्वयोपहासकृत
 तात्वापिशाह्ननोवक्तिनरान्वेषपतेचहन दृष्टाचोपदिशेद्दानं सचोन्मज्जः प्रजायते अथप्रायश्चित्तं अदमेकं चोत्तमादौ प्रापयि
 त्वाधिकारवात् तत्रगता कचमानं सुवर्णं तु यस्तु कचमुसपुतं शुडाटकं वेदविदेहलोन्मादादिमुच्यते अथविप्रादीनां होमश्च
 रुद्रताभ्यां स्यात्तदस्यमिति महुतं अचानयालभमेकं स उन्मादादिमुच्यते अथदीर्घस्य सम्पकां दाययं कृत्वा सुन्मादोत्पत्ति
 मुच्यते अथनिश्चयं मृदयत्पुत्ताहोण्यायस्मादुन्मादिमास्थिताः मानसोयमतोऽपि रुन्मादरुतिकीर्तितः अथपूर्वरूपं
 विहृताहस्तपादादिवेशाश्वनपनक्तवः आरुक्तानेन नुरेस्यादुन्मादेभविष्यति अथरूपं धीविन्नमः सत्वपरिप्लवक
 पर्माकुलादेरिधोरताच अवद्ववा संतदयचयं सामान्यमुन्मादगदस्पतिगं अथोपशयः जलारिद्रमशैलेभ्यो विषमे
 भगवतंसदा रसेदुन्मादिमं पलासद्यः प्राणहराहिते अन्नपानं सत्वहृद्यन्नदुन्मादेप्रयोजयेत् शीतलोत्पवनघ्राणकल्प
 येदुपचारकान् ॥ ॥ वाग्मीकृष्णां दीपकं च दद्यात् शंखपुष्पिकास्वामाः इष्टा उन्मादहराः एव गते कुष्ठमधुमिश्राः ब्राह्म्याः
 रसः कृष्णां दीपकं वीजानि तेन रसे पलं कृष्टवर्णमाय २ मधुमाय ८ एवं सर्वत्र कृष्णां दीपकं च वर्णमाय २ सववा वर्णमाय २
 अन्यत्रोक्तं १ सिद्धार्थकोहिं शुववाकं तोदयद्वाह्व मंतिष्ठोन्निपलाश्वताकटं तोचकटं नमं प्रमांशतिप्रियं गुप्तिश्रीश्रीबोत
 मीढ्य वस्तमन्त्रेण पिष्टोपमगदः पानमंजनं नम्यमाने पनं चैव हानमुद्धर्तम तथा अपस्मादविषोन्मादकृत्पालश्रीज्वरपदं

एतः

आकपपकामलकैः कृतः अर्धशिष्टः सिताशीतः पीतः शोभसमन्वितः कृत्वा विपोहयेदहंतश्चणात्परमात्वेण चंदनादिक्वाथः अथसंप्राप्तिः तत्रादौ रक्त
जः कृत्स्नदेहानुगं रक्तमुद्रितं दहति कृतं संधप्यते बोध्यते वताम्नाभस्ताम्रलोचनः लोहगंधांगवदनो वद्विनेवावकीर्यते तद्विलेपविधानेन संस्पर्शद्वारा माचरेत्
अथाम्रस्य वादेहेरमेस्तस्य जोगलेः शारवाश्रयां यथासांगोदिर्णीवेशयेच्छिं १ अथ रक्तपर्णकोष्ठजः अस्मत्प्राप्तकोष्ठमदाहोतिष्णात्सुदन्तरः वि
धिः सर्वोन्नतीशोक्तस्य लक्षणमेव सर्वो गह्वरस्य पदापुष्पनिवापचासंचनपद्मतोय विषाचपेन स्पर्शपिवेन्नासंमुच्यते कोष्ठे गुतास्त्रसंघात स
त्राकमसिकादृग्धंसंमिंतवाविरेचने २ अथ मद्यजः मद्यपानभवस्तस्यापि न रक्ताभिर्मूर्छितः दाहं प्रकुरुते योऽपि न वत्तत्र भेषजं प्रलक्ष्णापिष्टघ
नोलेपश्चंदनस्यापि दाहनुत् ३ अथ रणिरोगजः श्रुयानिरोधादद्यातो शीणे ते सजः मुद्रवं सवालाम्पतरदेहं प्रहन्मंदचेतसः संशुष्कगल
ताल्वोष्ठजिह्वानिष्कास्य वेपते पापयेत्कामसंभवे शर्करां भः पयोपि वा श्रीरमिस्तु रसं चापि वितरेच्चैरितं विधिं ४ अथ धातुशयजः धातुशयो
त्योयोदाहसेन मूर्छान्द्वान्विता भामस्वरः शरीराहीनः समीदेद्रुणा पीडितः सीदेतस्मीयेत् ५ अथ मर्माभिधातजः मर्मान्निधातजोप्य
स्ति सोध्यः स्त्रीत्रवेदनः ६ अथ कामजः स्नानस्नानेदीनमुखं चिंतयंतमिवानिशं विदहंतं विजानीयान्नैकामेनेवमानवं तारुण्यमदृष्ट
योग्यः प्रमालिङ्गे पुरंगजाः आरक्तशोमसंपुक्तास्वेदनाद्रूपयोध्याः विन्यस्योत्तस्नजमित्राभ्यामणिहारविभक्षणः भजे पुस्तं स्ननेः शीतेः
छायामं वुरुहे मुरुवेः शीतैः शिथिलकायेष्वसुशीतेष्वेदनापुनैः अंतर्दाहप्रशमयेदेतैर्वान्येष्वुशीतेलेः ७ अथ पित्रजः पित्रज्वरस
मः पित्रात्सचाप्यस्य विधिः स्मृतः तिलतैले भवेत्प्रसृतं तस्योदणगुणशनेः कान्तिमेविषये सक्तं पित्रदाहहरंपरं ८ अथातपतः आ
तपाज्जातदाहेतुस्मात्तर्तस्तप्रगात्रकः अर्कं पिवेच्चसवंसागुरुलापस्य वा पुनः चंदेस्त्रीसंभवं वापि हरदाहं न संशयः अथोपद्रवाः म
र्छान्नमोवमिस्तोपः शोषस्तथावकामला नेन नाशस्तमोमत्सुदीहे प्रोक्ता सुपद्रवाः अथासाध्यलक्षणं सर्वप्रवचवृत्तः सुशी
तगान्नस्य देहिनां देहानि विनाशयति ९ अथ निवृत्तिः सम्पद्भिः दाहद्वारा निर्गतदाहस्य

गनिवतीसपि महाचेतसंतैलं ५ दशमस्यं वुसंसिद्धं घृतं केवलं नावमं उन्मादशोतयेपेयो रसो वातालशखिजः ६
 बद्धे सूर्यपतेलाक्तमुत्ताने चातं पेयं मेत कपिकष्टाथवातकैलेहै सैलजलैः स्पृशेत् ७ पर्पटी रसगुजाष्टौ कनका
 द्वीजपंचकं गोघृतेन च संपी सखादेह उन्मादशोतये ८ निवतेलं समादाय चाभ्यत्पापादमस्तकं गुर्वन्नं सघृतं चाद्या
 शुष्कशकविवर्जितं सघृतमाषरवेडं च पाययेत्तदुदग्धकं वधायाभयेनावघावशानि सगच्छति अथ संप्राप्तिः त
 त्रवातजः रुक्षाल्पशीतान्नविरेकधातुभयोपायासेरनिलोतिवद्दः चित्तादिदृष्टं हृदयं प्रहृष्य बुद्धिं स्मृतिं चाप्नुपहंति
 शीघ्रे अस्थानहास्यस्मितनृत्यगीतं वगंगविशेषणं शोदनानि पारुष्यकार्श्यारुण्यवर्णनाचजीर्णवर्णनानि लज्ज
 स्वरूपं हिंसावर्चलव्योषेर्द्विपलं शेर्यताटकं चतुर्दशगवां मूत्रं सिद्धं मुन्मादनाशनं हिंसादिघृतं लसुन
 स्पाविनष्टं तुल्यार्धं निष्कलीकृतं तदर्थं दशमस्य सस्यभांडे विपाचयेत् पादशेषे घृतं प्रक्षाल्य लसुना स्पर्शं
 तथा कोलमलकवृक्षाम्लमातुलुगार्द्रकैरसैः दाडिमाम्लसुरामुक्तकांतिवाम्लस्तदर्थकैः साधयेन्निफलादा
 रुलवणव्योषदीप्यकैः यवानीचव्यहिंवास्तवेतसैव पलाधैकैः सिद्धमेतत्पि वेष्टुं लघुल्माशो जठरापहं स
 धपांशुमयहीहयोनिदोषकृमिचरणं वातश्लेष्माप्रयां प्रान्नानुन्मादं चापकर्षति ९ अथ पित्तजः अजीर्णं रामः

प्रतेभ्यश्चमयेहंतिशतद्वारेचशस्पते सर्पिरेतेनसंसिद्धंअगेमूर्त्तनवेतथा २ अथवाराजपुरुषावहिनीत्वास्तुसंयते त्रास
येपुर्वधैरेनंतर्जयेतोन्पातया देहदुःखभयेभ्योहियतः प्राणभपमहत ततस्तस्मिन्मयातिसर्वतोकिमुते मनः ३ अ
थगंहिगुलवथांवचाकटुकरोहिणी श्रीरीयस्यकरंजस्यवीजंगौराश्वसर्षपाः गोमनपिष्टैरभिस्तवर्तिर्नचोजनेहिता
हंसुन्मादमपस्मारंतथाचातुर्थिकेत्वरं ४ दशमंलीतथागस्तानातारिल्लियतावला मर्वाशतावरीचेतिफाथैस्तुकु
डवैः पृथक् कृतेकाथेष्टयक्त्रस्तुद्वयंमहद्ग्रिनापचेतः कल्कीकृतैर्वत्समायाद्रवैः सम्पकुनः पचेत् विशालुत्रि
फलाकोतीदेवदावैलवालुकं स्थिरानंतारंजयोद्देप्रियंगुः सारिवाह्यं नीलोत्पलेलामेनिष्ठादंतीदाडिमकेसरं
विडंगंलमिपत्रीचकुष्ठंचदनपप्रकं तालीसपत्रयहतीमालतीकुसुमंनवं अष्टाविंशतिभिः कल्कैरेतैः कथं
मितैः पृथक् चतुर्गुणंजलेदत्वापिष्टैस्तद्विपचेदुतं महाचेतमनामेदंसर्वचेतोविकारहृत् अपस्मारेम
होन्मादेमंदेनोत्वरकासयोः वातरक्तेप्रतिश्यापेशोयकार्षेपृतीपके मन्त्रकृष्टकटीशलेविसर्षाभिह
तश्च पांडुमयेतथाकंडूवियेमेहेगरेपिच देवादिहतचित्तानागद्गदानामचेतसो शास्त्रस्त्रीणांचवंध्यानीधन्य
मायुबलप्रै अलक्ष्मीपापरलोभंसर्वग्रहनिवारणं हेतिभममंदंमर्हमेधास्मृतिमतिप्रं अग्निपत्रीअग्निआ अ

यथांतकपजः साधकालिचराभ्यंतेकृदतेवलातेपिच अन्यकालेषुनिद्रानिसेनादः कपत्वातजः दशमस्यंयुसष्टतंपुकेमो
 सरसेनवा ससिद्धार्यकचर्णयाकेवलंनावनेष्टं शिरीषलसुयांहिगुतगरंमधुकत्वचं कुष्ठचवलमन्त्रेणपिष्टंस्पान्ना
 यनांजनं ५ अथपित्तकपजः भयोभयोपेवेनोपनिष्ठतेवातपादिषु शेतेष्टुतेसरोषनुसोमादः श्लेष्मपित्तजः
 तन्नयोषंहरिद्वेष्टेमंतिष्ठागोर्मर्षपाः शिरीषवाजंनोमोदग्रहापस्मानाशनं तुरोवाहललाटस्थं शिरामुत्का
 प्रयत्नतः निर्वातेशपनेषुमाद्विल्वाद्यवुकणान्वितं अथमंनिपातजः पःसन्निपातप्रभवोतिथोरः सर्वः समोहः
 सतुरेतुभिः स्यात् सर्वाणिहृषाणिविभर्तितादृग्विरुद्धमेषत्यविधिर्विकर्षः सर्षपादिषुकुष्ठानिवचापन्नप्रियङ्गवः
 त्रिफलाकटुकावर्गदद्याद्भागान्मलान्मिमान् पृतस्यकुडवाः समगेमन्त्रस्यैकविंशतिः एवंमानेनदातव्यत्
 लार्धलसुयाद्रमात् एतन्माहेष्ट्वरं नामश्रुणुपत्रोपरिष्पते ग्रहैः संभाग्रदेहानावशसोतहतास्तथा उन्मा
 देचाप्यपसारोत्तमशोद्येतथैवच दानिकाः पौत्रिकाश्चैवश्लेष्मिकाः सानिपातिकाः शुधंसासप्तशत्रंतुष्टतश
 नभयार्दिताः माहेष्ट्वरंष्टुत स्थिरानंतदेष्टुतसोसारिवेष्टेप्रिपंगुकाः नीलोत्पलैलामंतिष्ठदंतोराडिमकेसरं
 विदुगंष्टुश्लिपणीवकुष्ठचदनपत्रके तालीसपत्रंष्टुहतीमालत्याः कुसुमंनयं अष्टविंशतिभिः कल्केरेतैः क रामः

कद्वल्लविद्यालसीतेर्मोत्यैष्वितं पिन्नमुदीर्घवेगं चन्मादमत्सुमनात्मकस्मृदिस्त्रितप्रववदाशुकुर्पात् अमर्षसंभवि
नम्रभावाः संमर्जनाभिद्वयोः प्रमदोद्याः प्रष्टापशीतान्नलानिकायः पीतावभापिन्नकृतस्पर्शितं विरेकपित्वावहशः प
श्चाद्रेषजमाचरेत् उन्नरदिग्विनिविष्टं मलं ज्वितस्मकनकिविटपस्य आयसचूर्णविपक्वं गुडमिश्रं शस्तमुन्मादे चो
जेशिरसकांतिकगुडसमभागः सुमधिताः कमशः उन्मादरोगशमनाः पीतारिवसत्रयेणैव २ अथ कफजः संप
र्योर्मेदविचेष्टितस्सोष्णाकाफोर्मर्मणिसंप्रष्टद्वः बुद्धिस्मृतिचाप्युपहंतिचिन्नेप्रमोहपेत्संजनयेद्विकारं वाक्केष्टितम
दमरोचकश्वनाशिविविक्तं प्रियताचनिद्रा हृदिश्वत्नालावबलं चभुङ्क्तेः नखादिभ्योऽस्मैचकफात्मकेष्मात् वारंवारं का
रपित्वावातेमैषजमाचरेत् मंडकपर्णः स्वरसः कनकदलसंयोजितः समभागः शमयत्सुन्मादगदं तृणराजवल्ली
रसपुक्ताः सितकुसुमवलापाः सार्धकर्षत्रयेणः शिखीचरणकोलं शीरपाकेन पक्वं पिवतितदनुशीतेप्रातरुष्याय
निसंजयतिरुटिनिघोरं व्याधिमुन्मादमुग्रं ३ अथ वातपित्तजः वलनंतरणंतोयेहस्तपादादिखादनं स्वतादनमति
क्रोध्योऽन्मादेवातपित्तजै बोधिद्रुमास्मातकशुष्कवल्कमुन्मत्तवीजेन समं सुपिष्टा यष्टवनापर्युषितेन पीतं मु
न्मादमाश्वेवनिहंसवशं कृष्णं डवीडमिजाकल्कः पीतो निवारपासाशु उन्मादरोगमुग्रं मधुना रिवसत्रयादेव ४ अ

क्रांतस्तस्योन्मादस्पलक्षणं तत्कंपाशिरुजश्वेवस्वेदोहस्तादिशीतता प्रयोक्तृसंसार्यपंतैलंनस्याभंजनयोः सदा मथमंत्र
जः कुंचेलाद्याथलुघाद्यापदामंत्रः प्रगृह्यते क्रूरदैवतकोवापिकर्ताकैवाकुचिलोयदा तदोन्मादयतेयंत्रस्तस्य
वर्णाभिलक्षणं अमर्षवायिक्रमवीर्यवेद्येज्ञानादिविज्ञानवलादिपुक्तः प्रकोपकालोनिपतप्रयस्यदेवादिज
न्मासमनोविकारः जननादिकसंस्काराच्छ्रुत्वामंत्रसमाधकः पुनर्मंत्रजपाद्विप्रसावधानेभिजायते तेपथा
तत्रादौजनने मंत्राणामातृकामध्याद्वाराजननेस्मृतं श्रीपर्यादिपीठेकुंकुमादिनायांचभौतिकंचक्रंवि
द्यतत्रसरस्वतीसंपूज्यअष्टोत्तरशतमातृकामंत्रंजपित्वातन्मध्यात्वाभीष्टमंत्रंस्वरयंत्रंजनायंद्वदिष्टयत्तद्यगु
धसम्बगुरूपदेशेनज्ञातंमंत्रंजनयेदिनि १ अथजीवनं पुण्यांतर्हिताच्छ्रुत्वामंत्रवर्णान्नपेत्सुधोः एतज्जीव
नमित्याहुर्मंत्रशास्त्रविशारदाः २ अथताडनं भूर्जेसंलिख्यमंत्रार्णत्ताडयेच्चदनांभसा प्रसेकंवासुनामंत्रो
त्ताडनंतददात्तं वापुनायमितिबीजेन ३ अथबोधनं विलिख्यमंत्रंनम्रंनम्रात्प्रसूनैः करवीरजैः तन्मंत्रा
क्षरसंख्यातेहंन्यात्पान्ननुबोधनं ४ अथभिषेकः स्वतंत्रोत्रविधानेनमंत्रीमंत्रार्णसंख्या अप्रत्यक्षपल्ल
वेर्मंत्रमभिषिंचेद्विशुद्धये ५ अथविमलीकरणं संचिंसमनसामंत्रंयोतिर्मंत्रेयागनिर्हृत् मंत्रेमलत्रयमंत्रो

रामः

सममन्त्रैः चतुर्गुणं जलं दत्वा पृतनं प्रसूयिष्याचयेत् दमेतस्मिन्निवेत्सर्पिर्गृष्टिशीरं चतुर्गुणं द्विर्नीद्विमाषकाकोली
स्वयं शुभं सूर्यभट्टिभिः मेदया च समं कल्केन तस्मात्कल्पाय कं मंहत् चृहणीयं निशेयेण मन्त्रिपातहरेपरं महाकल्पाय
कं घृतं ७ अथ विस्मृतिजः समानुरजकवचो यदानीं पलितं भवेत् शत्रुभिर्विपहसितः सोऽन्मन्त्रोऽत्रोदिताननः
कुष्ठाश्वगंधेलवणाज्जमादेद्विनीरके नीणि पट्टनिपाठा मंगलपुष्पी च समान्यमूर्तिमर्वाः समानो च वचो
विचूर्णं ब्राह्मीरमेनाखीलमेव भावं वा नयं शुद्धमिदं विचूर्णं अक्षप्रमाणं मधुना घृतेन लीढं नरः स
सदिनानि यावत् सारस्वतमिदं चूर्णं ब्रह्मणानिर्मितं पुरा हिताय सर्वलोकानोदमेधानां विचेतसा एतस्मात्
मतः पुंसां बुद्धिर्मेधाधुनिः स्मृतिः संपत्तिः कविताशक्तैः प्रवर्धेत्तु नरोत्तरं मंगलपुष्पांशं वा हली ८ अथ
मनोदुःखजं चोरेनरेद्रं पुरुषैरीभिस्तथा मैर्विनासितस्य धनवाधवसंभयाद् गाढं भूतं मनसि च प्रियया रं सो
जायेत लोकवृत्तं मनसो विकारः वित्रं वधाति च मनो लुप्तं विमं लो गाय सद्यो हसति रोदति चानि मूढः इष्टवस्तु
विनाशाद्यैर्मनो यस्याभिहस्यते तस्य तत्सदृशमाप्तासां त्वाग्वा सैः शमनं न पेत ९ अथ विषजः रक्तैः सुगोहत
यत्नेन्द्रियमाः सुदीनः रयावातनो विषकृते तु भवेत्स गहः परासुर्मतः १० अथ श्रायोक्तादः नृनां हि श्रायमा

८८ ५
नवः वस्त्राणि मघमांसानि क्षीराणि रुधिराणि च यानियेषां प्रज्ञास्यंते तानि तेभ्यः प्रदापयेत् १४ अथ गंधर्वजः तदृशासा
त्मा पुलिनवनांतरोपसेवी स्वाचारः प्रियपरिणीतगंधमात्म्यः नृसन्धेप्रहसति चारुचात्म्यशब्दगंधर्वैः सततनिपीडितो मनुष्यः
विशेषतस्तथावेशोत्पद्यमानो परिजायते अक्षजं वृकलोमानि शल्लकीसुलयांतथा हिंसुमन्त्रं च वस्त्रस्य धूपमस्य
प्रयोजयेत् मृतेन शम्पति क्षिप्रगंधर्वादिर्गृहः भूयान् १५ अथ यक्षजः तान्नासः प्रियतनुस्त्वस्त्रधारी गंभीरो द्रुत
मर्तिरल्पवाक्सहिंस्रः तेजस्वी वरति च किंददामि कस्मै पोयक्षग्रहपरिपीडितो मनुष्यः शिरीषपुष्पं लवणं शुटीमि
द्रार्थकं वचा मंतिष्ठारजनीकृष्णवस्त्रमत्रेण पेययेत् वर्तिः शृणोति विशुद्धात्सपिन्नानयनं जनं यक्षोन्मादं ह
रेदुग्रं यत्नकोपश्च पश्येत् १६ अथ पितृजः प्रेतानां संदिशति संस्तरेषु पिंडान् शतात्मा जलमपि चापसं व्यवह्रतः
मोमे सुलिलशुडपायसाभिकामस्तद्रक्तो भवति पितृग्रहाभितुष्टः मिपितृमहः कृष्णपक्षे सोन्मादो नितरां भवेत्
गपाग्राद्वादि संकल्पः पितृणां ग्रहनाशकः १७ अथ नागजः यस्तु यो प्रसरति सर्पवत्कदाचित्स्वकिं पेषामहपि
जिह्वाय लेटि क्रोधात्तु र्धनमधुदेयपापसंस्वर्जितः सखलुभुजंगमेन तुष्टः पंचम्यामधिकावेतत्सो विहीम
पदि कुंडलिनो निहन्ति कायस्त्वदृष्टवपुषो विषमं जनेन १८ अथ राक्षसाविष्टः मोसास्त्विविधस्तु एविकारलि

तामः

विमलीकरणांविदं स्वमूलाधारेवहिमंडले ॐ ह्रीं इति ज्योतिर्मंत्रं विचिंत्य तद्दुर्घं संस्कर्तव्यं मंत्रं विभाव्य. आणवं कार्मकं.
आपीयं. इति सहजागंतुककामाख्यं मलत्रयं पृथगेकैकं ज्योतिर्मंत्रेण निरूप्य पश्चाद्विगतमलत्रयं तं मंत्रं ध्यायेत् १ अ
थाष्ठापनं कुशोदकेन जसेन प्रसृणं प्रोक्ष्य मनोः तेन मंत्रेण विधिवदेतदाष्ठापनं कर्त्तव्यं कर्पूरादिस्सुगंधजलेन प्र
त्येकं त्रिस्त्रिः प्रोक्ष्य २ अथ तर्पणं मंत्रेण वारिणा पात्रे तर्पणं तर्पणं स्मृतं अमुकमंत्रं तर्पयामि नमः इत्यष्टौ न
इशतवारं ताम्रपट्टाभैर्विनिर्ख्य तर्पयेदं जलिभिः २ अथ दीपनं ताम्रायापमायोगे मनो दीपितं मुच्यते ॐ ह्रीं श्रीं
एतद्गुणं साध्य मंत्रं जपेत् ६ अथ गोपनं जपमानसापन्नस्य गोपनं त्वप्रकाशनं ११ १२ अथ देवजः संतुष्टः
शुचिरिति दिव्यमात्म्यं गंधोनिस्तद्रोसवितथ संस्कृतप्रभाषी तेजस्वी स्थिरनपनो वरप्रदाता ब्रह्मणो भवति नरः
सं देवजुष्टः ४ दर्पणादीन् स्याष्टा योशीतोष्णं प्राणिनो यथा स्वमणिं भास्करा विष्णयथा देहं च देहधृक् विशंति च
न दृश्यंते ग्रहास्तद्दृष्टीरियां पौर्णमास्यां विशेषेण दृश्यंते देवताभवः प्रजावत्सुपहारेष्टहाम मंत्रं जपेत् तदादिभिः
न च स्तोत्रैः शमयति देवोन्मादो न चान्यथा १३ अथ दैत्यजः संखेदी हि जगुरु देवदीयवक्रोतिस्त्राशो विगतभयो
विमर्गदृष्टिः संतुष्टो भवति न चान्नपानं जातैर्दृष्टात्मा भवति स देवशत्रुमुष्टः प्रकोपं संध्योर्गानि देहा विष्टुश्च मा

त भूतेष्वरस्पमे त्रेणतर्जयेद्दृष्टीदितं सपथा ३१ नमो भगवते भूतेष्वरायः कलिकलितरायः शैलदंष्ट्राकगलव
 क्रायः त्रिनयनभूषितधगधगितपिशंगललाटनेत्रायः तीव्रकोपानलामिततेजसे पाशशूलखट्वांगडमरुफधनुर्वा
 यामुहुरन्मभयदंडत्रासमुद्राव्यग्रदशदोर्दंगमंडितायः कपिलजटाजटाध्वचंद्रधारिणे भस्मरागरंजितविग्रहायः ३
 ग्रफणिपतिफटाद्योपमंडितकंठदेशायः जय २ भूतडामरः आत्मरूपदंष्ट्रायः २ स २ सरश्चला २ पाशेनबंध २ डंका
 रेणत्रासय २ चक्रदंडेनहन २ निशितखड्गेण छिन्नछिन्नशलाग्रैर्गभिन्न २ मुहुरेण चूर्याय २ सर्वग्रहाणां आवे
 शयावेशय स्वाहा इत्यविश्वग्रहान्सर्वान्दद्यात्तदुपयाचितं देवग्रहानरं मुक्तायां सत्रतुनककेशं २२ अ
 थानिग्रहः श्मशाने च त्वरे चैव गृहासाग्रेयकोग्रहः तथैव भूदतेत्यर्थे पश्यते सर्वतोभयं चंदनानुनखं
 कुण्डपृष्ठीशैलेयपमकं मंतिष्ठासरलंदारुसम्येलापेतिकेसरं पत्रं तैलमुरामांसीकं कोलं वनितां वुरं ह
 रिद्रेसा विवाति कालवंगगुरुकुंकुमं त्वग्रेणुनलिकाचेति तैलान्मस्तु चतुर्गुण्यं लाक्षारसमंसिद्धं म्रदं
 परमं मतं अपस्मारग्रहोन्मादहृत्तालक्ष्मीविनाशनं आपुः पुष्टिकरं चैव वशीकरणमुत्तमं २३ अथ येन
 ग्रहः शनस्त्याने च संग्रामभ्रमोऽपानियाप्यकः सोरुपने चैव तव प्रेतवहीनविहूलः विल्वपत्ररसैर्घृष्टा इंद्रवा एमः

सुनिर्लेकजोभ्रममतिनिष्ठोतिशरः क्रोधात्विपुलवनोनिशाविहारीशोचद्विदभवतिसरासमेर्हीतः कार्य
सास्त्रिमप्रपिष्टवृहतीनिर्मोत्पिंडीतकंलज्जोसीदृष्टदंशविदुष्यवाकेशाहिनिर्मोककैः मागंद्रद्विजश्रेगहिं
गुमरिचेस्तुल्यघृतंयपनंस्कंदोन्मादपिशाचगशससुरावग्रहघंपरं गजाहोपिष्पलीमलमोयामलकस
र्षपान् गोधानकुलमोजीरन्नाक्षपित्तप्रयेयितान् पानाभ्यंजननस्पेषुयिदध्याद्योगतत्त्ववित् १८ अथब्रह्म
गक्षमः देवविप्रगुरुद्वेषीवेदवेदांगविद्युचिः आत्मपीडाकिनीमारेशाकिनीमरेभ्रतमारैवत्नपिशाचान्मा
रयमडोछोडिमसानमारयमेशमक्तिगुरुकीसक्तिपुरतमंनर्जस्वरोवाच पुरस्वारण८००० भौमेभैरवपूजा
जप१०८ नित्यंयद्येष्टमत्रसिद्धिः समोभिमंत्रितेनविभ्रतिलापन्नाब्रह्मराक्षसादिनाशः २० अथपिशाचजः
उद्धूतः कृशपरुषोविरुद्धभाषीदुर्गंधोभ्रमरुचिस्तथातिलोलः वहोशीविजनेवनांतरोपसेवीव्याचष्टेभ
मतिरुदमिशाचमुष्टः रसः सतालः सशिलः सलोहः स्तोतोजनंसारकमिदंमगंधं पिष्टंनम्रजेसमस्तनसा
सिशावकाद्यावित्त्वयंप्रयाति २१ अथैरग्रहः आगमेवविहारेवदेवस्थानेचयोभवेत् ऐंद्रग्रहंविजानी
माद्विषितस्तेनगापति हासंकरोतिमोन्मादोगुप्तदेशेचनिष्ठति गुणुलः सौदंभपुक्तः सात्मस्तेनप्रधूपये

जोविशेषकः रास्त्रामतारवधदेवरात्रिकंरैरुपुनर्वावां साधंपिवेनागरचूर्णमिश्रंलंघ्योहृष्टत्रिकणार्धशाली रास्त्रासप्तककायः पथ्याविभीतामलकी
फलानांशतक्रमेणद्विगुणाभिवृद्धिः प्रस्तेनपुक्तंचपलंकषाणाद्रोगोजलेसंस्त्रितमेकरात्रं अर्धविशेषंकथितंकषायभांडेपचेतस्युनरेवलोहे अमनिवदेर
वतार्यरद्याद्रव्याणिसंचूर्णपलार्धकानि विहंगदंतीत्रिकलागुडुचीरुष्यात्रिवृजागरकोषणासि।यथेष्टवेष्टस्यनरस्यशीघ्रहितांनुपानानिचभोजनानि निषे
व्यमारोगविनिहंतिरोगान्सरध्रसीनूतनखंडतां च लीहानमुग्रतठराणिनुल्मपांडुवकंदूवमिवातरक्तं पथ्यादिकोगुणालुरेषनाम्नाख्यातः क्षितावप्रमितः प्रभा
वलेननागेजसमंमनुष्यंजवेनकुर्पांनुरगेरानुत्यं आपुःप्रकर्षविदधानिचक्षुर्वलंमप्यापुष्टिकरोविपद्मः क्षतस्यसंधानकरोविशेषाद्रोगेषुशस्तः सकलेषुतद्वैः
पथ्यादिगुणुः३१ अथखंजः वायुः कद्याश्रितः सक्पुः कंडुरमाक्षिपेघरा खंजसदाभवेज्जंतुरेकपादस्यसप्ततः आभास्यगंधाहपुषागुदूचीशतावरीति
क्षुरकंचरास्त्रा श्यामासठीघोषवतीपयानीसनागरचेतिसमेष्वचूर्णा तुल्यंभवेकौशिकमत्रमथेदेयंतथासर्वितोर्धभागं अक्षार्धमात्रंनुततः प्रयोगात्कृतवानु
पानंसुरयाथप्रयैः मद्येनवाकोलजलेनवाथक्षीरेणवामांसरसेनवापि कटिग्रहेगध्रसिवाङ्गुष्ठेहनुग्रहेतानुनिपादयुग्मे संधिस्थितेचास्त्रिगतेचवातेमज्जा
गतेस्त्रागुगतेचष्टे रोगजयेद्वातकफानुविह्वान्वातेरिताहृद्दयोमिदोयान् भग्नास्त्रिविदेषुचरवंतवातेत्रयोरशांगंप्रवरंनिसिद्धाः श्यामावदुदास्तकः घोषवतीश
तपुष्या त्रयोदशोगोगुणुः३२ अथकलापखंजः कंपतेगमनारंभेखंजनिवचलक्ष्यते कलापखंजंतविद्यालुक्तसंधिप्र घने अजंचर्मविनिर्मुक्तंसकृशं
गरुशदिकं पंचमालीहृयेचैवजलद्रोणोविपाचयेत् तेनपादावशेषेणतैलप्रस्तेविपाचयेत् जीवनीयैः सयष्ट्याद्वैः क्षीरंचैवशजावरी छागलाघूमिरंजाम्नास

रामः

उविद्वाचातेरितान्द्रहयोमिरोपान् मग्रास्ति विद्वेषुचखजतायांसगधसीकेखलुपक्षयाते महौषधंगुणलमेतदाद्रुस्रयोदशांगंभिषजः पुराणाः आभाव
कुलविशेषः इतित्रयोदशांगोगुणलः १६ अथवस्तिवातः मारुतेविगुणोवसौमूत्रंमस्यकप्रवर्तते विकाराविविधाश्चापितस्मिन्नुष्टभवंतिहि अविगुणीअनुलोमे
वलासलवचश्चूर्णसमितं कर्षसमितं पिवेत्कुडवदुग्धेनवद्रुमूत्रप्रशांतये पण्याविभीतधात्रीणांचूर्णचूर्णमतायसः पधुनासहसंलीठमुद्रुमंत्राशांतिरु १७ अ
थमूत्रनिग्रहः वस्तिस्त्रोमारुतोदुष्टः शिराशोषं प्रकुर्वते तदा निगह्याते मूत्रमकस्माज्जोदवियुते पवश्चारस्यचूर्णानुसंयोज्यसितपासह भक्षयेन्नियतं तस्यप्रशाम्ये
मूत्रनिग्रहः कल्केनामलकानामशवाकूष्मांडवीजकल्केन कर्कषावावीजैर्लिपेद्वस्तिचमूत्रयेछीष्टं १८ अथगधसी स्फिकार्वांरुकटीष्टजानुजंघापरंक्रम
तगधसीसंभरुकोदैर्गह्णातिसंहतेमुद्रुः वातजासाभवेतोदोदहस्यातीववक्रता जानुजघोरुसंधीनांस्फुटनं संभताभशं क्रमात्तद्विक्रमात् तदनयथापथाव
धतेतथातथास्फिगादीनांक्रमति। गधस्यानुनरंसम्यग्रेकेनवमनेनच जातानिरामेदीमाग्निं वस्तिमिः समुपाचरेत् नादौवस्तिविधिंकुपीद्यावदध्वंनशुध्यति
स्नेहो निरर्थकः सस्याद्रस्यनेवद्रुतोयथा निष्कुर्योरंडवीजानिपिष्ट्वाक्षीरेविपाचयेत् तस्यायसंकटीशूलेगधस्यांपरमोषधं तैलंघृतंसाद्रकमानुलुंगरसंसचुकंस
गुदंपिवेद्वा कष्टूरुष्टत्रिकशूलगुल्मगधस्यरावतिहरः प्रयोगः १९ अथप्रगधसी सैववातकफाभ्यांचविज्ञेयातुप्रगधसी वानश्लेष्मोद्वायांतुगौरवंवद्रिमा
द्वं तंद्रामुखप्रसेकश्चभक्तद्वेषस्तथैवच गोमूत्रैरंडतैलाभ्यांरुक्षाचूर्णपिवेत्तरः दीर्घकालोप्यिताहंतिगधसीकफवानजां सिंहास्पदंतीकृतमालकांनपिवेत्क
षापंअबुतैलमिश्रं योगधसीनष्टगतिः प्रसुप्तः सशीघ्रगः स्याद्विकिमत्रचित्रं २० अथपंचशूली पंचशूलीसवापुः स्याज्जंघापाश्वत्रिकोरुषु पृष्टेचशूलकुरुतेव्यामसि

त्रिफलाशंखिनीरंतीविडंगत्रिवतासुधा कार्षिकाशिपचेत्रीणि तिल्वकस्य फलानि च रश्मिनि त्रिफलाकाथे घृतप्रस्त्रं चतुर्गुणं तिल्वकार्ण्यं घृतं तस्याद्विरे
 को वातरो गिरां तिल्वकघृतं द्वि अथ मांसगवातः गुर्वगुह्यते स द्रवमुष्टिहंत यथा सरुक्तिमितमस्य र्धवाते मांससमाश्रिते माघस्याधीठकं देवं दश
 मूलं तु लार्धमा वलामूलं तु तस्यार्धं केतकीनां तथैव च दशमां संपलत्रिंशतिं टिकापंचविंशतिः जलद्रोणाहूपे पक्वाया दशो वावतारिते तिलते लस्य च प्रस्त्र
 यषोदत्ता चतुर्गुणं जीवनीयानि यान्यष्टौ मंजिष्ठा च व्यकटफलं व्योषरास्त्रा कशामूलं मधुकंपुष्करंतथा माघास्यगुणा चैरं दशताडू लवणत्रयं कुष्ठाश्च गंधा
 द्यमृतापवानी तु वचाशठी नागरं मागधी सुसंवर्घा भूरजनी हयं शतावरी दहयो च एतै रक्षसमन्वितैः पक्षाद्यानेषु सर्वेषु ह्यर्हिते च हनुग्रहे मंदश्रुतौ च
 भ्रवणे त्रिमिरे च त्रिदोषजे हस्तकै पंशिरः कंषगात्रकं पंशिरोगहं कलापखं जगधस्यामववाडु च नाशयेत् वाधिर्यं कर्णापादं च सर्ववातविकारनुत् रं द
 यतानके चैव मन्यास्तंभे विशेषतः हनुस्तंभे प्रशस्तं स्यात्सूक्तिकाने कनाशनं विश्वाची कुल्लये गन्धवली पलितनाशनं त्वय्यं मांसप्रहं चैव शुक्राग्निवसवर्धनं
 अत्र वट्टि चोद्वट्टि वातरं के च नाशयेत् महा माघतैल द्वि अथ मेदोगतवातः तथा मेदुष्टितः कुर्याद्दुधी अरुजो व्रणान् तथा मांसगतयत् मांसं
 रोगने वा ते सविरेकं निरुहणं प्रसारिणा सुलामश्च गंधाया दशमूलतः तुलं तुलां पथ्यवारिद्रो पथ्यगवशेषिते तैलाठकं चतुः क्षीरं दधितु ल्यार्धं कान्तिक
 द्विपलै र्गंधिकक्षारप्रसारिण्य भ्रसंधवैः समंजिष्ठा दू पष्ठा द्वैः पलिकै जीवनी पकैः शंखाः पंचपलं दद्या त्रिंशद्दत्ता तका मिच पचेद्वस्त्या रिना वातं हंति स
 धि शिरास्त्रि तं पुंस्त्वोत्साहस्यति प्रज्ञा वलवर्णी ग्निवर्धनं प्रसारणी पंति शती तक्षं सौवर्चलं विह त्रिशती प्रसारिणी तैलं द्वि अथास्त्रि र्गवातः भेदं ग
 यर्वर्णां यंधिमूले मांसवलक्षयः अस्वप्रः संततारुहवाते दुष्टेः स्त्रि संस्त्रिने अस्त्रिमज्जगते स्त्रे हं व हिरंत स्यो जपेत् केतकि नागवला निवला नापद्व

इह र्षी महाभिः शीत ताच कर्कटने वातग्रस्त प्रदेशेषु स्वेहः कार्यो विज्ञा ज्ञा सिद्धार्थ कवि मिथैः स्तुपत्रैर्मदन मिथितैः पदानेन विधानेन सरोवरा
न सिध्यती भेषजैः स्वेह युक्तैः समुद्रभिः शोधयेत्तदा तिलकेन घृतं सिद्धं स्यात् तस्मात् तिलमेव वा क्षिरीशो रं हनैत्वं वापि वेदो वा पदं परं ५८ अथ सप्त
त व्याजः व्यानेपि नावते दोहो गात्र विक्षेपणं भ्रमः त्रिफला तगरं दंती मालती पुष्पदा डिमैः मंलिथा सारिवा मुस्ता प्रियंगु नाग के सरेः विडंगं वृहती कु
ष्ठं चंदना तप पत्रकैः शालिपर्णी शृङ्गिपर्णी देवदारु कसेरुकैः कुंकुमेन हरिद्रा भां कंट कार्या विशालया नाग के सर के लाभ्यां स शिला वालुकेन
च दूर्वाः कर्षो मित्रै रभिः सर्पिर्द्रा त्रिंशतिः यल घृता चतुर्गुणो शोभेः पचेदा ज्ञा वशेषकं सबैकां गानितार्ता नां मोक्षं कल्याण कं घृतं उन्माद यक्ष्म
शूलान्ति वात कुंडल रोगिणा अधावभेद वैस्व र्धम पस्मार् च नाशयेत् अभ्यंगे भोजने पात्रे सर्व वातान् निनाशयेत् कल्याण घृतं ५९ अथ सकृद्व्याजः
व्याने कफा च ते संभो शोभः शूलश्च रंडकः अश्वगंधा कषा येण कल्कैः क्षीरं चतुर्गुणं घृतं प्रच्छेत्तु वातघ्नं दृष्यमां स विवर्धनं ६० अथ रसगवातः त्व
पूष्पा स्फुटिता सुमारु शाक सचतुष्टये अतन्यते सरणा च सर्व रूक्त्व गतेऽनिले सर्व रूक् सर्व त्वग्न्या त्वस्तु देनात्र रसः त्वगाधारत्वात् त्वयो वगापि
ने स्वेदाभ्यंग स्वेदोष्ण कारयेत् रास्त्रामे रं डमूल व सद्याल क सगोक्षुरं तिला तसी सगो धूम मष्ट वर्ग च चूर्णितं सर्व स्वेह समा युक्त सर्वा स्ति द्रव्य संयुतं सान
यमां संस्निग्धं च ह्ये रं ड फल मिथितं शत पुष्पां संधवाभ्यां माथे रा च सुपाचितं सुखोत्पः शाल्व शो नाम की र्तिनः स्वेह को विदेः घृतेन वात रोगार्तं मभीक्ष्ण
मुपनाहयेत् वेपमानं रुजां र्त्वा कुं च मान मथापि वा गातं पट्टे र्निवधी क दूर्वा कार्पा सका रितैः अनेन स्वेद राजेन वात रोगी सुखी भवेत् महा शाल्व शास्त्रि
हः ६१ अथ रक्तगवातः रुजस्तीव्राः स संतापा चैव रं पं कृश ता रुचिः गात्रे चारूं धिभुक्त स्पृष्टं भक्ष्या सगतेऽनिले रक्त स्वेद शीत स्नात्ते पात्रि रं कं रक्त मोक्षणं

सैलसमन्वितैः ८० अथांगसंकोचः अनिलसुशिङ्गान्वागसंकोचकृत्यः तैलसंकुचिते त्वंगे माघसंधवसंधिते काथोत्रमाघजः काथः संधवं कल्क
 दृष्यते ८१ अथ गर्भशोषः गर्भशुष्के तु वा तेन वालानां यपिशुष्यतां सिताकाशमर्यसधुकैर्हितमास्त्रापनेपपः ८२ अथ ग्रीवासंभः कटुतेलेनाभ्यजे
 लिप्ते कल्केन गजिकायाश्च शम्भेद्रीवासंभं शूलं हृदयस्त्रमापायं ८३ अथ शीतवातः वा ते त्वगाश्रिते शीतं सर्वदा स्यात्प्रजायेत आतपोऽस्मिन्नजानति
 शीतवातः स उच्यते रसेन गंधं द्विगुणं प्रगृह्य पुनर्नवावद्वि रसेर्विमर्द्य पक्वार्कपक्वोत्थरसेन पश्चाद्विपाचयेत् रघुणे न पलातु रसार्धभागे न विषं च रत्ना
 विपाचयेद् द्विजलेः क्षणं तत् शितारि संज्ञोद्दिशो यस्य स्य वत्सं तदर्थं परिवादे केशमरीचचूर्णेन धृतं पुनर्नसेवेतमासं सद्यतं च पथ्यं वातप्रकर्षद
 र्ते च नूनं शीताधिकं भक्षणात् क्षिणोति ८४ अथ स्पर्शवातः अंगेषु तोदनं प्रायोदाहस्यर्शं न विंदति मंडलानि च दृश्यंते स्पर्शवातस्य लक्षणं कार्यमा
 त्रं रसं चैव लोहहिङ्गुलथारपि भास्वद्रगनयोश्चैव गंधकस्य पलं पलं निवृद्धावेण संमर्द्य भावयेत् सप्तधा पृथक् हेमार्कस्तु कथं वा साहचर्यं विष
 मुचिभिः पिंडिते वा लुकायं च स्वेदयेद्विषमद्वयं कथं मात्रं तु विष्यत्यानिष्ठसाधे विषस्य च संचूर्ण्य रापयेत् त्रसर्वं स्पर्शसामने गुंजासात्रं दहीनाम्यस्य
 शीवातापनुत्तये इति सर्वेश्वरसः तालरसेनाष्टगुणं जयां च विमर्द्य यलादुदिकां गुदेन निवध्यतां सेवयमासपुष्पं दिनोदये स्पर्शविकारनुत्तये ८५ अ
 थ मंडलवातः वरीरंशं संस्नानमंडलानि शरीरके भवन्ति तोदयुक्तानि मंडलास्त्र्यसमीरणे मूलं विवेकाजतरोः शरीरं सद्यं तेन विलेपयेत् यद्वा सु
 रीकृतचक्रमर्दवीजं स गोमत्रपरिपुतं च अर्कस्तुहीक्षीरनिशाद्वयेन विमर्दनं मंडलमुक्तिहेतु ८६ अथास्पर्शवातः अस्पर्शवाते मनुजा वातस्पर्शनं वाति

च वाते शिरागते कुर्यात्तथा च सन्निभोक्षणं वलानिः शायकल्काभ्यां तैलं पट्टं पयोन्मित्रं सर्ववातविकारघ्नं शिरावाते विशेषतः ७३ अथ स्नायुगः
शस्त्रमाश्लेषकः कंपः स्तम्भः स्वाद्यनित्वा इवेत् स्वेरोपनाहाग्निकर्मबंधनोन्मर्दनानि च कुक्षे स्नायुगते वाते कारयेत्कुशलाभियक् कपिकक्षु कवाद्यात्
शतावरीसितपुनर्गावामलैः संधवशिरागिकातरुनिर्यासेः सिद्धकटुतैलं माषकाश्वेन पचेद्दिगुशेन लेपयेच्च तेनैव सरुदुपमुक्तं नस्येदिविविधां जपति वा
तरुतं कपिकक्षु तैलं ७४ अथ संधिवातः हन्ति संधिगतः संधी शालशोथो करेति च हन्ति विश्लेषयति कुर्यात्संधिगते वाते दाहस्नेहोपनाहनं रंडवा
शिका मूलं मागधी गुटसंपुते भक्षयेत्कर्षमात्रं तसंधिवातं व्यणेहति निर्गुडी मूलचूर्णं तु कर्षते लेन लेहयेत् संधिवातः शिरावातः कटिवातश्च शाम्यति
७५ अथ किंकिरीवातः शीतेनेव नृपस्य स्यादकस्माद्रोमदुर्घणं पिपीलिका चलनवदंतर्वातश्च संचरेत् सकिंकिरी वायुरुक्तः शैत्येनैव ल्यसंभवः रश्मि
मूलस्य निर्व्यूहो दिगुपुष्करचूर्णितः शसपे सारिणीतस्तवातं किंकिरी संलोकं ७६ अथ कुक्षिवातः वायुः कुक्षिगतः कुर्यात्कुक्षिवौपीरां सशदिकां संचरणं
मधुनोपेतं प्रलिख्यात् हज्जपिप्यली शोदंश्यामात्रिद्व्युक्तं कुक्षिवातनिवारणं पिवेत्कुटजबीजानां चूर्णं प्रातः सुखां बुजा शरीचित्रकमुस्तानां कुक्षिवात
निवारणं ७७ अथ वयणावातः वाते वयणागेपीडा सशोथा वयणो भवेत् प्रातरुत्थाय पुक्तेन तैलमात्रा समन्वितं पिवेद्दृषणावातघ्नमाद्रकस्पर्शसेबुधः ७८ अ
थोर्ध्ववातः आरोहा सर्वतादेकपस्योर्ध्वश्च स नं भवेत् भोजनाद्यैर्वीन्यतोऽपि तूर्ध्ववातं तमादिशेत् उर्ध्ववातविनाशाय वासायत्र समन्वितं श्यामामूलं पि
बेत्सिद्धं शीरेण परिमिश्रितं ७९ अथ सुप्तवातः त्वक्पार्श्वे न जानाति सुप्तवातः स उच्यते सुप्तवाते त्वसदो ह्यं कुर्याच्च वद्वंशो भिषकु लिह्याच्च लवणागारं

सकेपवातः सउच्यते मतेसतमंतीक्षणंमर्देयत्कटुकीद्रवैः चणकाभांवरीखारेसर्वोर्गेकंपवातनुत् ॥१॥ अथहृकवातः रुचिकार्यवशास्त्रेलाहंगन्या
 सोयराभवेत् शिरकृष्टिकरोवातस्तदांगपरिपीडयेत् खोदाहोरधिकापीडाहृकवातः सउच्यते पादजातेनमनुजातेपादेनप्रचालयेत् चलितः प्रशमया
 ॥२॥ एवारसहस्रशः कुलुमः कुसुपः सिंघाडाउतीघेउसवेणोवेभाऊचलारेदाहोः खेलखेलोः पेकरालाहसाः पेकरालापोडा साएजाऊनवेसलाः गृही
 कोणाअवधूतः पीसेभूतः तुमवेमेत्रेकायहोइवापवेणजाइघायवेणजायः डोलवेणजायः पोटेवेणजायः उसवेणजायः ग्रहणोजप४४ मंत्रसिद्धिः ॥ अ
 नेनवातस्त्राचमभिः ॥ अचालयेत् हृकवापुश्चलति ॥३॥ अथोपद्रवाः व्यंगतेन्द्रियजशोचतोदः शूलोविवीधता त्वग्भेदोद्वहताशोथः पेशाच्यमत्रिरेवच
 येतेउपद्रवाद्योवातव्याधौभवेतिहि अथासाध्यलक्षणं क्षीरास्यानिमिषाक्षस्यप्रसक्ताव्यक्तभाषिणाः नसिध्यत्यर्दितेगाठं त्रिवर्षं वेपनस्यच अनिमिषा
 क्षस्यनिमेषासमर्थचक्षुषः प्रसक्तं प्रकवेणालग्नं अव्यक्तं भाषितुंशीलंप्रस्य त्रिवर्षं तृतीतवर्षत्रयं पद्मात्रयाणांचक्षुर्नासामुखाणांवर्षः सौवोपत्रुतत्
 असाध्योवहिरायासोवक्षः कक्षरुभंजनः भनक्तिनसपतीतिभंजनः विवर्णावद्ववदनः स्वस्तांगोनष्टचेतनः प्रस्विद्यंश्चधनुस्तंभीदशरात्रंनजीवति वं
 धोत्रविबुक्तस्य गर्भपातनिमित्तमृशोणितानिस्त्रवाच्चयः अभिधाननिमित्तमृशोणितानिस्त्रवाच्चयः अभिधाननिमित्तमृशोणितानिस्त्रवाच्चयः
 परिहरेद्देहनाहितोपरि रक्तमाभिस्यपवनः कुर्यान्मूर्धधराः शिराः रूक्षाः सवेरनाः रुक्मः सोसाध्यः स्यान्निरोग्रहः अथानिवृत्तिः क्रियाकरणासामर्थ्यवि
 क्रमाद्युपलक्ष्यः यथोचिताद्वारगतिः शांतवातस्यलक्षणं इतिदामोदरकृतभीमविनोदेचिकिसारखंडेनिलामयाधिकारोद्द्विंशः ॥ अथपित्तमयाः आ

च त्रिगंधकं तु यक मस्य गंधाह पा रि नाग कृ ति वा प सी नां मूला नि सं व र्ण य सु मां ड के च ते लो क्षि पे ते न न तु र्गु रो न प क्का र्क प त्रो त्थ र से न प श्चा द्वि पा च ये द दृ गु रो
न प ला त् अ स्पर्श वा ता रि भ वे द्वि ते ल विले प ये ते न च त त्थ दे श य ला श ची जो त्थ र से न सू तं गंधे न पु क्तं त्रि दि नं वि म द्धि श्ल क्ष्मी कृ ते स्मि न्नि म मृ टि वी जं से यो ज
नी यं च क ला प्र मा णं मा स च ये नि कृ मि तं प्र य ला द स्य र्श तु ल्ये ख लु से व नी यं पृ थ्व्यं द र्कं प रि से व नी यं म त्रो न्य था प्पा द्गु हा नि रे व ८७ अथै कां ग वा तः ए
क सिं दे ह भे दे च ते ह का र्शं च ला त्सा ता हि म स्पर्श च दृ शे त सै कां ग वा त ल क्ष णं प र्प री र स गुं जा द्यो व द्य मा णं च गु गु लु क र्वा र्धं र वा द ये स्मा द्य मे कां ग मि
ल शां त ये ए रं ड व द्धि शुं री नां गु ड्डी नां क सा य कं अ नु पा नं च दा त व्यं च ण क क्का थ मे व वा न लि का यं त्र यो गे न स र्ज ते लं स मु द्ध रं त द म्पे ग प्र यो गे न तु द्ध वा
तो पि शा म्प ति श ता व री गु ड्डी च सा रि णी गो शु रः क णा श ता द्वा री य के रा स्ता ह्म च गे धा ज सं जि का क च रं ना ग रं चै व च र्ण नी यं स मां श कं स र्वैः स म स्रु
सं ग्रा ह्यो गु गु लु म हि या क्ष कः खं ड पि त्वा द्य ते ना र्धं ए र्व चूर्णो वि निः क्षि पे त् स म द्धि स र्पि या गा ठे क र्वा र्धं गु लि कां कुरु ए कै कां गु टि कां प्रा तः ए र्वो क्तां प र्प री त था
स म स्रु क त्रि त पे नै व वा ते कां गः प्र णा ष्प ति ८८ अथार्धं ग वा तः ना भे र्धं भे वे र्धं म र्धं ना भे स स्ते भ वे त् त दं ग सं भ वा वा न स्त्व र्धं गः प रि की र्ति तः सू त क स्य प लं
यं च प ले कं ता म चूर्णं कं जं वी रा णां द्र वे म द्धिं सू त तु ल्यं तु गंध कं ना ग व ली र लेः पि षे ता म्पि षी प्र क ल्प ये त् रु धा ल घु प टे प च्चा द्ध रे या म प च कं आ दा य चूर्ण
ये तु ल्ये स्त्र य णोः स म मि श्र तेः अ र्धं ग के प वा ता तो भ क्ष पे द्ध ल मा त्र कं इ ति ता म्पि षी र सः ८९ अथ भं ग वा तः का षा दे र्भि द्या त स्य स्त्र लं वा पुः प्र पी ड ये त्
आ ना र्क्या श न सं यु क्तो भ ग्ग वा तः स उ च्य ते र क्त स्यै रं ड मू ल स्य क र्शं ते ले न ले ह ये त् स र्व वा त द र्शं श्रे ष्ठं भ ग्ग वा ते वि शे ष तः ९० अथ कं प वा तः स र्वा गं कं प ते प

मलपित्तजयेत्तुः कसंभ्रासंज्वरं वमि शतावरी मलक कंद घृत प्रस्तुतयः सप पचेन द्वाग्नि जापव्यवसीरं द्वावतुर्गणं नाशयेदम्लपित्तं च वातपित्तोद्वा
जादान् रक्तपित्तं तृष्णामूर्च्छासंसेतापमेव च ४ अथ व्यम्लाम्लपित्तं व्यम्लानि नास्ति रोगिर्ज्वलितमिव पुनः कोठदृक्कंठराहः स्वेदो मूर्च्छा पित्तासाकफ
सहितवमिभ्यापिशोषे रसस्य नाशो वर्णस्य नास्मिन्नशामुपगते साम्लनिर्ज्वलांति स्मिक्तास्त्राकं इव द्रविधपिटकामंडलव्यम्लपित्ते कणाचूर्णी
स्य कुडवंघटलं हविषस्तथा शतावरी रसस्योपलाभ्यत्रपरापयेत् स्वडप्रस्तुतसमादाय क्षीरप्रस्तुतद्वयेपचेत् त्रिजातमुस्माधान्याक शुटीवांसीद्विजीरकं
अभयामलकं चैव चूर्णी द्वावशसायकं तदध्वं मरिचं नागं सारं स्वादि रमेव च मधुन स्त्रिपलं चैव प्राक्षिप्याशुप्रयोजयेत् शूलारोचकं तद्वाहल्लं हि पिताम्लपि
तनुत् अग्निसंरीपनोद्दृष्टः स्वडपिप्यलि संजितः स्वडपिप्यली शुटीचूर्णीस्य कुडवं स्वडप्रस्तुतसमावयेत् द्वादि कुडवं सर्पिः क्षीरप्रस्तुतत्रयेपचेत् लेहे
ऽवतारिते दद्याद्वात्रीधान्यकमुस्तकं अजाजीपिप्यलीवांसी त्रिजातं कारवीशिवा त्रिशारंगं मरिचं नागं शरामासं च पृथक् पृथक् पलत्रयं च मधुनः शितीभ
ते प्रदापयेत् ततो मात्रां प्रपुंजीत ह्यम्लपित्तनिवृत्तये शूलदृष्टो गवमनैरामकोतैश्च पीडिते शुटीस्वडः ५ अथ सवाताम्लपित्तं कंपः प्रलापमूर्च्छा चिमिचिमिगा
त्रावसादशूलानि तमसो दर्शनविभ्रमप्रमोहदृष्ट्याश्च वातपुते हिंशुकनकफलानि च चिंचान्वचोद्यतं च पुटदग्धं शमयति तदम्लपित्तं चाम्लभुजो यथोक्त
रं द्विगुणं सवाते सविबंधे च प्राणादास्तप्रयोजयेत् वासाद्यतं निरुद्यतं लिह्याद्वा मधुना कृणां ६ अथ सकफाम्लपित्तं कफनिष्टीवनगोरवज्जडता रचिमा
दशीतवमिलेपाः दहनवलसादकं कुनिशचिह्नं कफानुगते पिप्यलीकायकल्काभ्यां द्यतं सिद्धं मधुसूते पिबेत् तस्यातदस्यापसकफे व्यम्लपित्तके पिप्यलीद्यतं वा

छात्यन्तचपुरातनं सेव्यमानं जिह्वेतदस्त्वपि तं सुहा दत्तां कां संश्वासं सयं शोषं मर्शं सिग्दिशी ततः कामत्यां पादुरेण च कुक्ष्यान्पदादेशे च रक्तपि
नं सखालिसेवातरेणान्यपोहति सतताभ्यासयोगेन वलीपलितवर्जितः ताम्रवत्कुरुते देहं सर्वव्याधिविवर्जितं जीवेद्वयशतसाग्रद्वितीय इव पावकः इ
ति ताम्रपाचकः ॥ अथ संप्राप्तिः तत्रोर्ध्वं वातं हरीत्येतत्तलीलकममारक्तशकाभमतीव चाहं मांसोदकाभं तन्निपिच्छिलाभं श्लेष्मानुमातं द्विवि
धं सेनलवणकटुरूपेण ऊर्ध्वान्नपित्तवमनपटोलारिष्टवासकैः कारयेन्मदनशौद्रैः सैध्वैश्च तथाभिषक्तं निस्तुषयवचमभजीकाथसिसुगं
धिमधुयुतः पीतः अपनयति चाम्लपित्तं ग्रिभुक्ते मुद्रप्रसेना ॥ अथाधोगं तद्वाहमूर्च्छाभ्रममोहकारिप्रयात्यधोवा विविधप्रकारैः दृष्ट्वा सको - न
लसादहर्षः स्वेदांगपीतवकरं कदाचित् विरेचनं त्रिवच्चूरीमधुधात्रीफलद्रवैः विरेचयेदथाप्येवमाल्पित्तवधोगते वासामतापपेटकनिवभनि
वमार्कवैः त्रिफलाः कुलकैः छाथः सक्षौद्रश्चाम्लपित्तहा ॥ अथ रसगाल्पित्तं भुक्ते विदग्धे व्यथवायुभुक्ते करोति तित्ताम्लवमिकदाचित् उद्गारमे
वं विधुमेव कंठदकुक्षिदाहं शिरसोरुतच पाठापरोलरत्नध्वनधायधात्रीवासवराचलदनागकणाभपाभिः लेहः सितास्यमधुमिः शिल
थालपिंडं हं यम्लपित्तवमनारुचिदाहमोहं खालित्यमेहनिमिश्रणा शुक्रदोषाभुक्तानरः सततमामलकीरसेन वृद्धोप्यनेन हि भवेत्तरुणीरि
सुर्भुक्तानरः सततमामलकीरसेन सदाक्षामभपां खादेत्सक्षौद्रांच गुडान्वितां कटुकांसितयान्निद्रासटोलक्षौद्रसंयुतां ३ अथ त्वगाल्पित्तं क
रचरादाहमोक्षमहतीमहचिंत्वरंच कफपित्तं जनयति कंदू मंडलपिटकांचितशत्रोरोगचयं सिंहास्याम तभं टाकी काथं पीवासमाक्षिकं ॥ अ

कुमिश्रः कफपैत्रिकः पटोलनिफल्नाकुष्ठैः शृतं शौद्रयुतं विवेत पित्तं जपत्सु ग्रंथं च वातकफैः
 पित्रकफजः कुक्षौ तन्ना निमेषेषु मशन्नः कफपैत्रिकः पटोलनिफल्नाकुष्ठैः शृतं शौद्रयुतं विवेत
 चरुर्द्यद्विदाहशलोपशंतये त्रिफलानो कषापेयामृतत्वे हंदिनं पचेत् गुडेन भक्षयेन्निलं
 ६ अथ मनिपातजः सर्वेषु देहेषु च सर्वनिगं विद्याद्रिष्वसर्वभवे हि यत् सुकष्टमेनं विषयः स ह्यस्य पदस्य पार्श्व
 त्रिकवल्लिनाम्नां शंखचूर्णं सन्नवयो महिगुव्योषसंपुतं उद्धोदकेन संपीतं शलहंति त्रिदोषजं विहारी नदिम
 सव्यो यत्नवगान्वितः शौद्रयुक्तो जपत्सु श्रुतिदोषप्रभवां रुजे ७ अथ हृत्तलः कफपित्तावाः इत्युक्तमाह रस
 वर्धितः हृदि स्थः कुरुते शन्नमुष्टासम्पादरोधकं स हृद्यल इति श्रुत्या तोरसमारुतकोपजः त्रिदोषक
 शमन्तपवांभमातुष्टि शार्दिगुलवणत्रपपुष्कराणो चूर्णपिवेशुं कृत्वा कफसमीरणसंभवात् हृत्तलस्य
 ष्टजठरातिविस्त्रिकासुपेयंतथा यवरसेन च विविधैर्द्विवंधैः ८ अथ पार्श्वशूलः कफं निश्लक्ष्य पवनः
 निस्तदन् पार्श्वस्थः पार्श्वयोः शलं कुर्यादाध्यानसंपुतं तेनोष्मिति वक्त्रेण नरोन्मज्जकोर्यो निस्तदन्मा
 यादेशः पार्श्वशूलः प्रकीर्तितः मातुलुंगरसो वापिशिशुकायस्तथापरः सप्तारोमधुना पीतः प

रामः

अथ शतावरीरसंशौद्रमुक्तं प्रातः पिबेन्नरः दाहशूलोपशान्त्यर्थं सर्वपित्तमयापहं दृढयोगे १ इक्षुशकारोभ
पानिका पीताः पित्तभवेशूलसंघोहनात्सुदारुणं २ अथ कफशूलः आनृपवारिजकिलाटपयोः ३ शोभोभे सुपित्त
कशरातिलशकुलीभिः अन्यैर्वत्नामजनकैः पिहेतुभिश्च शूलैः माप्रकोपमुपगम्य करोति शूलं दृढतासमद्वारु
चिसंघसेकैः रामाशयेस्तिमितकौशुशिरोगुरुत्वेः भुक्तं सदैव हि रजं कुरुतेः तिमानं सर्वोदयेः शिशोरेकुस
मागमेव लवणत्रयसंपुक्तं पंचकोलकरामं सुखी-नां वृक्षापीतं कफशूलविनाशयेत् व्याघ्रीम
सिंहीफलमधुमलशिलोद्विहंगोक्षुरकंचतुल्यं रांडमूलं द्विगुणचपक्वापिवेद्यवत् ४ पुतंकयापं दृ
क्षिपायानुगतं निहन्नाशूलं न राणां कफजं प्रवृद्धं ३ अथ वातपित्तजः दाहज्वरकरो घोरविशेषो व
तपित्तकः निदग्धिका दृढसौचकशकाशेषुकालिका अदंष्ट्रे रंडमूलानि वारिण्यासहपाचयेत् पि
बेत्तशर्कराशौद्रं शूलपित्तानिलात्मके परोला रिष्टपत्राणि निफलासंपुतानि च काष्ठाः ५ पेयोश
लेपित्तसमीरजे ४ अथ वातकफजः वस्तीदृक्कंठपाथं चैव सुमशूलः कफज्वानिकः रसेन मृदुसंघे
पिबेत्प्रातः प्रकाशितः वातशूलमगतं शूलं निहन्नाहसिदीपनं शोरोदकं पिबेत्तत्र पिप्पली ६ दान्विता

पमेवच विदारीकंदकाशशकुशमोदगोशुरः पाषाणभेदोवागहीशालिमूलंशंरुतथा भस्मातकंशिरीषस्यमूलमेषांतथाह
 रत् समभागानिपूर्वाणिक्वाथयित्वाविचक्षणः पाटशेषकषायेणशृतप्रस्तुविपाचयेत् कल्कंदत्वाथमतिमानिरीजंमधुकंतथा नी
 लोत्पलतुकाकोलीवीजंनपुसमेवच कृष्णंउज्जंतथैवीरुसंभवंचसमंभवेत् उक्तवातंनिहंसतदुतंभद्रावहंस्मृतं भद्रावहंघृतं
 २२ अथमूत्रप्रथिः अंतर्वस्तिमुखेवृत्तः स्थिरोत्पः सहस्राभवेत् अश्मरीतुल्यरूपंथिर्मूत्रप्रथिः संउच्यते अंशमयीः क
 मेणवृद्धिः एतस्माकस्माद्वृद्धिरिति तयोर्भेदः पाषाणभेदं दुग्धेन यथैयित्वा सितापुनं पः पिवेत् त्रिदिनं तस्य मूत्रं प्रथिविली
 यते २३ अथमूत्रशुक्रं मूत्रितस्थस्त्रिपं पातो वा पुनः शुक्रमुद्धृतं स्थानाच्छुतं मूत्रयतः प्राक्पश्चाद्वा प्रवर्तते भस्मोद
 कप्रतीकाशं मूत्रशुक्रं नदृष्ट्या ते एलाशिलाजतु पुनः प्रागधिपाषाणभेदने चर्या तं उल्लजलेन पीतं समं मूत्रशुक्रं विनाशय
 ति २४ अथोष्णवातः व्यापामाधातपैः पिने वस्तिं प्राप्या निरावृत्तं वस्तिं मेघे गुदं चैव प्रदेहन् स्नाचपेटयः मूत्रं हारीद्रमयवा
 सशक्ते रक्तमेव वा हस्तात्पुनः पुनर्जंतो रूपा वातं वदेति तं दध्मं बुनावसं मिश्रमेला चर्या तु पः पिवेत् उक्त्वा तं मूत्रं हृत्
 मसाहा नश्य नश्यति २५ अथ मूत्रसाः पिने कफो वा दो वापि सहमेतेः निलेन चेत् कृष्णमूत्रं तदा पीतं रजं येतं घनं स्रवेत् स
 दाहरोचना त्राश्च र्या वर्या भवेच्च तत् शुक्रं समं सवर्णं वा मूत्रसादं वदेति तं शंडमूलपाषाणभेदो गेशरुमूलिका एला र्द

रामः

तस्य वस्त्रे वस्ति गतोऽनिलः मूत्रसंगो भवेत्तेन वस्ति कुत्तिनिपीडितः वातवस्तिः सविज्ञेये व्याधिः कष्टप्रसाधनः पिवेद्द्विहिशिवा
मूत्रं दुग्धभुक्तं तुला भसा वस्तिमुन्नयति वा सर्वेषामेव दापयेत् जले कुंकुमकैल्कं यस्सौ रमुषितं निशि प्रातः पीत्वा यकैर्धेकं
वातवस्तिमपोहति १८ अथ मूत्रातीतः विमं धारयते मूत्रं त्वरया न प्रवर्जते मेहमानस्य मेदं वामज्जातीतः स उच्यते गोधापद्या
तमलं कथितं घृतं तैलं गोरसो मिश्रं पीतं निरुद्धमचिराद् दिनत्रिंशत्संघातम् त्रिकंठकैरंडशतावरीणं सिद्धं पयोवातृण
पंचमूले गुडप्रगाढं सघृतं पयोवारोगेषु कृच्छ्रादिषु शस्तमेतत् १९ अथ मूत्रजठरमूत्रस्य वेगे भिहने तदुदावर्तहेतुकः
अपानः कुपितो वायु रुद्धं प्रयेद्व्यं नाभेरधस्तादाष्मानं जनयेद्व्यं नाभेरधस्तादाष्मानं जनयेत्तन्नेत्रवेदनं तन्म
ज्जठरं विंघादधो वस्तिनिरोधनं त्रिकंठकैरंडशतावरीभिः सिद्धं पयोवातृण पंचमूले गुडप्रगाढं सघृतं पयोवारोगे
षु कृच्छ्रादिषु शस्तमेतत् २० अथ मूत्रोत्संगः वसौ वाष्पयवा नाले मणौ वायस्पदे दिनः मूत्रं प्रवृत्तं स ज्येष्ठसक्तं
वा प्रवाहनेः ह्रस्वेष्टनैरल्पमल्पं सरुजं वायुनीरुजं विशुण्णानिलजो व्याधिः समूत्रोत्संगे संज्ञितः शिलोद्विदैरंडकु
शस्थिरादिपुमर्नवाभीरुसंयुसिद्धं तैलं घृतं नीरमथानुपासकालेषु कृच्छ्रादिषु संप्रयोगं २१ अथ मूत्रशयः
रुक्षस्य भ्रंशतदेहस्य वस्ति स्त्रोपि न मारुतौ मूत्रशयं सरुदाहं जनयेतां तदा व्ययं अवस्था पारलाचैव वर्प्री मूह

रिष्टुसमन्वितैः शीतद्रोणोजलद्रोणोतस्मिद्रमवतारयेत् शीतं परिशृतं चेव शर्कराप्रसृतं संपुनं तुगाक्षीर्यचतसर्वमतिमान्नी
 मिश्रयेत् ततो मितं पिवेत्काले पथा दोषं यथा मलं घातयेत्ताः पित्रेताः श्लेष्मरेता च यो भवेत् इक्षुरेता ग्रंथिरेताः पिवेद्विष्टनिरे
 गता जीवनीयं च दृष्यं च सर्पिरेतन्महाशुणं प्रजाहितं च धनं च सर्वरोगहरं शिवं सर्पिरेतत्प्रपुजानास्त्रीगर्भे लभते विरात्
 असृग्दोषाश्च पेचापि यो निदोषाश्च संततं मुत्रदोषेषु सर्वेषु कुर्यादेतं चिकित्सितं विनकादिघृतं ३६ अथोपद्रवाः
 दृष्टीडावेपथुः शूलकुशावग्रिश्च हर्वलः आध्यानं गुरुतो दाहो मूर्च्छा रक्तस्रुतिस्तथा उदावर्त इति प्रोक्ता मूत्रकृच्छ्र
 उपद्रवाः अथामाध्यात्मलक्षणं श्लेष्मरुद्धविलोवलिः पित्तो दीर्घो न सिध्यति अविज्ञातविलः साध्या न च पः कुंडली
 कृतः स्याद्वस्तौ कुंडली भते नृणो हस्मा मूत्रवच विलंबवस्तिमुखं प्रोक्तं न सिध्येद्वातकुंडली अथ निवृत्तिः सम्पञ्चत्र
 प्रवृत्तिश्च स्त्रीसंगे वाप्यवेकं त शौधाध्यामनिवृत्तौ च मूत्रकृच्छ्रं शमं गते ॥ इति दामोदरकृतभीमविनोदे चि
 कित्सारं देहाको न निशब्धि मूत्रकृच्छ्राधिकार एकत्रिंशः ३७ अथाश्मरी जीवाधिकारसंस्थो लोभानुना च नि
 शिथिलः षष्ठ्योसौ षष्ठ्यदर्शितथाप्यश्मरीकारकः उदुध्यसे निमंत्रस्पपंचांगविधिना गही अपीमार्गसमिद्रोमाह
 श्मरीतो विमुच्यते अथ कर्मविपाकः छलासनिव्रतांगछेदस्नाद्वालि कारयेत् सपत्नीमातरंगत्वाप्राप्तुपाच्च न

रामः

रूपपिप्पलीमधुकैतसमन्विताः शपाक्याथपिवेज्जंतुः शिलाजतुसमन्वितं मूत्रमादेमूत्रकृच्छ्रं महाद्रुतिनमंशपः १६
अथविडिघातः रूक्षहृदयोर्वातेनोदाद्यनेशकृद्यदा मूत्रस्रोतोनुपद्येतविद्रंसंयतदानरः विरूधंमूत्रपेक्षुष्टाद्विडिघातं तमा
दिशेत् उदाद्यनेशकृत्नीतं वस्तिर्निरूहयांकाथोमूत्रशोधोविधिः मर्दमंस्वेदनं चैव स्थानं च क्रमणावधि तुगंगशकं
टाशेहधावनं च हितं मतं फलत्रिकं समगुडं काथसीरेण समुतं पानं मूत्रनिशेधेषु विडिघातोद्भवेषु च १७ अथवस्तिकुं
उलं द्रुताधसंघनायासैरभिघातात्पीडनात् स्वस्नानादस्तिरूहः स्थूलं तिष्ठति गर्भवत् शूलसंघनदाहार्तो विद्रुचि
द्रुस्येदपि पीडितस्तस्मिन्नेद्वारं संस्तंभोद्वेष्टनार्तिमान् वस्तिकुंडलमाहस्तघोरं शस्त्रविषोपमं पवनप्रवलं प्राये।
दुर्निबोधमबुद्धिभिः तस्मिन्निच्छतेदाहः शूलमूत्रविवर्णता श्लेष्मणागौरवंशोथोमूत्रं लिप्यं घनं सितं स्नेहस्वेदो
पपन्नसहितस्नेहविरेचनं दद्यादन्नरवस्तिचवस्तिकुंडलिकाभिधे पाटलाटिंदुकं निर्वोनिशागोक्षुरकस्तथा र
लात्वक्मूत्रकैकाथैः गुडत्रिफलायुतः वस्तीकुंडलकंहतियद्यापुः शेषितं भवेत् १८ अथरक्तविद्रुः स्त्रीणाम
तिप्रसंगेन शोणितं पश्यसिचने मैथुनोपरमेयाधिरक्तविद्रुर्न रूदाहृतः चित्रकसारिवाचैव वलाकालानुसारिवा
द्राक्षाविशालापिप्पलीसुथाचनिफलाभवेत् तथैवमधुकंदद्यासिष्टान्नामलकानि च दृताटकपवेदेनैः पक्के

जाहीरैः पाच्यंतुल्यंगतेद्रवे तन्नाममृतसत्तुचगंधकंचसमंसमं निर्गुण्यद्रवैर्मर्द्यद्विनंतदोलमंध्रपेत यामैकंवाल्मुकाये
 त्रेपाच्योयोज्यं द्विगुणकं बीजप्रस्मप्लवंगुजलैर्दृष्टानुपाययेत् रसस्त्रिविक्रमोनाममासैकेनाश्मरीप्रणुत् त्रिविक्रमोरसः
 ५ तिलापामार्गकोडेंचकारवेत्यायवसच पलाशकाष्ठसंपुक्तंतुल्यंसर्वपुटेदहेत् तन्निष्कैकमजामन्त्रेपाययेदश्मरीप्रणु
 त् मन्त्ररोगेषुसर्वेषुदद्यादानंदभैरवी ६ वंध्याकर्कोटकीकंदं कर्षेक्षौद्रसिनापुतं अश्मरीहंतिनोचित्रं त्रिसप्ताहाद्विवो
 दितं ७ जयंतीवाजपावाथतंडुलोदकपानतः अश्मरीहंतिनोचित्रं मन्त्रकृच्छ्रं महादुते ८ इंद्रवारुणिकामन्त्रेसर्ववासी
 रपाचितं पर्यदीरससंपुक्तंसप्ताहादश्मरीप्रणुत् ९ अथसंप्राप्तिः तन्नादौवातजा तन्त्रवाताद्देशंत्वातीहंतांनवादतिवे
 पते शृङ्गातिमेहनंनानिपीडयन्नसिंघ्रणत् सानिलंमेहतिशक्तमुज्ज्वलजतिविंदशः श्पावारुणाश्मरीचास्पसाच्चि
 ताकंदकैरिव तस्याः पूर्वेषुस्तेषुस्नेहादिक्रमरुष्यते शुष्कमिमेथपाषाणशिबुवीर्यागोक्षुरैः अभपारग्वधफलैः
 काथकृत्वाविचक्षयाः रामः क्षारलवणचूर्णदत्वापिवेन्नरः अश्मरीमन्त्रकृच्छ्रं दीपनं पाचनपरं हृत्पात्कोष्ठाश्रितं
 वातंकघूरुगुदमेद्रजं वरुणसत्वचंफेष्ठांशुंठीगोक्षुरसंपुतां यवसांशुदंत्वाकाथपित्वापिवेद्वितं अश्मरीवातजाहति
 चिश्कालासुबंधिनी १ अथपित्तजा पित्तेनदत्तंतेवलिः पच्यमानरवांश्चवान् भक्ष्यातकास्त्रिसंस्थानारत्नपी

एतः

शेष्मरीं अथप्रायश्चित्तं त्रिमासिकं चरित्वा दोषापश्चिन्नाधिकारवान् तत्रादौ राज्ञो तिलद्रोणशतं चैव हिरण्येन स
मन्वितं दत्त्वा च वेदविदुषे मुच्यतेः श्मरीणां अथ विप्रादीना मधुधेनुप्रदानेन सवयासश्मरीक्षणात् अथ दरिद्रस्य ह
स्तनयविधानेन तत्त्वाश्मरीमयो हन्ति अथ निदानं विशेषयेदस्ति गतं स शुक्रं मूत्रं च पित्तं पवनं कफं वा यदा तदा श्म
र्युपजापते तु क्रमैर्वापि नेष्टिवरो च नागोः अथ पूर्व रूपं वस्त्राध्मानं तदा सन्नदेशेषु परितोः तिरुक् मन्त्रे वस्त्रसंगंधत्वं
मूत्रं रुध्रज्वरोः रुचिः अथ रूपं सामान्यं निगंरुद्धाभीसेवनी वस्तिमर्धसु विशेषार्थं धारं मूत्रं स्नात्वा नपा मार्गरोधनं
तद्यथा यात्सुरवं मे हे दृष्टे गोमेदकोपमे तत्संक्षोभास्तने सास्त्रमाया सा चातिरुभवेत् वस्तिमर्धानामे रघोदेशः अ
थोपशयः श्पामको र्वगोधूमाः षष्टिकाजीर्णशालयः क्रौंचादीनां च मांसा नि कुलिशाश्चाटकी यवाः मद्यद्वातह
रंतं न दश्मर्याप्यमाचरेत् त्रिकंठकस्पर्वीजानां चूर्णमाक्षिकसंपुनं अविक्षीरेण सप्ताहादश्मरीनाशनं परं १ वरु
णत्वक्कषायस्फुपीतो गुडसमन्वितः अश्मरीयातपसा शुबलिशूलं च नाशयेत् २ शृंगवेरघवसारयण्या कालीपका
न्वितः दधिमेंडोमिनत्पुत्रामश्मरीमाशुपानतः ३ पलद्वयमितं कोष्ठे कुलित्य स्पष्टते तु पः नवयंशरं पुरवस्साध
मायद्वयोन्मितं विपिष्ट्वा पिवन्मतेन स्पमन्त्रेण सह चाश्मरी सिकताशर्करावापि दृष्टमेतदनेकधा ४ मृतताम्रम

गदीनिवर्जपेत् लोहसमायनं १ अथसंप्राप्तिः तन्मसवानमेदः वातेनसहितमेदः प्रकुर्यान्नुदिलोदः अनिमुक्तबीजमध्यमधुला
 टनिहंत्युदरवृद्धिं मधुनाचित्रकमूलंतथैवहितभोजिनोजयति जंतोरुदकमूलमधुदिग्धं स्थाप्यते निशासंकला मलिलस्यनस्पण
 नाज्जठरविद्विः शयंपानि अथसपितमेदः पित्रेनसंपुतं मेदोनात्रदौर्गंधकारकं वासादलरसोपेतं शोखचूर्णेनलेपनात् विल्वपत्र
 रसोवापिगात्रदौर्गंधनाशनः चंदनंकुकुमोरीरपियंगुट्टिरोचनाः तुरुष्कागुरुकस्तूरिकर्पूरोजातिपत्रिका नातीकंकोलपूगा
 मालवगण्डफूलानिच मलिकानलदंकुसुमहरेणुतगरं प्रव नखं व्याघ्रनखं सुक्तावो लोदमनकं तथा स्त्रोणंयकं चौरकं च
 शैलेयं शैलवातुकं सरलं ससपं र्णचलाभानामन्त्रकी तथा लामज्जकं पत्रकं च धातर ब्रसेदमलदौर्गंधकं इकुष्ठहरं परं
 अनेनाभ्यक्तगात्रस्तद्वदससनि कोपिवा सुवाभवनि शुक्राद्यः स्त्रीणामसंतवल्लभः सुभगो दर्शनीयश्चागच्छेच्च प्रमदाश
 तं बंध्यापिलभते गर्भं वंशोपि पुरुषायते अपुत्रः पुत्रमाप्नोति जीवेच्च शरदं शतं २ अथसकफयेदः कफेनसंपुतमेदः
 कसावंशयसंधिषु कुरुते त्वनिदौर्गंधं मुखे वा हिषु विशेषतः ४ विल्वशिवासमभागालेपादुजमूलगंधमपहरति परि
 यातनि तिडीका चितपत्ती करंजो खवीजं वा चिंचापत्रस्वर्णमक्षितकशारियोजिते जयति दुस्वहारेदोदूर्तनकं
 मरिचाचिरदेहदौर्गंधं ३ अथसरसमेदः अनिस्वेदं प्रकुरुते मेदो रससमन्वितं वधूस

ज्ञानं २ व्योम्नाग्नित्रिफलामुस्तविडंगैर्गुगुलुसमं स्वादन्सर्वान्नपेशोगन्नेदृश्लेष्मामंवातजान् ३ सचयतीरकव्योपादिगुप्तो
 वचनानलाः मस्तुनासक्रवः पीतामेदोघ्रावहिदीपनाः ४ फलत्रिकं त्रिकटुकं सतैललवणान्वितं यथमाप्राप्ययोगेन कफमेदो
 निलापहं ५ विडंगं नागरं शीरं काललोहं जौमं धूपं चामलकं चूर्णं च प्रयोगः श्रेष्ठ उच्यते ६ विल्वादिपत्रमूलस्य प्रयोगः शो
 द्रसंपुतः अतिहोत्पहरः प्रोक्तो मंडलं सेवितो नृभिः ७ अथ ग्राग्नियनयेत्तत्र चामिर्भक्षयन्समष्टं महिषासं आशुहंतिकं
 फमारुतमेदोषजान् च लवणैः पिविकारान् ८ गुगुलुस्तालमूलीचत्रिफलापरिर्विषं अलंबुषामुंडिशुर्वी निर्गुदी वित्रकस
 या रघोदशपलाभागात्तोपेपंचाटके पचेत् पादशेषं ततः कृत्वा कषायमवतारयेत् पलद्वयदशकंदेयं रुक्मलोहं सुव
 र्णितं पुराणसर्पिषः प्रसृष्टशर्कराष्टपलान्वितं पचेत्तान्नमये पात्रे सुशीतं चावतारिते प्रसृष्टार्धमाशिके देयं शिलाज
 तुपलद्वयं एलात्तचः पलार्धं च विडंगानि पलद्वयं मरिचां जनदृष्टे द्वे द्वे फले त्रिफलाचिने पलद्वयं तु कासीसं स्रक्ष्मचूर्णं
 कृतं बुधः चूर्णं दत्वा सुमयितं स्निग्धभांडे निधापयेत् ततः सशुद्धदेहस्तु भक्षयेदक्षमात्रके अनुपानं पिवेत् शीरं जांगलानां
 रसस्तथा वातश्लेष्महरं श्रेष्ठं कुष्ठमेदोदरापहं कामलां पांडुरोगं च स्वयं शुभं सभगंदरं मूर्छामोहवियोन्मादगंगाद्यै वि
 धिधानि च स्तूलानां कर्षणं श्रेष्ठं मेदुरे परपोषकं कर्षयेत्तातिमात्रेण कुक्षिपातालसंनिभं बलं रसायनं मेधं ध्यावाजी
 करणमुत्तमं श्रीकं पुत्रजननं वलीपलितनाशनं नाशनीयात्कदलीकंदं कांजिकं कश्मदं करीरकाखेत्तं च कका

कंभभपत्तरीदा कृशानांकुरुतेपुष्टिं सोयममृतार्णवः अश्वगंधापन्नार्धतुगवांशैः पिबेदनु पीताश्वगंधापयस्यार्धमासं
 घृतेन तैलेन सुखावुनाव कृशस्य पुष्टिवपुषो विधत्ते नालस्य सस्य स्य यथावुष्टिः ७ अथ सबलकृशः आधानसमपे
 यस्य शुक्रभागेऽधिको भवेत् मेदोभागस्तुहीनः स्यात्सकृशोपि महावत्तः अश्वगंधस्य कल्केन तस्य काष्ठे पपस्य
 पि सिद्धं तैलं दशांगनामपंगदंगपुष्टिदं अमृतं हेमभस्मापिशंखं विंचासुभास्करं क्रमाद्विशुण्णितं कृत्वा तत्तुल्यं च
 कटुत्रयं तुलसीभृंगराजस्य मातुलुंगार्क इवैः भावितं बहुशश्चूर्णं रजोवाकुलिकापिवा गुंजामात्रं तु सेवेन गुल्म
 शलान्विनाशयेत् मेदार्तिं ग्रहिणीयशः सर्वाध्यानमरोचकं इयं शौरवी नाम कृशादेहेषु पुज्यते ८ अथ निर्व
 लस्तुलः मेदसोऽधिको यस्य शुक्रभागेऽल्पो भवेत् सान्निध्योऽपि सुपुष्टोपिवन्हीनो विलोमतो मृतस्तु
 भलोहानां शिलाजतु विडंगकं ताप्यं शोडशपिंदेकी कृत्वा विमर्दयेत् पूर्य चंद्रोऽसौ नाम माषैकं भक्षयेत् सदा शाल्म
 ली पुष्पचूर्णं तु शौरेः कर्षं लिहेदनु इव लोवलप्रायानि मासैकेन यथाशशी रसभस्मद्विधागं वक्ष्ये भौमघैगि
 वांजतैः तेन पीतवरादा विप्रयित्वा घटं कणं पेषयित्वा मुखे रूध्वा ततो गटकं निष्केकं भक्षयेच्च वलराशिनी र
 अथ मन्त्रपुष्टिः भूतारवः मूलं तु कृष्णगोमूत्रपेषितं अंगेषु मर्दयेन्नित्यं पुट्टे पुष्टवलो भवेत् हस्तार्कं लांगली रामः

स्पर्धनेः सम्पत्वारिणापरिपेक्षितैः गान्मुहूर्तपेसश्चाद्गीतकामुपिष्टया भूपउहर्तमंकुलापव्यात्स्नानं समाचरेत् प्रसवे
दान्मुच्यते शीनेपासद्रसगोपि शिरीषन्नामज्जकहेमलोध्रेस्सद्योयमंस्वेदहृदःप्रघर्षः उशीरचंडांशुतिलैः सलोध्रेशि
रीषकाश्मीरपुतैश्चघर्मे श्रीष्मेसेदोभवेद्धर्मः ४ अथमास्त्रधेदः आस्त्रिमेदसिमनुजोगोशः कुष्ठीवटशपतेलोके गो
मूत्रपिष्टं विनिहति कुष्ठं वर्णोज्वलंगोपयमाचपुक्तं कक्षादिदोर्गंधहरंपयोभिः शल्यं वशीकृद्रजनीद्वयेनः हरीतकी
लोभ्रमरिष्टपत्रं चूतत्वचोदाडिमवल्कलं च मृषोंगरागः कथितो गनानाजंघा ४ कथायस्कराधिपानां ५ अ
थसमोसमेदः मेदसिमपलेतुनरोनेत्रादिमलेस्तुदुर्गंधः विल्वाम्रजंदफुलपूरकाणांपत्रैः कपित्थस्यफला
नुमिश्रैः आनूपवल्कर्मविधानपोषैर्वचाविशोध्योदुर्गंधहेतोः पथ्यानखीचंदनकुष्ठसर्जैः पुनः पुनश्चागुरु
संघंपाभ्यां धूपोजनानां हृदयापहारी विख्यातनामामलया निलोयः ६ अथकार्ष्णं वातिरुश्चान्नपानानि
लंघनं प्रमिताशनं क्रियातियोगः शोकश्चवेगनिशविनिग्रहः निसंगगोरतिर्निसंवायामोभोजनाल्पत भीति
र्धनादिचिंता च कार्ष्णकार्यामीरितं शुष्कस्फिगुदरश्रीवाधमनीजाल्नमेततिः त्वगस्तिशोषो निरुशः स्थूलपर्व
नरोगंतः रसभस्त्रपोमागभागेकं हेमभस्त्रकं शुद्धीमलतुल्यांशं शर्करामधुसर्पिमिः दिनेकं मर्दितं खलेचमाये

कर्मविपाकः ब्रह्मविष्णुमहेशानां यस्तु भेदं प्रकल्पयेत् शुर्वगनाभिगमनं मुदराणां च कारणं चर्महृत्सेनिपुक्तस्तस्वामिना कोपि मे
 वकः सोऽसद्यपंचैकुरुते जलोदरपुतो भवेत् स्वज्ञातो वा परज्ञातो यो भेदं कारयेन्नरः जलमन्त्रं प्रगृहीयात् सर्वभक्षश्च यो भवेत् स
 तके भोजनं कुर्यात्तेन व्याधिर्जलोदरः विष्यस्तविषदाता च भवेत्कीह पुतो नरः भुक्ता चास्पृश्य संस्पृष्टं जायते तु कृशोदरः ग
 र्भपातनजात्या पाज्जपते यच्छतोदरः गुरोः कुर्याच्च यो देयं तन्निदां समहोदरः ॥ ॥ अथ प्रायश्चित्तं सर्वोदरेष्वमेकं
 प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ ॥ तत्रादौ गतां ॥ ॥ सहस्रकलशैः स्नानं महादेवस्य कारयेत् विप्रेभ्यो दक्षिणां दत्त्वा जठरेभ्यः
 प्रमुच्यते अथ जलोदरे कुर्यात्तुमकरं सम्प्राज्जनां ताम्रमेव च पलत्रयेण वा द्वाभ्यां यद्वै केन शुभाकृतिं पुष्टे रत्नानि देया
 निकटि रोप्येण कारयेत् नेत्रे स्वर्णमपे कार्यं निहोरीत्या प्रकल्पयेत् पादयोः प्रक्षिपेत्तत्र घृतपात्रे पुनर्द्वयोः कृष्णवस्त्रेण सं
 वक्ष्य चंदनागुरुचर्चितं ताम्रं तु जलपात्रं स्थि स्थापयेत्प्रकरं शुभं ब्राह्मणं च तस्य पञ्चद्वंद्वं दानं मूलोत्पुं वस्त्रैः कटकके
 पूरैः पूजयेद्गुलीयकैः होमं वरुणदेवस्यैर्मेत्रध्यानात्तमागतः ततस्त्वोदरिके विप्रमकरं तं निवेदयेत् जलाधिदेवदेवेश
 पश्चिमांशा पते विभो नुदरव्याधिनाशं मे कुरु दानेन तोषितः मृदं पः कुरुते दानं मुच्यते स जलोदरात् अथ क्रीहोदरे पले
 केन सुवर्णेन फीहो रूपविधाय च चतुर्भुजं दक्षिणार्धे तले भयवरप्रदं दधन्वं डं च वामार्धे वामाधो देहमुत्तमं ततस्तु वे
 दविदुषे दत्त्वा फीहः प्रमुच्यते अथ कृशोदरं सौवर्णे राजते वापि न यवाकां स्पृशं भवे नानाविधानि चान्त्रानि पंचपा

मूलं मूलमंत्राभिर्मन्त्रितं तद्युगोद्वर्तनान्मल्लोमल्लान्कुटयतेवहन् श्रीनमो महावलपराक्रमसमस्तविद्याविशारदअमुकअभुज
बलं भंजयदृष्टिं संभयरञ्गनिधुनपरपातपरमहीतलेहं १० अथकोमयुद्धवलदं विरुक्तांताभवंमूलंपुष्पाकैतुसमुद्धरेत् कृष्णागोः
पपसापीकृष्णवल्कामिनीरतः ब्रह्मदंडीभनंमूर्चंगुरुपुष्पेसमुष्पाकैतुसमुद्धरेत् कृष्णागोः पपसाकृष्णवल्कामिनीरतः ब्रह्मदं
डीभवंमूर्चंगुरुपुष्पेसमुद्धरेत् शृङ्गकृष्णागोपपसापीलंदंडः स्याद्ब्रह्मदंडवत् ११ अथोपद्रवाः अतिस्थलेषुसंदृष्टाः स
विअर्पाभंगदराः ज्वरानीसारमेहार्शः श्लीपदापचिकादयः फीहकासक्षयश्वासगुल्माशोष्णदृशणिच भृशंकृशंप्र
धावंतिशेगाश्चग्रहिणीमुखाः अथासाधलभयां मेदस्पतीवसंवृद्धेसहसैवानिलादयः विकारान्दारुणान्कृताना
शयंस्याशुजीवित संवोपद्रवसंपुक्तः पित्रोर्दोषाच्चपः कृशः महारोगैः कृशोयश्चविज्ञेयोसोपमानिधिः इतिहामोदर
कृतत्रीमविनोरेविकित्साखंडेमेदोधिकारश्चतुस्त्रिंशः १२ अथोदरं वक्त्रीलज्जेष्वरोवक्रराशिस्थः कर्मपस्तनौ श
निर्यदातनुंपश्येदसाधोजठरामयः वृषराशौयदाकूरः षष्ठपः क्रूदसंयुतः सप्तमेवोदरेव्याधिवदेनद्रानुसारतः चंद्रे
षष्ठेष्वरोपौपट्टेनैवशुभग्रहैः बाधूनलग्नपौकूरदृष्ट्योकाहकरोमनौ सूर्यमंदौयदालमेमहाफ्नीहोभिजायते मे
देलमेव्वरेपापपीडितेफीहकार्शकौ सिंहयदुर्गगेभानौजानोजठरोगवान् ईदृक्प्रेषवायंष्टशुक्रस्यांतर्गतंरवौ सी
यचंद्रदृशापाकेजायंतेजठरामपाः आतरुद्रस्तुसक्तैनचर्वाणामांमहस्रकं अथोत्तरंचतुर्द्वयादुदराणांनिरनये अथ

कृशोदरात् अथयद्युदरं जालेणतुपलेकेनजलधेनुंविधापच अथरोगोक्तविधिनामुच्यतेयद्युदरात् अथमहो
 दरं यदुदरमंचरसानिवरूपाः प्रीयतामिति योदद्यात्तुसमुच्येततर्ह्यमेवमेहोदरात् अथनिदानं रोगः सर्वः पित्तदेऽग्नौ
 सुतरामुदराणिच अजार्णान्मलिनैश्चान्नेर्जापन्तेमलसंचपात् रुधाखिद्योबुवाहनिदोषाः स्नातांसि संचिताः प्राणा
 मपानान्संदृष्ट्यजनपंतुदरं नृणां अथपूर्वरूपं तत्पूर्वरूपंवलवर्णकाभावलीविनाशोत्तरेचराजः जीर्णपि
 त्तानविदाहवंसोवस्तोरुजः पादगतश्चशोथः अथरूपं आधानंगमनेः शक्तिर्दोर्वल्यदुर्वलाग्निता शोथः सदन
 मणानांसंगेवातपुरीषयोः दाहसंश्लेषसर्वेषुजठरेषुभवन्तिहि अथोपशयः शालिषष्टिकगोधूमपवानीवारभो
 जने निरुहोरेचनंश्रेष्ठं सर्वेषुजठरेषुच आनूपमोदकंमोसंशाकंपिष्टकृतान्नित्थान् व्यायामानिदिवास्व
 म्प्रायामपानाविवर्जयेत् तथास्तल्लवणोक्तानिविदाहोनिगुरुणिच नाद्यादन्नानिजठरीतोपयानंचवर्जयेत्
 उदराणामलाद्यत्वाद्दृशः शोधनंहितं क्षीरेणैरुदजैर्तैलंपिवेन्मंत्रेणचासकृत् स्तुक्क्षीरदंतीत्रिफलाविडंगं
 सिंहान्निश्चिन्नकमलकल्कैः घृतंविपक्वंकुडंबप्रमाथंतोपेनतस्याभसमेनकर्ष्य पीत्वाश्वमंभोनूपिवेद्विरेके
 पेयोरसंवाप्रपिवेद्विधितः नाराचमेनंजठरामपद्युत्ताप्रपुक्तंप्रवदंतिसंतः नाराचघृतं ९ वज्राक्षाः कर्षमात्रायाः एमः

त्रेनिधाय च ब्राह्मणेभ्यो नरो दत्त्वा मुच्यते तु कुरुशोदरात् अथ यद्गुरुदरं पलैकेन सुवर्णेन जलसन्धेन विधाप्य च क्षयरोगोक्त
विधिना पक्वतस्तु प्रमुच्यते अथ महोदरे पलैकेन सुवर्णेन कुर्यान्मूर्तिविधानतः महोदरा मयः सुतः क्रूरो महिषष्ट
गः खड्गवर्मधरः कांतस्तथा पीता वरावृतः दत्त्वा तं वेदविद्वेषे मुच्यते समहोदरात् अथ विप्राणां कम्पादाने च यः
कुर्यान्मुच्यते जठरा मयात् अथ जलोदरे चांद्रायणत्रयं कुर्याज्जलोदरनिवृत्तये अथ फीहोदरे यज्जाग्रतः षड
र्चस्पजपमष्टोत्तरायुतं कृत्वा शीघ्रं विमुच्येत फीहो गान्त्रसंघातः अथ कुरुशोदरे एकगोरुषदानेन मुच्यते तु कुरु
शोदरात् अथ यद्गुरुदरं रजतेन पलैकेन जलसन्धेन विधाप्य च क्षयरोगोक्त विधिना पक्वतस्तु प्रमुच्यते अथ महो
दरे द्रोणेकमन्त्रं विप्राय पंचवक्त्रं सप्तमन्त्रं दत्त्वा विमुच्यते शीघ्रं उदरा न्महतो नरः अथ हरीद्रस्य अतिरुच्यं च कुरु
द्युचतथा चांद्रायणं चरन् तूर्यं विमुच्यते जंतुर्दुःसाध्या जठरा मयात् अथ जलोदरे सहस्रकलशे स्नानं
महादेवस्पर्शयेत् मया शक्तौ च संभोज्य ब्राह्मणान् जठरा मयात् शीघ्रं विमुच्यते जंतुर्विज्ज्ञाया विवर्जितः अथ
फीहोदरं चांद्रायणं परा कंच सम्यक् कृत्वा शृणो निपः अपाभार्जनकं सोत्रं त्रिसंध्यं भक्तिं संपुनः यथा शक्त्या वाच
कंच पूज्य फीहो विमुच्यते अथ कुरुशोदरं विष्णुदेशे नोपवासत्रयं यः कुरुते नरः दशम्पादो विशेषेण मुच्यते स

पिवेदनु रेकाधिकेपिवेत्तक्रंवद्वलानांत्ववोरसं विद्याधरसः ८ सामुद्रसैधवकाचंयवभारंसुवर्चलं वंकरं
 स्वर्जिकाभारंतुल्यंचूर्णप्रकल्पेत् अर्कक्षीरेःसुहिक्षीरेरातपेभावयेन्मह लिंपेत्तेनार्कपत्राणिरुध्वावातः पुटेपचे
 त् तक्षारंचूर्णपिस्त्रायत्रिकदुत्रिफलारजः जीरकंरजनीवहिनचकंस्यात्समंमर्म शार्धमेतदर्थंचएकीकृतसप्रयो
 जयेत् वज्रक्षारमिदंमिदंस्वयंप्रोक्तंकपर्दिना सर्वोदरेषुगुल्फेषुशोफशन्नेषुयोजयेत् अग्निमांघेयजीर्णेषुभ
 श्पंनिष्कटपंढयं वाताधिकेजलेः कोम्लेद्युतेपिताधिकेहिने कफेगोमूत्रसंयुक्तमारुतैस्त्रिदोषजे सर्वोदरहरं
 भक्ष्यंगुडनागरपोःपले इतिवज्रक्षारः ९ अथसंप्राप्तिः तत्रादौवातोदरं तत्रवातोदरेशोथःपाणिपान्नाभिकुक्षि
 षु कुक्षिपार्श्वोदरकरीपृष्ठरुक्पर्वमेदनं घुस्त्रिकासोगमर्दश्चगुरुतामलसंग्रहः श्यावारुणत्वगादित्वमकस्मा
 द्वासद्यद्विमत् सतोदमेदमुदरंतनुदुष्कंशिगतं आध्मातंदतिवच्छदमाहतंप्रकरोतिच वामुश्वात्रसहृक्शोदोवि
 चरेत्सर्वतो गतिः मरुदंतेलंदशमलमिष्टंगोमूत्रमिष्टास्त्रिफलाकषायः निहंतिवातोदरशोथशूलान्कायः समूत्रो
 दशमलजश्च कुष्ठदंतीयवक्षारः पाठात्रिलवणंवचा शूठीचोष्ठाभसापीतांवातोदररुजापहा १ अथपित्तोदरं
 पित्तोदरेत्त्वरोमर्षादाहस्तकटुकास्पता भ्रमोःतिमारः पीतत्वंत्वगादावुदरेहीन पीनतामशिरानद्रसस्वेदसोप्स

कल्कं दध्यादिवेष्टितं निगिलेद्वारिणानि समुद्रयाधिशोतयेः वज्रांटीसूर्यपत्रा रातात्सूरिताक्षिणात्माः २ पुन
 र्गवाः दारुनिशाः सति कापयेत्तपस्यापिचुमंददार् सभागराछिन्नाहहेतिसवः कृतः कषायोविधिनाविधिज्ञैः गोम
 त्रमुण्डुलवाचपुष्कः पीतः प्रभाते निपतं नराणां सर्वांगशोथोदरपाश्चस्त्वस्योमान्वितं पांडुगदनिहंति पुनर्न
 वादिक्काथः ३ मोतिभस्याः पिवेतैलं पपसाचदिनेदिने सर्वभ्योऽप्युदरेऽप्यस्मदुतं मुच्येत मानवः ४ स्नुहीपयोभाविता
 नापि प्लीतां पयोश्नतः सहस्रमुपपुंजीत शक्तितोजरामयी ५ त्रिभिर्घपि वृद्धपंचंभिर्वीदशभिर्घवि वृद्धं पि
 प्लीवर्धमानं इति पिवनिपयो पस्तस्मनश्चासका सत्त्वरजःशुद्धांशो वातरक्तभ्रूपाणीः ६ त्रिवृच्च त्रिफलापाठा
 दंती कटुकरोहिणी चतुरंगुलमज्जाचतथाच कटुकत्रपं चित्रकं च वृहत्सौ चतथाच गजपिप्ली स्नुहीक्षीरप
 लंदघ्राडतस्याष्टौ प्रदापयेत् पावसिवतितद्विद्वन्तावद्वेगान् विरच्यते एतद्विद्वदुतं सिद्धमृषिभिः समुद्रदुतं
 कोष्ठं गुल्मनुदावर्तश्च यथुं च भगंदरं आमपसुदराण्यपरो वृक्षमिंद्राशानिर्यथा ७ एतद्विद्वदुतं नाम येनाम्यक्तो
 विरच्यते विद्वदुतं ७ रसेंद्रवलिटंकयोः सजपपालवीजैः समैः रसः समुदितो भरेत्वे लुविनोदविद्याधरः पयो
 गुडपुतो हरेत्सकलरेचनीयामयान्त्वरं च जठरालनं गुदगदं सशस्त्रं नृणां सत्त्वमपि विरेचनाभावे मुद्रकाथं वि

मिः सप्त ५

ममूत्रविगतवैषुक्तमसाधुवृत्ताः पस्मैप्रयच्छंत्ययोगरंश्चदृष्टां बुद्धीविषसेवनाच्च तेनाशुरं कंकुपिगाः स्पदोपा
 कुर्युश्चघोरं जउरं त्रिलिंगं तद्धीतवातेभृशदर्दिनेचविशेषतः कुप्यतिदहतेच सचातुरोमर्छेति हि प्रसक्तं पांडुः शुशः
 शुष्पनिदृष्टपाच दृष्टोदरं कीर्तितमेतदेव निषिध्यकार्याः त्रयुधैश्चिकित्सा रोहीतकाभयाकंलकंभावयन्निफलांबु
 ना पीतं सर्वोदरफीहमेहार्शः कृमिगुल्महा सप्तलाशं विनीसिद्वंष्टतंचात्रविशोधनं दंतीद्वंतीफलजतेलेनद
 ष्योदरेपिवत् नागरं त्रिपलं प्रसृष्टं तैलेन तथा टकं मधुनः साधयित्वा तु पिवेत्सर्वोदरापहं कफमाहृतसंभृते गुल्मे
 चापि घृशस्पते भागदारिपमकं ४ अथ फीहोदरं शोणितान्नापते फीहा वामतो हृदयादयः १ कं चूचादिशि
 र्गयां समून्नाख्यातो महर्षिभिः विदात्यभिष्यंदि रतस्पजंतोः प्रदुष्टमसर्थमस्त्रकफश्च फीहा भिरुद्रिकुरुते ये
 वृद्धस्तं फीह संज्ञं गदमां मनंति वामे स पाप्मे परिचुद्रिमेति विशेषतः श्रीदतिचातुरोः च मंदं ज्वराग्निः कफपि
 त्तलिंगैरुपद्रुतः क्षीणवस्त्रोः तिपांडुः पातयो युक्तिः क्षारः क्षीरेणोदधिश्चुक्तिजः तथा दुग्धेन पातयापि प्लसः
 फीह शांतपे अर्कपत्रं सलवयां पुटदग्धं सुचर्णितं निहतिसंस्तुना पीतं फीहा नमति दारुणं ५ अथ सवातफी
 होदरं निसमानद्रकोष्ठः स्थान्नि सोदावतं पीडितः वेदनाभिः परीतश्च फीहा वानिक उच्यते हिंशुत्रिकटुकं कु एमः

हस्तते धूमापति पित्रोत्तरेतुवलिनंप्रथमेवविरेचयेत् दुर्वलेतनुवास्पादोपोजपेक्षीरवस्तिना संजातवलकायाग्निपु
नः स्निग्धविरेचयेत् यपसाचनिचकल्कमुह्यकघृतेनवा सातलात्रापमाणाभ्यांस्तेनारग्वधेनवा दद्यात्सिन्धुधिके
गुल्मेद्विगुंजरसपपंशं त्रिचकल्कंगवांशोरैर्निष्कैकमनुपापयेत् आरग्वधंगवाक्षोरैः कथितंवापिवेदनु २ अथ
कफोदरं श्लेष्मोदरंगसदनंस्पापश्वयथुगौरवं तंद्रोल्केशोः रुचिः श्वासः कामः शुष्कत्वगादिता उदरंस्निमि
तंस्निग्धंशुष्कराजीविराजितं विराभिचट्टिकटिगंशीतस्पर्शगुरुस्थिरं शुद्धसूतसमोर्गंधोमृताकीपः शिन्नाजतु
रसस्पतुस्संप्रसेकंसाद्विगुणितंविषं त्रिकटुंवित्रकंकुष्ठंनिर्गुडीमुशलीरजः अजमोदाविषांशेनप्रत्येकं
चप्रकल्पयेत् पंचांगनिंबकाथेनभावपेदेकविंशतिः भृंगराजरसैः समदद्यात्सौरेणलोत्तपेत् भक्षयेद्द
शितुस्यांवटिकांचदिवानिशि श्लेष्मोदरंनिहंत्याशुमासाद्वैश्वानरीवरी रेवदारुवह्निमलकल्कंक्षीरेणपायेय
त् भोजनंशोषदग्धेनकौलित्येनशृतेनवा हिंरपकुल्लेजिफलादेवदारुनिशाद्वयं भस्कातकंशिग्रुमलंक
टकीविल्वकंवचं शुंठीकुष्ठंपंचपदंनुल्लंघाविषेययेत् अंतर्धमगतंदग्धंशोषयवडवामुखः त्रिनिघ्नंमदि
रापुक्तंपिवेद्वाकांजिकैर्जलैः कफोदरंचमंदैः शोषयंवाशोथगुल्महृत् ३ अथहृष्मोदरं स्त्रियोन्नपानंनखत्नो

स्थानं शोणितजमतं प्रीहोक्तं पस्पृहेत्वादिममस्तं पट्टदासपे कितुस्थितिस्मर्योर्ते पावामदक्षिणपार्श्वयोः स्त्री
 होदिष्टाः क्रियाः सर्वा पट्टस्यपि समाचरेत् कार्यं च दक्षिणे वा होतत्र शोणितमोक्षं शीरं च विडक्कृष्णाम्पूती कस्यां
 घुनिः स्तनं पिवेत्प्रातर्गया वहि पट्टहोदशपशानपे विडंगाग्रिमसिंधुस्थान्मन्त्रजघ्नावचान्वितान् पिवेत्क्षीरेण
 संबृहकूपं पट्टस्त्री होदशपशाने १० अथ वट्टगुदोदरं यस्यां च भेदेनैव लेपिभिर्वा वा लाशमभिर्वापि हितं यथावत्
 संचयीते पस्पृमलः सद्योषः शनैः शनैः संकरवच्च नाश्रं निरूप्यते पस्पृगुदपुण्यनिर्गतिरुद्धादपि चोत्पमत्सं ह
 न्नानिमध्ये परिचुट्टिमेति तस्मादुदरं वट्टगुदं वदंति उपलेपिभिः पिच्छिन्ने रत्नैः संकरवत्संमार्जनीक्षिप्रधृत्वा दिवत्
 स्विन्ने वट्टोदरे योऽप्यमूत्रे स्त्री शौर्ग्यथान्वितैः सतैललवणैश्चात्र निरुद्धं ध्यानुवासनं विट्स्नेहान्मन्त्रभोज्यानि
 स्निग्धं तीक्ष्णं विरेचनं उदावर्तहरं सर्वकार्यं पचानिलापहं ११ अथ परिस्नायुदरं शल्पतथान्नोपहितं यदत्र
 भुक्तं भिनत्साग्नममथावा तस्मात्स्नुतां त्रात्सलिलप्रकाशः स्नावः स्नवेद्देगुदतस्तुभयः नाभेरधश्चोदरमेति च
 द्विनिरुद्धं तदा लपनिचानिमात्रं एतत्परिस्नायुदरं प्रदिष्टं चोदरं चापि वदंति क्रेन्देचित्परिस्नायुदरे कुर्यात्कफोद
 रक्रियाक्रमं जीमन्तलोहरसगंधशिलालतामवाधामिकुष्ठमुशलीविषदीप्यचर्या निवाशिनीं स्नुलितं गुदि

सुयवहारश्चसंधव मातुलुगरमोपेतफीहशूलहरजः पलाशहारतोपिनपिप्पलीपरिभाविता फीहगुल्मार्ति
शमनीवह्निमांघहरीमता ई अथसपिन्नफीहोदरं सज्वरः सपिपासश्चसदाहोमोहसंपुनः पीतगान्धोविशेषाफ्रीहा
पैलिकउच्यते सुपकसहकारस्पर्शः शोडसमेचितः पीतः प्रशमपसेवफीहाननानात्रप्रशयः सुखिन्नशाअली
पुष्पनिशापर्युषितनरः राजिकाचूर्णसंपुक्कवादेस्त्रीहोपशांतये ७ अथसकफफीहोदरं फीहामंदअथः स्फ
लः कठिणोगौरवान्वितः अरोचकपुनः शीतः फ्रीहाफपलैजउच्यते रमेनजंवीरपलस्पशंखनांभीरजः पीतच
वश्यमेव शाणप्रमाणंशमयेदशेषंफीहामपेकर्मसमोनमाशु शरपुंखमूलकल्कस्तक्रेयालोडितः पीतः फ्रीहा
नमापहशतिशैलोपितदाजलेपूवते ८ अथसंरक्तफीहोदरं फ्रीहोदरं विदाहश्चवेवर्णपगत्रगौरवे मो
होरक्तोदरत्वंचज्ञेपरक्तजलभयो वधामुक्तवतोवामवाहंप्रधशिगंभियक् विधेस्त्रीहविनाशापयकृन्नाशा
पटक्षिणे फ्रीहानपीडपेहादेउदुष्टरक्तप्रवृत्तये मणिवंधंसमुन्नम्यवाममंगुष्ठमीरितं दृहेछिगंशरेणाशु
वेद्यः फ्रीहप्रशांतये यवानिकावित्रकयावशकयद्गंधिदंतीमगधोद्रवानो चूर्णहरेस्त्रीहगदंनिपीतस्फु
वुनामस्तसुगमवेर्वा ९ अथपट्टुदरं अधोदक्षिणान्धापितृदपाघकृतः स्थितिः तद्विरंजकपिन्नस

तरं कौशेयाविकचमेभिः निःसृते लंपि नोदद्यात्कवणस्नेहवर्जितं पेयामेवंतुषण्णरामासाक्षीरतिर्भवेन्नरः श्रीन्नासा
 त्ययसापेयात्रीन्नासांश्चापिमोजयेत् सकोरदृष्यश्यामाकंपयसालवणंलघुः नरः संवत्सरेणैवंजयेत्सामंजलोदरं दंसे
 नगंधोद्विगुणः शिलाघविजंचतद्वज्रपपालकाना फलत्रयमूषणचिन्नकंच सर्वविचर्याघविभावयेन दंतीन्नु
 हीभृंगरसेनससवारं हिनिष्कार्धमितंददीत पथ्यतुशात्संमतंतंतथा संलघुंचतक्रंशि शिरंसजेत ततोवलेतंचपुन
 र्ददीतक्रमेणारोगः समुपैतिशोति १३ अथशोकोदरं त्रिदोषासृक्नकुपितशोथपुक्तमहोदरं करोतितोदसंमु
 क्ततद्योषोदरमुच्यते पुनर्गोचानिवपटोलशुंठीतिक्तामृताहार्यभयाकषापः सर्वांगशोथोदरकाप्रशूलश्चा
 साचितं पांडुगदंनिहंति गोमूत्रपुक्तमहिषोपयोवाक्षीरंगवांवात्रिफलाविमिश्रं क्षीरान्नभुक्केवलमेवगवंमन्त्रं
 पिवेद्दृष्टपथदरेषु अथोपइवाः आध्मानंमलरोधश्चदौर्वल्यंदुर्वलाग्निता ज्वरःशलस्तृष्याशोथोदाहकासा
 वुपइवाः अथासाध्यलक्षणं जन्मनैवोदरं सर्वप्रायः कृच्छ्रतमंमृतं वलितस्तदृजातं वुपलसाध्यंनवोस्थितं
 प्रायोभवसभावापाछिद्रांचोदरं नृणां शनाहंकुटिलोपस्तमुपस्किन्नतनुत्वचं वलशोणितमांसाग्निपिथी
 यांचवर्जयेत् कुटिलोपस्तं वक्रमहिने उपस्किन्नतनुत्वचं उपरिआद्रातन्वीत्वग्यस्पत पार्श्वभंगान्नविद्वेष

कीकतंतद्रुक्तं निशासुमधुनाराकलोदरघ्नं अष्टौ निस्तुषट्तिवीजमपि चैष्टुव्यास्तयोगंधकादौ चट्टौ ममरिचस्य
टंकगारसंचैकैकभागंपृथक् गुजामात्रमिदं सुरेचनकरंदयंचशीतोवुनाशोपंगुल्मजलोदरं प्रशमयेच्छत्रोदरघ्नं
परं १२ अथ जलोदरं पः स्नेहपीतोपनुवासितोवावांतो विरिक्तोपथवाविमृदः पित्तजलं शीतलमाशुतस्य स्ना
तामिदं पित्तं हि तद्दुहानि स्नेहोपलिप्तेष्वपि ते पुदकोदरं पूर्ववदमुपैति स्निग्धं महत्तस्य रित्तनामिदमाततं
पूर्णमिवोवुनाच यथावति भुम्पतिकंपते च शब्दोपतेचापुदकोदरं तत् एतिश्चर्ममयं जलाहरणपात्रं अ
क्रियायां भ्रंवा मृत्युः क्रियापां संशयो भवेत् एवमाख्यायतस्याशु कुर्याद्वैद्यश्चिकित्सितं ज्ञानिनः सुहृदो
हारान्त्रास्त्राणान्तरपतीनाहन् अनुज्ञाप्य भिषक् कर्मविदध्यात्संपतः क्रमात् छिद्रोवुवद्रुसंज्ञेयुजठरे पुष्प
योगवित् लब्धाहस्तुभिषक् कुर्यात्सारनवधनक्रियां सुवेष्टितं त्वधोनाभेर्वा मतश्चतुरंगुलं अंगुल्युदरमा
त्रं तु ब्रीहि वक्त्रेणाभेदयेत् नाडीमभयतो धारां स योज्या पदरे जलं तच्चैकस्मिन्दिने सर्वदोषं त्वपदरे तथा
कासः श्वासोत्तरस्तृष्णा गत्रभंगश्चैव पथुः अतीसारश्च सुतेरां प्रपते जठरं ततः तृतीयपंचमाद्येषु दिवसेषु
फशः पुनः स्नावयेद्दृढकं तैललवणैर्लिप्यतंत्रणं वध्नीपान्निस्तृते दोषे जठरं परिगृह्य च संवेष्टयेद्भाट

नमार्जपेद्ममुष्टिना आचार्यापायतदस्त्रेदघातद्वयसदृक्षिणं मंत्रेणानेनविधिवदृक्षिणाभिमुखः शुचिः अथीणां प्रवरोगस्तो
 लोपामुद्रापतिः प्रभुः सौमवस्त्रप्रदानेननुष्योवाधियपोहतु ब्राह्मणेभ्यस्तथामेभ्योदद्याद्यन्माचभूपसी ततः स्नात्वाशु
 चिर्भूत्वावस्त्रमाल्मोपशोभितः ब्राह्मणेवधुभिः सार्धंभुंजीतंसुसमाहितः अगस्त्यः खमज्जनइतिमंत्रेण वस्त्रागस्त्यप्र
 जनं अथविप्रादीनां शोफीकृच्छ्रं पंकुर्याद्वायत्रा अपुतंजपं तिलहोमसहस्रं च जपेन्नरत्सुंजयंतथा तिलहोमोः
 त्रव्याह्यनिभिः सहस्रं अथदरिद्रस्य नेपालीयेनतामेयाकुर्यात्सलमितेनच शोफमूर्तित्रास्यणापदत्वाशोफात्समु
 च्यते शोफः पंचकंस्तीक्ष्णोदशाक्षः शरपाशष्टकं दधानः छुरिकांघंटांकुलिशंचदृशस्तथा दक्षिणेनः क
 रः वामेद्वावितिपंच अथनिदानं शुष्कामयाभक्तकृशावल्लानां सारगस्तातीक्ष्णोः शुष्कगुरुपुमेवा दध्यान्नमृच्छा
 कविरो विपिष्टगरोपसृष्टान्ननिषेवणच शुद्धिः वमचविरेकादिः आमयाः पांडुरोगादपः अभक्तमभोजनं
 आमः अपक्वाभुक्तसः मृतमृतिका विरोधितोरमत्स्यादि पिष्टोयोगः संयोगजंविषंतेनसंसृष्टम
 न्नं अशीसिचंष्टावपुषोत्सशुद्धिर्मर्माभिघातोविषमाप्रसतिः मिथ्योपचारः प्रतिकर्मणांचनिजस्यहेतुः अ
 पथोः प्रदिष्टः अचेष्टाअप्यायामः वपुषोः शुद्धिः शोधनार्हेस्पवपुषोः शोधनं मर्माभिघातः दीपकृतएव

शोकातीसारपीडितं विरिक्तं चाप्युदरिणोपूर्यमाणं विवर्जयेत् श्रीहोदमसाध्यं स्यादेष नितपलिंगभाक् अथानिष्ट
 त्रिः शोधाध्याननिष्ठनिश्चयातायातेषु पाठवै सम्पगाहारपाकश्च निष्ठुन्नोदरलक्षणं इति दामोदरकृतमौमविमोदे
 विकित्सारवंदे उदराधिकारः पंचत्रिंशः ४ अथ शोथः पदागुरुदशाशको मूटस्मानधिकारिणः जन्मन्यदेशवाशो
 योजापतेमनुजम्पतु अथुलत्रिकसंख्याकमिदं वोविश्वतः परि सूक्तं जपेद्गुरुषु तैशैशैरगोपशान्तये अथ
 कर्मविपाकः अग्नौ मार्गेन दीतीरेच्छायायां पुलिने नरः मुनें पुरीषं वल्मीके यः प्रमुचे जलेऽपि वा विघ्नकर्ता च
 मोह्यो शोफी भवति मानवः अथ ग्रायस्थितं प्राजापत्याष्टकं कृत्वा प्रापश्चिन्ताधिकारवान् तनादोरगतां स्त्रो
 मवस्त्रं समानीपवद्गम्य च पदवेत् मुक्ताफलानि धीयादृष्ट्वा प्राप्ते समंततः कुंकुमेनां कितं सम्पदं परागुरु
 धूपितं तंडुलोपरि संस्थाप्य तंडुलाश्च स्वशक्तितः उपचारैः षोडशनिगचार्यः पूजयेत्तदा होमं चापि प्रकुर्यात्तस
 मिदं ज्ञातिलैः क्रमात् उद्ध्वस्वदं विष्णुरथ व्याहृतिभिस्तथा मंत्रैः क्रमेण जुह्यात्स्विष्टकृत्सानतः परं सखा
 चाष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिरेव वा हुत्वा हुत्वा च संपातान्पात्रे सर्वा निवेश्यतु सखाचाष्टोत्तरशतमष्टाविंशति
 रेव वा संपातेनोगमुन्मृज्यात्सर्वमेतद्दिशोगिणः अशोभ्यामिति सूक्तेन यथा लिंगं तथैव हि वामसामाज्जनं कुर्या

खादेन्नरः पक्ष्ममथापिमासं शोथप्रतिष्ठापयगलास्परोगात्सन्धासकामारुचिपीनसादीनजीर्णान्वरार्शोग्रहिणीविकारा
 न्दन्त्यान्तथाप्यान्कफवातरोगान् ५ विष्यगुडेनतुसंवृश्चोवरमानुपानमभ्यस्तं विनिहन्ति सर्वशोथघनवृद्धं वडेवापुरिव ई
 कणाभागरजं घृणीसगुडं शोथनाशनं आमजीर्णप्रशमनं शूलप्रवसि शोधनं ७ गुणसलनपञ्चासं शृंगवेरपलत्र
 पं शृंगवेरसमो हृष्टान्नो हविहृते लयोः पलः घृणीमेतत्समुद्दिष्टं सर्वशोथघननाशनं ८ कटुतुर्वीदेवदानीमथवाको
 निकेनतु निःकाथ्यतस्याः संस्वेदः सुखोक्तः सर्वशोथहा ९ अथसंप्राप्तिः तत्रादौ वातशोथः चलस्तनुत्वकारुण्यो
 रुण्योः सितः प्रसुप्तिहर्षातिपुतोः निप्रिन्नतः प्रशाम्यति प्रोन्नसति त्रपीडितो दिवावली स्यात्पृथुः समीरयान् शृंही
 पुनर्घातैरंडमंचमली शृटतं जलं वातिके श्वयथो शूलं पानाहारपरिग्रहैः शोथे वातो स्थिते पूर्वमासाधेनैवृतं पिवन् तै
 लमैरंडं जंवापि गन्धं धेतुं दैवतु १ अथपिन्नजः मृदुः सगंधोः सितपीनं रागवान् अमज्ज्वरस्वेदं दृष्ट्वा मदान्वितः यत्रष्टु
 तस्पर्शरुग्निरागकृत्सपिन्नशोथो भृशदाहपाकवान् ज्वर्यते संतप्यते क्षीराशिनः पिन्नकृतं न शोथं त्रिवृद्धं त्रीणि फ
 लाकषापः पियेहवां मूत्रयिषिप्रितं वा फलं निके चूर्णमथोक्षमात्रं पणेलत्रिफला रिष्टादीकाथः सगुणुलुः हन्ति पित्तं क
 तं शोथं दृष्ट्वा त्वरं समन्वितं २ अथकफजः गुरुः स्थिरः घोरः दुर्गन्धकान्वितः प्रसेकनिद्रावमिव हि मांघकृतं सफुल्लजमप्र

रामः

विषमाप्रसूतिः आमर्गपातनादिका प्रतिकर्मशुगं वमनादि नो मिथोपचपः अमम्वकरणं निजसञ्जाली
पस्पश्यथोः हेतुर्निदानं मपेप्रदिष्टः उक्तपितकफान्वापुर्दृष्टोदृष्टान्वहिः शिराः नीत्वारुद्रगतिस्तेहिकुर्वात
आमसंश्रपं उन्नेधं संहतं शोथं तमाहर्निचपादतः निचयात् रक्तपित्तकफानिलसमहात् दृष्टोवापुः दृष्टान् रक्तपि
तकफान्वहिः शिराः नीत्वारुद्रगतिः सन्त्वद्वाससंश्रपं संहतघनं उन्नेधं कुर्यात् न शोथ आदुरित्यन्वयः अथ
पूर्यरूपं तत्सर्वरूपेदवधुः शिरोगामौ गौर्वं कार्याभमत्वं रूपा निरन्तरं लितशंकितं शिराणां यामः आक
र्षणापकर्षणमिव अतर्माममध्ये किंचिद्वलतीति शंका अथरूपां संगोश्वं स्पार्दनवस्थितत्वं सोत्सेधमुष्माथशि
राततत्वं सलोमदर्थं च विवर्णता च सामान्यलिंगेष्वप्यथोः प्रदिष्टं अथोपशयकापथ्यानि शाभाद्यमृताग्निदावीपुम
र्गवादारुमहोषधेषु काष्ठं प्रपीपोदरपाणिपादसुखाश्रितं हं सचिरेण शोथं १ दृष्टीवद्वद्वमनागरेवादन्तीति
वृत्रयणविन्नकेर्वा दुग्धं सुसिद्धं विधिनानिपीतं गीतं परं शोथहरं मिथ्यभिः २ सेकस्तथार्कवर्षाभं निवकाद्यनशो
थहृत् गोमूत्रेणैव कुर्वीत सुखाष्टेनावसेचनं ३ पुनर्यावादारुशुटीशिग्रुः सिद्धार्थकस्तथा अम्लपिष्टः सु
खाष्टोपं प्रलेपः सर्वशोथहृत् ४ गुडाईकं वा गुडनागरं वा गुडाभपां वा गुडपिप्पलां वा कर्षाक्षितृध्यानिपल्लममाणा

कल्कः शोथे स्यादभिघातजे हरिद्रालवणेपेतं चूर्णं गोधूमसंभवं स्वेदादार्द्रघनीभूतं तत्स्वेरोघातशोथहा ८ अथ शस्त्राघातजः को
 स नद्यस्मधारभिः शस्त्राघातसमुद्भवं घात्रैकेन हरेत्सैकः शोथं नास्यन्नसंशयः वित्त्वपन्नस्य पेयः सोषणव्यपलार्धकं सिचेत्तेनैव कोष्ठे
 न शोथं शस्त्राभिघातजे ९ अथ शतजः सैकस्तथा करंजार्कवर्षा चैरंडकैः प्रत्यैः सुविष्टः शतजेशोथे गदितो भानुमालिचा सुवर्च
 लासुशार्द्रैः सुसर्षपैर्वा प्रलेपनं १० अथ हिमजः पुनर्णवामनाहारदशमूलरसादकैः आर्कस्वरसप्रसृष्टं गुडस्य तु तुलापचेत् त
 त्तिद्रं व्योषपत्रैस्तालवर्षनैः कार्ष्णिकैः पृथक् पूर्णां कृते लिहेद्यीते मधुनः कुंडवंशिपेत् लेहः पौनर्णवो नाम शीतशोथनिघ्नः
 व्यासकासारविहरो वलः पुष्पत्रिवर्धनः पुनर्णवामलकविषदाहृष्टिन्नोद्वाचित्रकमूलसिद्धं रसोपवाग्यश्च पयोसिपृष्ठाः शो
 थे प्रदेया दशमूलगर्भाः ११ अथाग्निजः भूमोभलवणे दत्वा गोमूत्रेण प्रघर्षयेत् पात्रांतरं मुखो हंतं लिपेद्योथेः त्रिसंनिभे कुमा
 रिकांतस्तु वरीं निशां दत्वा प्रतापयेत् तद्वा दग्निदाहोथो न शेषोथो न संशयः १२ अथ भल्लातकजः भल्लातो स्थंजपेद्योथं सति
 लाहृष्टं मृत्तिका महिषी नवनीतया लेप्ता दुग्धतिलान्वितं सर्जनिर्यासधूपेन तोयमुस्ता प्रलेपनं भल्लातकोत्थाः श्वयथुर्द्वारो
 पिप्रणश्यति १३ अथ केपिकक्षुजः विभीतकानां फलमधुप्रलेपः सवन्नदाहोर्निहरः प्रदिष्टः यस्याहमुत्तैः सकपित्थपत्रैः सचंद
 ने सखिटका सुलेपः रक्ताविषार्कत्रिफला विडंगशिखुत्वचोमषककर्णिकाच निर्वार्कजौ व्याघ्रनखः समर्वास्तुवर्चलातिक्तक

रामो विपीडितो न चोन्नमेद्रात्रिवली कफात्मकः पुनर्गवाविचित्रिदृष्टी शम्भा कपण्या मुरदा रुक्कं शोफे कफोत्थे महिषाशियुक्तं मन्त्रं
 पिवेद्रासलिलं तथैषां मोषं त्रिदृष्टिं कुरोहिणी च सा यो रजः सन्निपलासेन पीताः कफोत्थे शम्भो मन्त्रेण हरीतकी वा
 ३ अथ वातपित्तजः मृदुश्च लोदाहतो दग्धयुग्वातपित्तजः हितोः त्र्यम्बकः सिकता पुराण पिण्या कश्चित्पुल्लगुमा मलेपः कुलित्य
 शंखजलमन्त्रमेकचण्डागस्तम्भामनुलेपनं च वल्लभरूपः स्वरसः सर्वपतैलेनामश्रितः पीतः पंकजपत्रसमुत्पन्नः शोषानां नाशनः
 परमः ४ अथ वातकफजः अहोरात्रिवली प्रांते शिथिलः कफवातजः विदग्धातिविषादा रुक्मागर्भं इयवावचाः उष्णं पुनाहरेष्टो
 यं वातश्लेष्मसमुद्भवं पुल्लिकोद्वयकायं गोमूत्रेणैव साधितं वातश्लेष्मकृतं शोथं हन्माह्वयं यथासंभवं ५ अथ पित्तकफजः
 गौरवं लिङ्गतादाहो ज्वरः पित्तकफोद्भवं पुनर्गवा रजराधूर्यतुल्यमूषणं रजः पेयमूष्णं पुनाहंति शोथं पित्तकफोद्भवं रन्तुशी
 रभाविताः दृक्कादृक् विंशतिवारं क पण्या वा सन्त्रसंपुक्ताः शोथपित्तकफोद्भवे ६ अथ संविपातजः सर्वाकृतिः संनिपातो ह्ये
 यो व्यामिश्रलक्षणः पिष्पलजाजो गजपिष्पली च निदग्धिका नागरचित्रकानि रजमद्योपिष्पलिमलपात्रा मुत्तस्पतो यं सुरवच
 र्णपीतं हन्मात्रिदोषं विरजं च शोथं कल्कश्च भनिवमहो यथाभां रसस्तथैवाद्रकनागरस्य पयोधनीर्णे पयैसान्नमद्यान् शिलाह
 यं वा त्रिपलारसेन हन्तुं लेदोषं यथयुग्मसल ७ अथामिघातजः हरिद्रां खटिकोष्टृष्ट्यस्य वा रक्तचंदनं पलाहो रथवा

श्रीरामः
 श्रीरामः

यं इति दामोदरकृतमीमं विनोदेचिकित्साखंडे शोधाधिकारः षट्पिण्ड ४ अथ वृद्धिः अतीवारीखेचस्पद्रेक्षायांगेधिकारता अधिका
 तेन मंदेन पुनश्चापि निरीक्षिता तदंगस्याभवेद्विधिकारेभ्यो दिनिः भूयोभिर्वहतात्यात्यैर्वाच्यबुधास्वगोत्तम सपोताजोसमानीयविचि
 त्रवसनान्विता प्राजापत्यैश्च मनुमिषजयित्वादिजातये निवेदयेत्तन्निमीत्येव द्विस्तैनप्रणम्यति अथ कर्मविपाकः पोषणायात्ममांसस्य
 मानाजीवाश्च यो हनेत स तु वृद्धि मवाप्नोति नातास्थानेषु सारथे अथ प्रापश्चिन्नं यद्वेवांतर्ध्वान्तर्ध्ववासमाचरेत् वृद्धेस्तु तारतम्ये
 नाधिकारीतदनंतरं तत्रादौ रातां कुर्यात्स्वर्णमयीं मूर्तिं शोभानानारायणस्य तु व्यावहारिकनिष्क्राणामेकेनापितर्धतः प्रक्षाल्य पं
 चगव्येन स्थापयेत्कर्मशोपरि श्वेतवस्त्रेण संवेश्य गंधमाल्यैः समर्चयेत् उपचारैः षोडशभिर्वाघो वैश्वः शुविः तिलान्घ्रादनि
 मिश्रयाद्येन रसाहस्रसंख्यया उद्धृयात्स्विच्छृक्वाद्यहृक्वाचार्यस्ततश्चरेत् पूजनं देवदेवस्य शोभीनारायणस्य च मूलमंत्रेण वि
 धिवद्भक्तापरमया पुतः नारायणजगन्नाथशरवचक्रगदाधर नानाजीवाः पूर्वमेव ध्यातितामांसवृद्धये अंगवृद्धिं महारोगे दोनेनानेन
 तोषित चक्रहस्तगदापाशमयाशुजगत्सते एवं कृत्वा नुतं देवं शमां पत्रास्त्रेण ततः विप्राणां भोजनं दद्यात्स्वात्मां मुनीन्वापतः
 एवं कृत्वा समाप्नोति नीरोगत्वं नरो भुवि आरोग्यपुष्को निसंहिस्तु चिरं सुखमेधते अथ विप्रादीनां अंगवृद्धिः कुर्यादाद्यानायनेमस्य
 चारुण जपिता दशसाहस्रं मुच्यते रुद्रसंहितां अथ वृद्धिः यथोक्तविधिना दद्यादंगवृद्धिनिवृत्तये महिषीधर्मराजस्य प्रीतपेशाद्य रामः

रोहिणीच सकाकमाचीवृहतीसकृच्छापुर्वनवानागरवित्रकोच उद्वर्तनशेषिपुमन्त्रपिंशस्तथासूलकतोपसेकः १४ अथविषजः
विषजः सविषप्राणिपरिसंपगामन्त्रात् दृष्ट्वा देतमखाद्यावात्सवीषप्राणिनामपि विठमन्त्रशुक्रोपहेतमलवद्वल्लसंकशत् विषव
शानिलस्पर्शादरयोगावचूर्णनात् मृदुव्यालोवलंवीचणीघ्रादाहृजाकरः आदौतस्योष्णोमन्त्रैधावनंतुसमाचरेत् पश्चाद्वानिक्तजी
रुण्डीधत्तमन्त्रकैः विषमुपिह्ममंघृष्टैरुपलेपः सुखावहः लेपोवाहरितालेनविपशोयहरोभवेत् अथयानिर्विघालेपंकुर्यादिति
विघाचिरु १५ अथारुक्षरादिजः यद्वा दृष्ट्वा धितिलेपोनयनीतेनसंघृतः शोथमारुक्षरंहेतिचूर्णेः शालदलस्यच अथवो
लेनतोपेनप्रसात्पपरितापयेत् लिपेत्ससैंधवघृतैः शोथमारुक्षरंहेतिचूर्णेः शालदलस्यच अथवोलेनतोपेनप्रसात्पपरिता
पयेत् लिपेत्ससैंधवघृतैः शोथमारुक्षरंजपेत् १६ अथोपद्रवाः छर्दिः श्वासोः रुचिस्तृप्तादौर्वल्पातीसरोज्वरः प्रसेकोवहि
मांघ्र्येतादृशतेत्युपद्रवाः अथामाध्यत्मसंयं श्वासः पिपासाछर्दिश्चदोर्वल्पंज्वरएवच यस्मान्नेरुचिर्वास्तिशोथिनंतविवर्जये
त् योमध्यदेशेऽथयथुः सकष्टः सर्वगश्चयः अर्धो गेरिष्ठभूतः स्याद्यष्टोर्ध्वपरिमर्पति मध्यदेशेऽरः पक्काशयमध्ये सर्वगः सकल
शरीरभवः अर्धो गेःअधेनाशिष्यराकारेण पञ्चोर्ध्वपरिमर्पतीतिपुरुषविषयं तथाहि उर्ध्वगमीनरेपम्यामधोगामीमुखान्त्रियं उभ
यंवस्तिमंजातः शोथोहंतिनसंशयः अथानिगुनिः विविक्ताशिराणांचसंपूर्णो गेचपाटवं पीडितेनैवविह्वीर्नातशोथस्यलक्ष

रोहिणीस सकाकमाचीदृहतीसकृष्णपुवर्नवानागरचित्रकौच उद्वर्तनशेषिपुमन्निपिंशस्तथा मूलकतोयसेकः १४ अथविषजः
विषजः सविषप्राणिपरिभ्रमणमृज्यात् दृष्ट्वा दंतमखाद्यावात्सवीषप्राणिनामपि विठमृज्जुक्रोपहेतुमलवद्वल्लसंकरात् विषव
शानिलस्पर्शादरयोगावचूर्णनात् मृदुव्यलोवलंवीचणीघ्रादाहजाकरः आदौतस्पोष्णमृज्जुधौवनंतुसमाचरेत् पष्वाट्वानिक्तजी
रुण्डीधत्तमृज्जुकैः विषमुपिष्टमंघृष्टैरुपलेपः सुखावहः लेपोवाहरीतालेनविपशेयहरोभवेत् अथयानिर्विषालेपंकुर्यादिति
विषाचिरु १५ अथारुक्षरादिजः यदीदृक्कथितिलेपोनयनीतेनसंयुतः शोथमारुक्षरंहेतिचूर्णेः शालदलस्यच अथवो
स्तेनतोपेनप्रसात्परितापयेत् लिपेत्ससैंधवघृतेः शोथमारुक्षरंहेतिचूर्णेः शालदलस्यच अथवोस्तेनतोपेनप्रसात्परिता
पयेत् लिपेत्ससैंधवघृतेः शोथमारुक्षरंजपेत् १६ अथोपद्रवाः छर्दिः घ्रासोः रुचिस्तृप्तादौर्वल्पातीसरोज्वरः प्रसेकोवहि
मांघ्र्येतादृशतेत्पुपद्रवाः अथामध्यलक्षणां घ्रासः पिपासाछर्दिश्चदौर्वल्पंज्वराएवच यस्मान्नेरुचिर्वीसिणोयिनंतविवर्जये
त् योमध्यदेशेऽप्ययथुः सकष्टः सर्वगश्चयः अर्धगोरिष्टभूतः स्वाद्यश्चेत्तं परिमर्पति मध्यदेशेऽतः पक्काशयमध्ये सर्वगः सकल
शरीरभवः अर्धगेऽर्धेनाशिष्यराकारेण पञ्चार्धेणसर्वतीतिपुरुषविषयं तथाहि उर्ध्वगामीनरंप्रामधोगामीमुखान्त्रियं उभ
यंचस्ति संजातः शोथोहंनिनसंशयः अथनिवृत्तिः विविक्ताशिराणांचसंपूर्णगेचपाटवं पीडितेनैवविह्वलितशोथस्यलक्ष

निडिलेद्वारिणासह अडवद्विरसाधोचितस्पर्शनसत्वरं १० अथसंप्राप्तिः तन्नादौवातकुरंदं वातदृग्निस्पर्शोरुक्षोवातादेहे
 तुरुक् अहेतुरुक्ताडनादिकारणेनविनापिरुक्पीडाभवतीत्यर्थः वातवद्वोपिवेत्तिगंधयथाप्राप्तंविरेचनं मक्षीरंवापिवेत्तैले
 मासमेरुडसंभवं गुणाल्वेरंडजंतैलेगोमलेणपिवेत्तरः वातवद्विजयसाशुचिरकालानुचंधिनी ९ अथपित्तकुरंदं पक्षोद्व
 २ संकाशः पिनाद्वाहोष्णपाकवान् दाहआभ्यंतरः वष्मावाहः चंदनंमधुकंपममुशीरंनीलमुललं शीरपिष्टैः प्रदेहः स्या
 दाहशोथरुजापहः पंचवल्कलकल्केनसद्यतेनप्रलेपनं मृषामेवकपायेणशीरपिष्टैः प्रदेहः स्याद्वाहशोथरुजापहः पं
 चवल्केनसद्यतेनप्रलेपनं मृषामेवकपायेणशीतेनपरिषेचयेत् न्यग्राधोद्वरः फलः सपिप्पलकपीतनः शीरवृक्षास्तुपं
 चैषावल्कलपंचवल्कलं क्वचित्कपीतनस्थानेशिरीषोवैतसः क्वचित् २ अथकफकुरंदं कफादीनोगुरुः स्निग्धः कंडूमा
 न्कविणोत्पलरुक् त्रिकटुत्रिफलाकाथंसक्षारलवणंपिवेत् विरेचनमिदंश्रेष्ठं कफवद्विविनाशनं वचासर्षपकल्केनप्र
 लेपः श्लेष्मशोथहा शिशुत्वक्सर्षपैः पिष्टैः प्रलेपः श्लेष्मशोथहा ३ अथरक्तकुरंदं कृष्णस्फोटायतः पित्तवद्विलि
 गश्चरक्तजः मुहुर्मुहुर्गल्लोकाभिः शोणितंरुक्तेहरेत् पिवेद्विरेचनंवापिशर्कराशौद्रसंपुतं शीतमालेपनं सर्वसर्वपित्तह
 रंतथा पित्तवद्विक्तमंकुर्यादाभेपकेचरक्तजे एतेनैलभनेसौख्यंतदाकर्मचकारयेत् कर्णकोशस्यमध्येतुरक्तंधायरतेशि
 हा वाममुखस्थवृद्धातुदक्षिणावेधयेद्विरां दक्षिणस्यवृद्धातुद्विरांवामांपवेधयेत् उभामाद्विष्टरेपिध्वेनेनवालभतेसर्व ४ एतः

वर्जितः अथविद्वानं कुट्टोरुद्रगनिर्वायुः शोथशूलकरश्चरन् प्रपीड्यधमनीर्हद्विकृर्पाटंगस्पचक्रचित् अथपर्वरूपे अंगव
द्वेः पूर्वरूपंतोदः शोथोपसंहतिः अथरूपे अधिकंलंबनेमांसंमोंगद्विरुद्रास्तः अथोपशयः गोधूमकोरुद्राघोरकवातहरं च
यत् पथ्यप्रप्रपोक्तैरुसुगुन्मत्तकारिपत् दृष्टावत्यासनंमार्गमुपवासंशुगुणिच वेगाघातंरुपानंमायासंमैथुनेत्यजेत्
गंधर्वतैत्तुसंमिश्रंविशालामूलजंरजः क्षीरेणपीतमसाहाह्वद्विहंनिनसंशयः १ यवांवुनातुसंपिष्टंमूलंभाड्याः प्रलेपयेत् कु
रुंउंगंडमालाचहसवशंनसंशयः २ शंघुकोदरनिहितंगंमसाहमातपेसर्पिः स्थितमपहरतिकुरंडंसेंधवचूर्णान्वितंलेपात्
३ ससेंधवघृताभक्तंतामभाजनमातपे यत्तदंतर्गभाघृष्टंनमलंसमुपाहरेत् कुरंडंमर्दयेत्तेनत्पनिर्विघ्नंदिवाविशं वर्धतेने
वससाहान्मासाच्चविलयंवजेत् ४ लज्जालुमूलंरुद्रस्पविद्यालेपः प्रयोजितः मासेकेननिहंत्यायंकुरंडादिनसंशयः
५ द्रुष्टुगोपालिकामामवधीकालेप्रजापते तज्जोमस्यप्रलेपेनकुरंडंयानिसंशयः ६ चूर्णेदारुहरिद्रायागवामसेलि
निष्ककं पिवेच्चिरोस्थितंनश्येत्कुरंडंनान्नसंशयः ७ कर्षेकंतिलतैलतुपलैकंचार्द्रकद्रवं यः पिवेत्प्रातरुत्थायकुरंडं
तस्यनश्यति ८ शुद्धंमृतंतथागंधंमृतामेतानिपीजयेत् लोहंरंगंतथाताम्रंकांसंचाषविशेषितं तालकंतुल्यकंचा
पितृथाशंखवराटकं त्रिकुटुत्रिफलायंविडंगंरुद्राहकं कर्चूरंयागधीमूलंपाठांमहपुष्पस्रवच एलावीजंशैवकाष्ठं
तथासवणपचकं मृतानिप्रभागानिचूर्णयेदथकारयेत् कपायेणोदरीतव्यावेदिकांटेकंसंमितं मृकोतांगुटिकायस्क

पद्माः दाहः पाकोच्चरः कंडः स्फोटः शट् लो ग साहनं उदावतः प्रमेहश्चातीसारश्चेत्सुपद्माः अथासाध्यलक्षणं यस्यां जावयवाः
 श्लिष्टा मुष्कयोर्वीतसंचयात् स्यादंजवृद्धिः सोसाधोवातवृद्धिसमाकृतिः अथनिवृत्तिः सर्वोपद्रवशान्तिश्च शोषः शस्तरणजले पीण
 भावः पीडितेऽपि गतवृद्धेऽसंशयः ॥ इति हामोदरकृतभीमविनोदेविकित्साखंडे वृद्धधिकारः सप्तत्रिंशः ६ अथगल
 गंडः सूर्यस्यातर्गतेशुक्लेशुक्लस्यांतर्गरीक्षणंद्योश्चेत्साद्रलगंडतेरवो बुधस्यांतर्गतेभौमेकुभौमस्यांतर्गते बुधं एतसाके समुत्प
 न्नेषष्ठभावाधिकारता निरीक्ष्येद्व्योश्चेत्साद्रलगंडस्तदाभवेत् जपेच्चपौरुष्यं सक्तं श्रीसूर्यः प्रीयतामिति अथोत्तरापुनर्तेन
 गंडमालाप्रयापति अथकर्मविषाकः परचित्तश्लेशकारिगुरुदेवीचयोभवेत् प्रतार्ययोर्ध्यापयनिगुरुः शिष्यं गुरुं तथा वं
 चपित्वाथवापीते गणद्रव्यं हरिश्चपः पश्चो रये सक्तं पुष्पं वृक्षाणां सतुजापते गलगंडी डंडमाली ग्रेष्पपञ्चादिभिर्मुतः अथ
 प्रापश्चित्तं अक्षमर्थं चरित्वा तु प्रायश्चित्ताधिकारवान् तत्रादौ राज्ञां माणिक्यं पद्मरागं च वज्रं मौक्तिकमेव च वैदूर्यं पुष्परा
 गं च वज्रं मरकतं तथा एभिर्मालां प्रकुर्वीत सन्नम्य नराजते अलाभे मौक्तिकमेव च वैदूर्यं पुष्परागं च वज्रं मरकतं तथा एभिर्मा
 लां प्रकुर्वीत सन्नम्य नराजते अलाभे मौक्तिकादस्य तमेर्मालां प्रकल्पयत् ताम्रपात्रे विनिसिंघतिलानामुपरि न्यसेत् तिला
 नां च परिमाणं द्वाय पंचकमिष्यते यद्वा तदर्थमेव स्यात्स्वशतनावापिकारयेत् महाशान्तिं तथा कुर्याद्वा स्यैर्वैदणरौः महाशो एमः

अथमेदकुरंउं कफवन्मेदसोवद्विनीलस्तालफलोपमः तालफलोपमोनीलवर्तुनः स्विन्मेदः समुत्थंतुलेपप्रेत्सरसारिना अणुषु
मयेत्वक्विस्त्वादहेद्वाहुविपर्ययात् अनेनवविधानेनकुरंउंमेदजंजयेत् ५ अथमन्त्रकुरंउं मन्त्रधारणशीलसमन्त्रजः सतुगष्टतः
अंभोभिः प्र्योदतिवस्तोभंपातिसरुद्ध मन्त्रकुरंमधः कुर्यात्संचरन्मलकोशयोः शिरोविरेचनद्वयैः सुखोक्ष्मन्त्रसंपुनैः स
स्वेधमन्त्रप्रभवंवस्त्रपटेनवेष्टयेत् सीवन्माः पार्श्वतोयस्ताद्विष्येद्दीप्तीमुखेनवै मुखकोशमगच्छं सामंनवद्द्वौविचक्षयाः गच्छंतां
स्ववंतां ६ अथांनवृद्धिः चानकोपिभिराहारैः शीततोयावगाहनैः धारणंरगमागधंविषमंगप्रवर्तनैः सोमणैश्चाभितोऽन्येष्व
शुद्धांनावयवंपदा पवनोद्दिगुणीकृतस्वनिवेशादधोनयेत् कुर्याद्वंलग्नसंधिस्थो ग्रंथामंश्चयद्युतदा उपेक्षमायास्पचमुष्क
वृद्धिमाध्यानरुक्संभवतीचकुर्यात् मपीदितोतः स्वनयान्नपातिप्रधोपयन्नेतिपुमश्चमुक्तः तैलमेरंउंजंपीत्वावलासिद्र
पपान्चित आध्यानशूलोपचितामन्त्रवृद्धिजपेन्नरः शस्त्रापस्यमृतेरंउंयत्नाग्वधगोक्षुरैः पदोलेनवृषेणापिविधिनावि
हितंष्टेते अथतैलेनसंपुक्तमन्त्रवृद्धिंअपोहति ७ अथव्रधः असभिष्यदगुर्वम्लसेवनान्निवयगतः करोतिग्रंथिवशो
येदोयोवंशगसंधितः ज्वरशूलोगसादाद्यंतंनमितिनिर्दिशेत् अथैरंउंतैलेनसमकृत्कोभपाभवः कृष्णसंधवसंपुक्तो
अभ्रोगहरः परः अजाजीहपुष्पाकुष्ठगोमेदवदरान्वितं कान्तिकेननुसंपिष्टंतलेपोन्नम्रतिसरः गोमेदपत्रकं ८ अथो

योवीजातसीपवान् मूलकस्पतुवीजानि न केनास्तेन पेययेत् गलगंडो गंडमाला ग्रंथयश्चैव दारुणाः प्रलेपादस्मनश्पतिविलयं या
 तिसत्वरं १ शोघने लपुकेन जलकुंभीकभस्मचा लेपनं गलगंडस्य विरोधस्य अपि नाशनं २ श्वेतापराजिता मूलं प्रातः पिष्ट्वा पिबेन्न
 ३ सर्पिणानियताहारो गलगंडप्रशातये ३ तिका लावुपलेपके समाहमुचितं जलं शयः स्याद्द्वल गंडप्रपानासथ्यानुसेविना ४
 दापयेद्द्वल गंडे तु मद्यन्नानिवहनिच गंडोपात्तिकां पिष्ट्वा ततो लेपं प्रकल्पयेत् अवश्यं मत्पतिशिप्रं गलगंडगदोः मुना प्रलेपस्त्व
 नुभूतोपवहधावहभिर्जैः ५ लवणं जलकुम्भास्तकणाचूर्णेन संयुतं प्रभाते नित्यं मश्नीयाद्द्वल गंडप्रशातये ६ पारदं वि
 मलाताप्यं त्रिकटुं ताम्रसैधवं तुल्यं गवांजलैर्दृष्टं सुखोष्णं नेपेन्मुहुः अहाद्द्विगुणं गंडमालां गलगंडं च नाशयेत् ७ विषमु
 ष्याभयाशुं मधुना कर्षमात्रकं गलरोगहरं वक्त्रे धारयेद्दिनसप्तकं ८ दध्वावराहपुच्छाग्रं कटुतैलसमन्वितं तेन लिप्तश्चिर
 स्थोपि गलगंडः प्रशाम्यति ९ अथ सप्राप्तिः तत्रादौ वातजः तोदान्वितः कृष्णशिरोवनद्गः श्पावो रूणो वापदनात्मकस्तु पा
 र्श्वपुक्तश्चिरं अपाकीयदृष्टपापाकमियात्कदाचित् तैरल्पमांसस्पर्शतस्पर्शतोर्भवेत्तथा तालुगलप्रशोषो भवेद्दिसर्पः वा
 तोस्यो गलगंडस्तु खेद्यो वातहर्षयैः विडंगसारसिंधुग्राह्याभिर्देवदारुभिः कटुतुवीपलसैः कटुतैलं विपाचितं विरोध
 मपि मश्नेत गलगंडसमीरज जीर्णकर्कारुकरसविडंगसंयवसंयुतं न स्पेनहतिरुणं गलगंडसमीरज १ अथ श्लेष्मिकः

रामः

निः भवग्रहशान्तिः आचार्यस्तुचुचिर्दशः सर्वशास्त्रार्थतत्त्ववित् प्रकृतश्चोपसंपन्नः सर्वप्राणिहितेशतः एवंविधेप्रज्जपित्वा वस्त्रमाख्या
नुलेपनैः होमं चकार येनैव समिदाज्यचरुत्कारं आससेन तथा मंत्रः सोमं राजानमिसपि मंत्रस्विष्टकृते दद्याद्गलगंडी च वाप्यतः
मंत्रेणानेन विधिवत्प्राप्तुवापस्तु द्युखः मालेयं सर्वदेवसात्रसविष्णुशिवादिभिः इंद्रादिलोकपालैश्च तथा सर्वाः मरैरपि उ
यं मे कंठलगाया धारिता प्रीतिपूर्वकं ब्राह्मणा यप्रदास्यामि गलगंडं यपो हनु ग्रहशान्तिः कृता ये श्वतेभ्यो दद्याच्च दक्षिणां पुराणा
हवाचनं कृत्वा भुंजीत सहवंधुभिः एवं कृतविधानस्तु गंडमालादिकानादान् जहात्यवश्यं पुरुषः कंचुकी मुरगोपथा अथ वि
प्रादीनां उघ्नन् घनिति जपेद्ब्राह्मणाष्टोत्तरासुतं अक्षीभ्यामिति सक्तेन यथांगं मार्जनं चरेत् ब्राह्मणान्भोजयेत्तन्नागं जादि
भ्यो विमुच्यते अथ द्वादश प्रतिमंगलगंडस्य यथाशक्त्वा विनिर्मितां दत्त्वा तो वेदविद्वेषेभ्यो मुच्यते गलगंडतः गलगंडः करैः
घट्टिः शंखचक्रपरश्वधान् पाशचापशरान्विभृलान् शीर्षशिरोरुहः अथ निदानं वातः कफश्चापि गले प्रदुष्टो मध्ये
तु संसृतस्यैव मेदः कुर्वेति गंडं क्रमशः खलिंगैः समन्वितं तं गलगंडमाहुः अथ पूर्व रूपं आयुर्भ्यंतं शिराः सर्वाः कंठस्थाः पीड
संपुताः कंठनाम प्रपीडा च गलगंडे भविष्यति अथ रूपं निवद्रः स्यद्युर्मस्य मुष्कवल्कं वते गले महान्वायदिवाहस्यो गलगंडं तं
मादिशेत् अथोपशयः पवमुद्रपटोलानि कटुरु संचमोजनं छदिरक्ता नुमोश्च गलगंडे प्रशस्यते सूर्यपाः शिग्रुवीजानि श

ह्यारिंशः ४ अथश्लीपदं कुतोवुचश्चभृगुजगृकराशौसमागताः सधिकाशरिपोलप्रेपाकेश्लीपदकारकाः शुक्रदेशे
 यवाजन्मषष्ठेगेसोधिकारवानपिन्नोशुक्रगृहेजन्मतत्पुत्रः श्लीपदीभवेत् शुक्रदेशः प्रजलप्रेदेशः शुक्रसमीतयेदद्या
 धूतमध्यपद्याविधि सहिर्यपंमुविप्रापश्लीपदस्योपशान्तये अथकर्मविपाकः श्रगोत्रस्वोगमेनेवजापतेश्लीपदीनः अ
 थप्रापश्चिन्नं अथनपंधरित्वादौप्रायश्चित्तधिकारवान् तत्रादोरातां यथेष्ट्यामोजपीतपंचाशद्वास्त्रयान्नवौ सुव
 र्णोदक्षिणांतेपोदद्याधूीपदशान्तये अथविप्रादीनां प्रायश्चारायणं कुर्यान्मासमेकं पयोन्नतं यथाशक्त्योहिर्यपचदत्वा
 श्लीपदनाशनं अथदरिद्रस्य यवमध्यं पिपीलचकृत्वाचां द्रायणद्वयं दत्वा स्वर्णं स्वशक्तातुश्लीपदेभ्यः प्रमुच्यते
 अथदरिद्रस्य यवमध्यं पिपीलचकृत्वाचां द्रायणद्वयं दत्वा स्वर्णं स्वशक्तातुश्लीपदेभ्यः प्रमुच्यते अथनिदान
 पुराणोदकभूषिष्ठाः सर्वतुष्टुचशीतलाः पेशेणस्तेषुजापतेश्लीपदानिविशेषतः अथप्रवृत्तं कर्वादिपादपर्यं
 तशुहृत्वंतोदएवैव एतदेवश्लीपदस्यप्रवृत्तं तुल्यं अपेत् अथरूपं यः सस्वरोवंक्षणाद्योर्भशान्तिः शोथोन्मथ्यापाद
 गतः क्रमेण तद्धीपदं स्यात्कारकं नैत्रशिश्नोष्ठनासास्वपिकेविदाहः अथोपशयः यवाश्चशालयोभृद्गामांसंस्व
 र्मपशिणोः शाकंवास्त कवर्षाभ्रमद्वान्दरंतुनर नघनंयमनंस्वेदरेवनंरक्तयोश्चणं प्रापः श्लिष्महोरुग्रेःश्ली

गाढोलेपोयमेदोर्वुदहरः परः एतामेवत्रियोक्योदशेषांशकंर्युदे ४ अथरक्तार्बुदं येषाः प्रदृष्टान्कधिरंशिराश्चसंकोचसं
पीयततस्त्वपाकं सास्त्रावमुन्मत्तनिमांसपिंडमांसांकुरैरायतमाशुचिं स्रवसजस्रंरुधिरप्रदृष्टमसाध्यमेतदुधिरात्मकं २
ऋक्षयोपद्रवपीडितलासां दुर्भवेद्वुदपीडितस्तु ५ अथमांसार्वुदं मुष्टिप्रहारादिभिरर्दितं गेमांसं प्रदृष्टं समुपैति शोथः अ
र्कदं नस्त्रिषमनस्यवर्णं मपाकमश्मोपममप्रचात्सं अथोपद्रवाः रक्तस्रावश्चकीटाश्चतोदः पाकोबलाहतिः स्रवः
पांडुर्गंधः शोथः शलोर्वुदतपद्रवाः अथामाध्यलक्षणे मांसार्वुदं त्वेतदसाध्यमाहुसाध्येषपीमानिविवर्त्तयेच्च संप्रसृतं
मर्मस्ययच्चजातं स्त्रोमः सुवायच्चभवेदवात्सं पक्षापतेः मात्सल्यप्रवेजांतत्तेयंतदमर्बुदमर्बुदज्ञैः यद्वदजातं पुगपक्रमाद्वा
द्विर्वुदं तर्धभवेदसाध्यं नपाकमापानिकफाधिकत्वान्मेदोवदत्वाच्चविशेषतस्तु दोषास्त्रिस्तैर्वाहूयनाच्चतेषां सर्वाहुदा
मेवनिर्गतास्तु अथनान्गग्रथिरूपत्वान् निर्गतास्त्वभावान् अथकीटारव्योपद्रवविकित्सा निष्पावपिएयाककुलित्य
कल्केर्मांसप्रगाढैर्विधिर्मर्दितैश्च लेपंविदध्यात्कृमयोयथान्त्रमुंचत्यपत्यान्यथमशिकावाअल्पावशिष्टकृमिभिः प्रगंधे
लिपेन्नतौष्टु लेपंविदध्यात्कृमयोऽग्निविदध्यात्तपश्चान् सशेषदोषाणिहियोर्वुदानिकरोनितणाशुपुनर्भवेति तस्मादशे
षाणिसमुद्गरे तु हन्यात्सशेषाणिपथाविद्याणि अथनिवृत्तिः निर्णीडितेविनोदेचिकित्साखंडेर्वुदाधिकारकोनच

संभवे पित्रिचक्रियांकुर्यात्सिन्धुदविस्सर्पवत् मंजिष्ठां मधुकं रास्त्रामहिंसां च पुनर्यावां पिष्ट्वा र्नालेर्लेयोपं पित्रश्लीपदशान्तये २ अ
 थ कफज श्लेष्मिकं तु भवेत्किञ्चित्पापां दुर्गुस्तिरं श्रीण्येता निजानी पाष्टी पदशान्तये ~~निकपोष्णान्~~ गुरुत्वं च महत्वं च यस्मान्ना
 तमेन वै देवदाहं गुडुची वानागरं द्रव्या रूचा पिवेत्स यथैते लेचश्लीपदानां निवृत्तये ३ अथ संनिपातजे वल्मीकमिव संजाते
 कंठकैरुपचीयते सर्वात्मकं महत्तनुवर्जनी पंविशेषतः धनूरकस्वीजानि पिप्पली यर्धमानवत् शीतोदके न पीतानि श्लीपदं प्र
 तिदाह्यं सौर्यं कंदकं पिष्ट्वा मधुना च घृतेन च लेपनं च हितं तस्य वल्मीकश्लीपदापह अथोपश्वाः पादयोः स्फुटनं स्फु
 टाः ज्वरोदाहो गपीबुनं कंदकं पः पादपोष्णं जतापं गुता तथा पादयोः शस्यता चापि श्लीपदेषु रूपद्रवाः तत्र स्फुटने मद
 नं सिक्थकं तुल्यं सामुद्रलवणं तथा महिपीनवनीतेन सुतसेलेपनादेवत् ससाहल्यं स्फुटितो पादौ जापेत्तं तां कमलोपमौ अ
 थ स्फोटे गुडगुणुलसिंधुस्य मुशीरंगैरिकं मधु मदनघृतं सपिष्टं पादस्फोटे प्रलेपयेत् गुगुलुं सैधवं सौंदर्गैरिकं सिक्थकं घृतं
 लेपः सर्जरसापेतः कोष्णः स्फोटविनाशनः अथ दाहे पाददाहहरं स्वादे निशादिगुणवाकुची चूर्णितं मधुसर्पिणां द्विकर्षितं
 त्रिशंतये तिलद्विगुणवाकुचीति पाठांतरं द्वयोः पिगुणेन विशेषः अथ कंदू मौ पादकंदू कुर्यान्न वनीतेन मार्जनं ह्यगि

पदसमुपाचरेत् धत्तैरुन्तिर्गुहीवर्षाभूतिः सर्वपैः प्रलेपः श्लीपदहतिविशेषमापदाह्यं १ कृष्णचित्रकदंतीनां कर्ममर्धग्रलंपले
 विंशतिश्चहरीतकागुडस्पतुलाहपं मधुनामोदकं वा देष्टुं पदं हंति दुस्तरं २ गुरुवीकदुकाण्ठी देवदारुविडगकं पिष्ट्वा गोमूत्रसंयुक्तो
 लेपः श्लीपदनाशनः ३ सिद्धार्थसौभाग्यनदेवदारुविश्वोषधैर्मूत्रयुतैः प्रलिपेत् पुष्पगुणागारसर्पपाणकल्के सवाकांतिकनिः
 श्रितेन ४ सप्तलाहलधत्तायां कल्कं तसेनवारिणा स्मृष्टं लवणोपेतं सेवितं श्लीपदहरेत् ५ शाखोटवल्कलकाथोगो
 मूत्रेण पुतः पिवेत् श्लीपदानां विनाशोपमेदोदोषनिवृत्तये ६ रजनीगुडसंयुक्तां गोमूत्रेण पिवेन्नरः वर्षोऽयं श्लीपदं ह
 तिदुक्कुष्ठविशेषतः ७ वर्षाभूतिपन्नाचूर्यपिष्पल्यासहयोजितं ससोऽं विलिहेत् स्नेहचिरोऽयं श्लीपदं जयेत् ८
 गंधधनैलसिद्धाहरीतकीर्गोवुनापिवति श्लीपदविवंधमुक्तो भवन्मसो सप्तशत्रेण ९ अथ संप्राप्तिः तत्रादौ वातजं वात
 जं कृष्णरुसंहिस्फुरितं तीव्रवेदनं अनिमित्तं रुजं वा स्पृष्टं शोथं च स्नेहस्येदोपनाहाश्च श्लीपदेः निम्नजेभिश्च कृ
 त्वा गुल्फोपरिशिरां यधेच्च चतुरंगुले समापयीत देहं च वसिभिः समुपाचरेत् मासमेरुं तैलं तु पिवेन्मूत्रेण मानवः त्रैरतं
 वोपपुंजीतत्रास्त्रोदाहस्तथाग्निना पुशणमपि नातोऽयं प्रयोगः श्लीपदहरेत् कासमर्दशिफाकल्कं गमेनात्पेनयापिवेत् श्ली
 पदवातजतस्य नाशो मायानि सत्वरं १ अथ पिन्नजं पिन्नजं पीतसेकात्रोदाहज्वरपुतं भृशं गुल्फस्याधः शिरां विधेष्टुं पदेपिन्न

दाहविल्वदशमलाभयाः समाः गुणुलैरुतैलंवापिवेन्मारुतविद्रवो १ अथपित्तजः पकोद्वेवरसंकाशः श्पावोवात्वरदाहवान् सिरोस्थानप्र
 णकश्चविद्रधिः पित्तसंभवः त्रिदाद्रीनकीनांचूर्णलिलान्मधुद्रवं पिवेद्वात्रिफलाकाथं त्रिवृत्कल्केनसंपुतं पंचवल्कलकल्केनप
 तनिश्रेणलेपनं सर्पिणाशतधोतेनतवनीतेनवागवां २ अथकफजः शरावसदृशः पांडुः शीतः सिग्धोः ल्पवेदनः चिरोस्थानप्रपा
 कश्चविद्रधिः कफसंभवः तन्नुपीतसिताश्चैषामासास्त्रायाः क्रमशोमताः इष्टिकासिकतालोहगेशकृत्तुषपांशुभिः मूत्रपिष्टे
 श्वसततंस्वेदयेद्बद्धेष्वपिद्रधिं त्रिफलाशिग्रुवरुणदशमलाभमापिवेत् गुणुलंमूत्रसंपुक्तंविद्रवो कफसंभवे ३ अथामः
 दोषाप्रवृत्तिस्वप्राद्यैर्ग्याधिमामान्वितंवेदेत् पवगोधममुद्गैश्चसर्पिषिष्टैः प्रलेपयेत् विलायतेभ्योनेवमविद्रवस्तुविद्रधिः वे
 सकोरैः सहशरैः पयोभिः पायसैस्तथा स्वेदयेत्सततंवापिअहरेच्चापिशोणितं ४ अथसंनिपातजः नासावर्णरुजास्त्रावोघंटा
 लोविषमोमहान् विषमंपच्यतेचापिविद्रधिः सांनिपातकः घटाह्मकाटिकाटिकास्त्रास्तीतिघंटालः चिरगंभीरोत्तानोर्ध्वाधरभे
 दैर्विषमंपच्यते अथागंतुजः तैस्तेर्भावैरभिहतेभेतेवापच्यकारिणा भेतोष्ठावायुविरतः सक्तं पित्तमोरपेत् त्वरत्तद्वत्क्रावदा
 हश्चजायतेतस्यदेहिनः आगंतुर्विद्रधिर्मेघः पित्तविद्रधिलक्षणाः तैस्तेर्भावैः कोष्ठलोष्ठपाषाणादिभिः ५ अथरक्तजः रुक्क
 स्फोटवतः श्यावस्तीव्रदाहरुजान्तरः पित्तविद्रधिलिंगस्तरक्तविद्रधिरुच्यते पित्तविद्रधिवत्सर्वाः क्रियानिरवशेषतः विद्रधोः

मंत्रास्तसर्वस्मिन्नपिविद्ध्यो मृद्विरेकोलघ्वन्नेवेदः पित्रोन्नरविनाः पाठामुस्तस्यकर्षकं पिवेन्नदुलवारिणा दुःसाधो विद्वधिर्मासांति
माप्रोतिनिश्चितं १ छाथः शिग्रुवद्याश्चहिं गुसैधवचूर्णितैः संपुक्तपाययेच्छासैविद्वधिरोगपीडितं २ सोमोजनकनिष्कहोहिं गुसैधवसंपुतः
अचिराद्विद्वधिहन्ति प्रातः प्रातर्निषेवितः ३ केंवर्तिमूलककैकैमरिवाज्यसमन्वितं पिवेत्प्रातः समुत्थापरिणानिचवतुर्दश विद्वधिनाश
मायानिदृष्टोवाहसहस्रशः ४ भूनिवार्यपलेनिशापलपुमेतं दार्ढ्याः पलेद्वे तथा पूर्वार्धमपुनर्नकुह समादायाः समः प्रग्रहः दुःस्पर्शा
पलसार्धकतुकटुकापश्चात्तदर्थेन वै विद्याधनिशया समानममृता कर्षकं पंचैवतु सर्ववत्सकसप्तपर्णसहितं सुश्लक्ष्णचूर्णीकृतं वा
प्रायाः स्वरसेनभावितनिद्रीण्येवैवासगन् भूपस्तदुद्वारिणा प्रतिदिनं पीतं पुरस्तेरवोपुमां विद्वधिनाशनं च कथितं पृथक् स्वयं प्रस
था भूनिवारिचूर्णं ५ प्रियेर्गुधातकीलोधकटुफलैति निशात्वर्च एतैस्तैलविपक्तं विद्वधौन्नगरोषणं ६ द्विपंचमूलीत्रिफ
लाकुलित्यनिदृष्टवैमूलकशिग्रुपुकेः तैलं तिलैरंडतमेतदेभिः सिद्धे हितविद्वधिगुल्मशले ७ दह्यास्पत्वबोधाथं हिं गुसैधव
संपुतं सशिलातुकासीसमप्राथं विद्वधिं जपेत् ८ शिग्रुमूलनलेद्यौतपिष्टवस्त्रेण गालपेत् तद्रसमधुना पीत्वा जयेद्विद्वधिसु
त्वर्णं ९ अथ संप्राप्तिः तत्र वातजः कृष्णोऽरुणो वा विषमो भ्रेशमसर्पवेदनः विज्ञोत्थानप्रणकश्च विद्वधिर्वीतसंभवः विज्ञेवा
नाविधमुख्यं न प्रपाकश्च यस्मिन् वातग्रमूलककैकैस्तवसातैलद्युतप्रुतेः सुखोऽक्षो वहलोत्पेयः प्रयोक्तो वातविद्वधौ पुनर्नयं

पन्नेषः समिद्धो मेघं फीर्तितः आत्मेनाष्टादिको ग्राह्यो व्याहृतिभिः सिलाहतीः ईशानदेशे कलशस्थापनं शस्त्रतो भवेत् तेनाभिषेकं
 कुर्यात्तत्रापि हिष्टादिमन्त्रकैः ग्रहणांतिष्ठु कर्तव्या ग्राहणे वैदपारणैः स्नात्वा दद्याच्च मन्त्रेण प्रजितायां गुलिपकैः वनस्पतीनां प्रव
 रोविस्तु रूपोऽतिप्रजितः तस्य प्रदक्षिणः सर्वो नमस्यः सर्वदेहिनां सर्वकारार्थं वृधेभ्यः प्रीतो भवेत्तु दानतः सर्वान्विनाशाय सिपं प्र
 णामे प्रवरो जसि एवं दत्त्वा तु तद्दानं सुखीनां प्रादिकव्रणी अन्तेभ्यो ब्राह्मणेभ्यश्च दद्याच्छ्रद्धां नमस्कृत्य तथा चार्थं
 शनैः शनपरं व्रतं ततः स्नात्वा च भुजीत ब्राह्मणानपि भोजयेत् अथ दक्षिणस्य सौवर्ग्यं राजतं वा पितामहे कां स्पृश्यापि वा प
 लहयेन्न चैकेन तदर्थे नाथवा पुनः अग्नौ धत्तुं कुर्वीत संध्यं ग्राह्याभिरवाभिरन्वितं वस्त्रमुग्मेन सवेस्य स्कंधे स्कंधे पृथक् पृथक्
 हरिश्च पुंजके स्थाप्य ब्राह्मणापनिवेदयेत् उत्तराशापते देववृक्षे नरवाहनं मानाव्रणान्नाशयाशुत्सग्नौ धत्तुं प्रदानतः
 अथ निदानं दृष्ट्वा बुधानां शनसेवनाच्च क्रोधाति साराध्मशनेन चापि संजापते दृष्टव्रणोपि शोफादप्येपरिक्तं स्पृश्यापि
 न अथ पर्वरूपे एकदेशोऽपि शोथो व्रणानां पर्वलक्षणां अथ रूपं सरोधं च स्नात्वा च तं स्नानं तद्गुणसंज्ञकं अथो
 पशमः जीर्णशाल्यो हनस्त्रिधमत्समुद्रं उवोत्तरं भुजो नोत्तंगलेर्मसैः प्रीघ्नं व्रणमयो हति मृदुलीयकनीवन्ती वास्तुकस्तु
 निष्पन्नकैः बालमूलकवार्तिकपटोलैः कार्श्वेत्तुकैः सदादिमैः सामलकैर्घृतं अष्टैः ससैधवैः अन्यैरेवंगुणैर्विभिन्नु

२५० देताः स्वर्गमयाः कार्यरत्नैर्नाविधैर्युताः सर्वाभरणसंपुक्तं करिणोचोपकारकं आचार्यः प्रथमास्मात्तुतस्पर्धसमाहितः
उपचारैः शोडशाभिर्यये हं धपुष्पकैः ततो ब्राह्मणमाह्वय सर्वशालार्थकोविदं भक्तासंप्रत्यवल्गाघैर्होमं तेनैव कारयेत् मंत्रैः पौराणि
कैः संप्रत्यसंहिताशास्त्रचोदितैः पौराणिकैः अनादिभिः स्मरितो नैर्गणपतिप्रकाशकैस्त्रिभिस्त्रिभिः यद्वा वेदिकैः स्मार्तैश्च त्रिभिः
त्रिभिस्त्रिभिः यद्वा भारतादि संहितो नैस्त्रिभिः ते यथा ऐरावतश्चतुर्दंतो गजानां नायकश्च यः दिदंतिनां प्रपुनमो व्रणं सपतु प्र
भुः चत्वारो दिगाजये च पुष्पदंतादपेक्षये सार्वभौमादयो ये च अद्भुतास्त्रिणाश्रयामितान् सुप्रतीकगर्जदंस्वसस्वसाभिषेचक इन्द्रप
वाहनप्रेष्ठेष्टदेवैश्चंदित समिदात्पतिलैर्हो नो गजासप्रीतये भवेत् तस्मै दत्तवने सप्पगाजप्रीत्यर्थात्माटनः ऐरावतश्चतुर्दंतो म
त्रेणानेन वेदयेत् प्राप्नुवस्तु व्रणीचोदश्रवायेंद्रस्पवाहते अनंतरंतु संप्रत्यतमाचार्यमुदापुतं ब्राह्मणान्भोजयित्वा च स्व
पभुंजीत वापतः एवमुक्ते ब्रह्मावाधातस्त्रिणाश्रयान् अथ विप्रार्थिनां शौवर्गकारयेद्दशमश्चत्यंस्कंधशोभितं पलार्थ
नतर्धनतर्धनाथवापुनः कुर्याद्रौप्यमयं स्रजं तेन तं परिवेष्येत् अनुलिप्यतश्चांगेकुंकुमारुणलोचनैः अहनेन
नवेनाथवासमापरिवेष्येत् तंडुलोपरिसंस्थाप्य प्रजयेदुपचाशतः अश्वत्थे वो निषदन्मिति मंत्रेण चोदितः आचार्यः प्र
जयेद्वा होमं प्रजयेत्स्वयमेव च होमं चापि प्रकुर्वीत समिदात्पतिलैरपि अग्नेष्वष्टापनं कार्यं संप्राध्यायोक्तमार्गतः यद्वा ज्ञा

दग्धस्वतेषां शेषवदादिशेत् अथ निरुक्तिः आमः पीशशेषहीनः पर्कोनिः शेषतः स्मृतः पूर्णव्रणे मर्दिने पिपीते पशपनपदा अकं
 इत्वंतदा शोतो विज्ञेयो विद्वधिर्नमिः ॥ इति दामोदरकृत भोमविनोदे चिकित्साविदे विद्वधधिकार एकवर्त्तांशः ६ अथ व्रणोच्चं दे
 उपभोमाः संपुक्ताः साधिकाशान्नोपदा अथ वेत्सो लघुपतिर्भोमदृष्टोद्यवाभवेत् अलघुशेषपिलयश्चोर्पूर्णदृष्ट्या निरीक्षयेत् भोमे
 लघुमयो भोम अधिकाराधिकारता लघुवेत्सो लघुपतिर्भोमदृष्टोद्यवाभवेत् अलघुशेषपिलयश्चोर्पूर्णदृष्ट्या निरीक्षयेत् भोमे
 यामकेन शतमष्टौ नरं हतिः कृष्णं उहोमः कर्तव्यः सोमो ह्यज्ञपस्तथा अकथमविपाकः जलाग्न्युद्धं धनादिभ्यो म्लीपते सोदरव्रणी
 अतिमानादति क्रोधादति स्निहादपि यो धर्मनिष्पन्नमानस्यथा कुरुते चः सप्रयणो गितवहव्रणी भवति मानवः चोडालादि
 वचः शटयवभुंके पित्तव्रणी नुसः महावलीतस्करस्तु भवेत्सादव्रणी जनः परातं भेदपेघो स भवेत्कीलकव्रणी अनिरणयागे
 पीत्वापयः स्फोटकवान् भवेत् दृष्टादृष्टभेदेन भवेन्नाडीव्रणी नरः पण्डितव्रणभेदेन मुष्टिघातेन चैव हि असत्यवदनस्या
 पि स्फूर्णाडी प्रमुखव्रणाः पित्तसामिगमनाक्षिणां वा व्रणी भवेत् मातृसामिगमने कर्मांगेषु व्रणी भवेत् हीनताति
 स्त्रीगमेन ज्ञापते चरणव्रणाः फलहारी च पुरुषो भवेत्त्रैवागुलिव्रणी अथ प्रापयश्चित् अदमर्धतदर्थवा व्रणारूपे समाचरे
 त् प्रापयश्चित्ततः कार्यानिष्पन्ननिर्गणशोतये तत्रादौ राज्ञां पस्तेन वातदर्थेन लदर्थार्थेन वा पुनः कार्ये द्वाहनहेमं चतुर्दंतं वा

कुशलः कुर्वीदृशं गंतुं निमित्तयोः ॥ अथाप्यंतरः गुर्यसम्पत्तिरुद्धान् शुष्कशकात्तभोजनात् अतिसंचपद्यायामवेगायातविदादि
भिः पृथक्संभ्रपवादोऽपि कुपितागुस्मरुषिणं बल्मीकवत्समुन्नद्धमेतः कुर्वति विदधि शुदेवस्तिमुखेमाभ्यां कुक्षौ वभणयोस्तथा दृक्कयोः फीहि
यद्गतिरुदित्वा प्रोमिवाप्यथ तेषामुक्तानि लिंगानि वालविदधिलक्षणैः अधः स्थानविरोधेण लक्षणानि निरोधमे शुदेवातनिरोधस्तव
स्तौक्यं चाल्मस्य मूत्रता नाभ्यां हिक्का तथा दोषः कुक्षौ मासूतकोपनं कटीपृष्ठग्रहस्तीवोर्वसणोऽप्येतुविदधौ दृक्कयोः पार्श्वसंकोचः फी
ह्नुर्ध्वाभावरोधनं सर्वो गेयग्रहस्तीवो हृदिका मधुनापते आसोपकृति हिक्का च क्वाप्तिपेपीयते पयः नाभेरुपरि जाः पक्षायां स्रग्धमि
तरेत्वधः मार्गद्वयान्नाभिजातः पृथ्वहतिविदधिः शमयति यावत्तन्मौद्रपुतं तदुन्नायनापीतं अतर्भतं विदधि मुद्रुतमाश्वेवमनुज
स्य कासीससंधवशिलान्तु हिं गुच्छमित्रीकृतो वरुणवल्कलजः कथायः अभ्यंतरोत्पितमपकृतिप्रमायां नृणामपं उपति
विदधिसुप्रशोथं ८ अधोपदवाः आध्मानं मूत्रकृच्छ्रं च छर्दि हिक्का तथा त्वरः आसः कासो दाहपाको विदधौ स्फुरुपदवाः
अथासाध्यलक्षणं अधः स्तुतेषु जीवेत्तु स्तुते पूर्वेन जीवति हृन्नाभिवल्लिवर्त्तयेतेषु भिन्नेषु बोलतः जीवेत्कराचित्पुरुषो
नेतरेषु कदाचन हृन्नाभिवल्लिवर्त्तः पट्टस्तीह भौमारिजाः तेषु शस्त्रवेद्येन बालतो भिन्नेषु जीवेत् साध्मानं वद्धमूत्रं च
छर्दि हिक्का तथा चित रुजाश्वाससभापुक्तविदधिर्नाशयेन् साध्माविदधयः पंचविधर्तः सान्निपातिकः आसपक्के वि

वाणां प्रशमो निमग्नता स्फुटनं चः वस्त्रा विवायु संचारः स्थाण्डिलं गुलिपीडिते प्रप्लुपीडपसेक मंत मंतं च पीडिते बुभुक्षान्न
 अत्रोद्यम्य भवे सक्तं सलक्षणं अथ व्रणदीपनिर्माणं मतेः निलादस्ति रुजानपाकः पित्तं विना नास्ति कफश्च प्रपः त
 स्मत्समस्ताः परिपाककाले पचति शोथं त्रयशब्दोऽयः कफजेषु च शोथेषु गुणैर्भाणकर्मसम्पत्क पच्यन्ति शततः स्पष्टपतः
 स्थाण्डिल्यशीतताः स्वस्मावर्णैर्भूजोऽत्यंतं घनमस्पर्शस्त्वमश्मवर कसं समासाद्य यथैव वहिर्वातेभितः संदहते पस्म तथैव
 मयोऽत्यविनिमृस्ते नो संशिराः स्नायुचश्वाटतीह कसं त्रयगटं आमं विदलमानं च समस्य यं च यो भिषकजानीया
 त्मभवेद्भूमः शेषास्तस्करचक्षुः पछिनसा ममज्ञानाद्यं पक्वमुपैक्षते अपचो विव विज्ञेयो नाव निश्चित्य कारिणो
 अथ वातिकप्रणालक्षणं सद्यः कठिणमस्पर्शं मंदस्त्रावो महा रुजः तु घने स्फुटते प्रयावोन्नगो मास्त संभवः त्रयपैतिकः
 तस्मा मोहचरश्चेददाहदुःखावदारणैः व्रणं पित्तकृतं विंघात्स्वदेहे धैव प्रतिकेः अथ कफजः बहु पिष्टो रुरुस्तिग्धस्ति
 मितो मंदवेदनः पांडुवर्णः लपसं स्फेदश्चिरपाकी कफव्रणः अथामग्र्या चिकित्सा लेपः सैको विप्रवमं रक्तमोक्षस्त
 यैव च चत्वार्यतानि कुर्वीत व्रणो पुर्या मजे पुच मानियथा तत्रादीलेपः घृतनैरपत्रमूलं सल यणमुसं व्रणोऽपि तां
 मे दन्तं लेपं निपतं व्रणशोथं हरति वहदुष्टं मातुलुंगाग्निमंथोचस्तुरदाहमरुमेहोऽथ अहिंसा चैव रात्रा च प्रलेपो वा

हादीनारसेनव मृनिः सहतीर्थशालोदनंभुजानः श्रीघ्नंघणमपोहनीसन्वयः अस्तदधिवशाकंचमांसमान्नपमोदकं सीरंगुरुणि
चान्नातिघ्निनः परिवर्तयेत् त्रयेष्वयथागयासात्सचरागश्चजागरात् तौचरुक्कदिवास्यापानेचमस्तुश्चमैथुनात् चणः शुष्मनि
वधेनमृदुत्वेचोपगच्छेत् रोहस्यपिचनिः संगस्तस्माद्वधः प्रशस्यते वद्वस्तुर्घ्णितोभनग्रेविश्लिष्टः पाहितोऽथवा हिन्तस्त्रापुशि
रोष्माशुसुखंमंदोहतित्रयः न्यग्रोधादिकपत्रैस्संसमाद्याद्यवधयेत् न्यग्रोधादुंवराश्वत्थसुक्ष्मासपुकपीतनाः आमातकामक
कुभजवृद्धपिपासकाः मधुपक्षीरेंदिणीचवतुलप्लवकद्वकः वद्रीतिदुकोलोध्रोभत्तातकपलाशैकाः नदीयस्येति
गणोन्यग्रोधादिर्हृदि रितः न्यग्रोधादिगणोत्रयः संग्राहीमातसाधनः रक्तपित्तहरोद्याहमेहघ्नोयोनिदोषहा १ अथत्र
यावस्था नन्नादावामा मंदोक्तात्सशोथत्वंकाठिन्यत्वंस्सर्वर्णता मंदवेदनताचैवशोथसामस्यलक्षणं अथपच्य
माना दहतेदहमेनेवसारणेवप्रपच्यते पिपीलिकागणेनेवदृश्यतेछिद्यतेतथा भिद्यतेचैवशस्त्रेणदंडेनेवयताप्रते
पीप्रतेपाणिनेवांतेः सूचभिरिवतुघ्ने सोषोचोयोविवर्णः स्पादंगुलैवावपीप्रते उषोरदहतेनसहितः चूषणेनेनवप्याचो
णः आसनेशयनेस्थानेऽशोतिर्दृष्टिकविंद्वन नगच्छेदाननः शोथोभवेदाध्यातवस्तिवत् त्वरस्तस्मात्सुचिष्यैवपच्यमानस्य
लक्षणं अथपकावस्था वेदनोपशमः शोथोलोहितोऽसौनचोन्नतः प्रादुर्भावोवर्तमानोवतोदः कंडुर्मुहुर्मुहुः उपर

सर्वा रक्तमोक्षणमेकतः रक्तं हि वेदनामूलं तच्चैव नास्ति न च पिरुक् स्थिप्यन्तांगलसैरुपभोजितस्य जंतोः शिराभिरपितुं वि
 विपाणकं वा दोषप्रदेशमपि चैव वलं ववाक्ष्ये शोथं मरुपित्तमृज्जलजं तं तु भिर्वा विवर्ये कटि यो श्यावेन्न यो चासंनवे
 दने सविधे च विशेषेणान्तलौकाभिर्हरेदमृक् इत्यस्या गुलं तु वी श्रृष्टा च हादशो गुलं शिरासर्वा गजं रक्तं जलो
 काग्रं पिसुद्धं तं वा कफोऽथ वा तोष्ये श्रृंगी पित्तं जलौकसः सति पातो स्थिते नां डो वदरोषप्रयो जयेत् ४ अथ पच्यमा
 नन्नया चिकित्साः भजावतादाहूयानां कठिणानां चैव च शोथानां स्विदनं कार्यं चे चाप्येवं विपात्रणाः शोथपोरूपना
 हतुदद्यादाम विरग्ययोः प्रशाम्येद विदग्धस्तु विदग्धः पाकमेति च दशमूली वदारास्त्रावातिगंधासंप्रसारिणी मूलं फलं
 च वातारेः सिद्धवारः पुनर्वा सौ भोजनः कणावापि संधवं विभवं मेयं शोथकार्पासपोर्वनिमतसी चकु लिखकाः
 तिलापना प्वसिद्धार्थाः कुठेरो मूलकं मिशिः यथा प्राप्तेरमिभिस्तु इयोरस्तेन संपुनैः कल्के कृते सुखोष्णे चैव दये
 दिधिवर्द्धनैः अनेन प्रशाम्यति वातयोः शोथं न संशयः कटुतैलान्वितैर्लेपः सर्पनिर्मोकमस्यभिः न प्रशाम्यति गंदश्चे
 त्येका मोक्षुदते द्रुतं धत्तु मूलकल्के न हि गुणा चोपनाहं पेत् तत्र तत्रोत्तिष्ठितो गंदो विलीपेन्मात्र संशयः पुनर्वा
 वादाहूयुर्वा शिशुः सिद्धार्थं मृदु च अस्तपिष्टः सुखोष्णोऽप्यं प्रलेपः सर्वशोथहा अथ पाचनं न प्रशाम्यति पः शोथः

तत्रोषहा हर्वाचनलमलं च मधुकंचंदनंतथा शीतलाश्वगुणाः सर्वप्रलेपः पिचशोथहा अश्वगंधान्नशंतीचमंजिष्ठा
सरलस्तथा मूकैपिकाश्वगंधाचलेपोयंश्लेष्मशोथहा तत्रोयोदंवरगुणस्यप्रभवेनमयंकलैः समर्पिकैः प्रलेपः सा
होथनिर्वाणकः स्मृतः आगंतुशोणितोत्येवश्यमवविधीपते नरात्रौलेपनेहृद्याहृतंचपतितंतथा नचपर्युषितेश्च
अमाघंतत्रैवधारयेत् तममापिहितोत्तमाशमकूपमुरेवहितः विनालेपननिर्घातिशत्रौगालेपयेदतः राजावपिने
लेपस्तुविधातयोविचक्षणेः अपाकशोथगंभीरक्रपिचमममृद्वे वातेस्त्रिधास्तवयाः स्त्रिधाः शीतपयोपुतः द्रोषा
त्रिरेवसहसापरिषेकेयाशाम्पति उक्तावसेवनेकुर्यादादावेवविचक्षणाः शोथेमहतिमंजातेवेदनाचातिवाद्ययो वा
तघ्नोषंधनिः क्वाथैस्तेस्तेस्तेर्मासैर्घृतैः दुग्धैः संसेचयेद्योषंवातिसंजातेवेदनोचातिवाद्ययो वातनघ्नोषंधनिः
क्वाथैस्तेस्तेर्मासैर्घृतैः दुग्धैः संसेचयेद्योषंवातिकंकांजिकेनच पिचश्काभिघातोथंशोथंसिंचेत्तुशीतलेः श्री
राज्यमधुर्विडेक्षुमैः पित्तहरेष्वतैः कफघ्नोषंधनिः क्वाथैश्शीतैः परिपेचयेत् तैलक्षीरांघुमूत्रैश्चशोथंश्लेष्मस
मुद्रव २ अथविप्रीवतं अमसस्वेदयित्वातुवेणुनाप्राशनेः शनैः विप्रावनायेगृह्णापानलेनोशुष्ट्वेकनवा ३
थान्कमोक्षेण वेदनोपशमार्थायतथापाकशमापच अविरोत्पतितेयोथेशोणितस्त्रावयेचरेत् एकनस्तुक्रियाः

कथ्येन व्रणधावनं सर्वव्रणानां तद्विद्वत्कुर्यान्नास्मत्तसंशयः वातिकेदृशमलानां शीरणोपैत्तिकेन चो आणवधादेः कफजेक
 गायः शोधनेदितः अमृतो देवर्षे भवदेवतसंज्ञेष्टतं व्रणशोथोपदेशानां नाशने शालनास्मत्तं मृकं चासारिचामलं सर्वव्र
 णविशोधनं नैपोनिं वदलोकलेकैः व्रणशोधनरोपणः व्रणान्विशोधनेदृशो स स्मास्यानं संधिमर्मान् अथ रोपणं अ
 पेत्तप्रतिमां सानां मोसस्थानमरोहतां कल्कस्तरोपणो देयस्तिलजो मधुसंयुतः अथवां धारुहालोधः कदलं मधुपट्टिका
 समं गधातर्कौ पुष्पं परमं व्रणरोपणं मधुपुक्ता शरपुंखा सर्वव्रणरोपणी कथिता निवपत्रतिलैः कल्को मधुना भूतशोध
 नः रोपणः सर्पिष्पुक्ता पवकल्केऽप्यपे विधिः अथ सर्वव्रणकारणं मुचुकुंदलेण दन्तलेवाकुशविल्वयोः स
 मानोऽस्ति रसासानां चूर्णं त्वक्सायकं ककुभोद्वराश्च सततं कदलं लोधनेः त्वचमाशुनिट्टूतिलवर्णिलेपने
 कुते प्रिपंगुधातको लोधचूर्णं विलेपिते व्रणे अथ संप्राप्तिः तत्राहो रक्तव्रणः पक्कापक्कः स्नेहदन्तमसो रक्तव्र
 णः स्मृतः शिन्नाः संधिव्रणापेचव्रणापेचवाहिनः मृत्रसह्याविणोपि च शोधास्ते वदिकर्मणा वाताभिभूतान्साह्या
 बान्धुपयेदयवेदनान् यवाज्जभर्तमदनप्रीवेष्टके सुगृहेपैः १ त्रिशेषजव्रणः रवं प्रोक्ताः सहविकित्सितैः ४
 दृंह्यतोऽस्तु व्रणोऽप्येव दृंह्यलिङ्गविकित्सिताः ७ सेनिपातव्रणोऽप्येव त्रिलिङ्गलिङ्गविकित्सितः ८ अथ दुष्टव्रणः प्रणिप्रा

प्रलेपादिविधानतः द्रव्यास्त्रिपाचनीयानि रघ्यान्तरोपनाहने शयामलकशिग्र्याणां फलावितिलसर्पणाः अतसीसक्तवः किं
यमसुष्टुद्रव्यचपाचनं अथपक्षप्रणविकित्ता भेदनपीडनं चैव शोधनरोपणतथा सवर्णं चेति कुर्यात्सकवर्णव्युधः तत्रादौ व
न भेदेन तु द्विधा प्रोक्तं शस्त्रेणापि च भेदजैः शस्त्रेणाथवा शिरासंधिचर्ममणिस्फुटायस्पवत्कृत् भेदयेत्तत्र शस्त्रेण सुप्रो
क्षस्त्रावपेदपि ततो निर्गम्य सम्पत्करोपयेत्तलमारिना अथौषधभेदनं विरवित्त्वोन्मिकोदतीचित्रकोहयमारकः कपोत
कंकटप्राणां मललेपेन दारुणं विरवित्वः करजः अग्निकोभत्तान्नकः स्वर्तिकासारपुक्तेन चर्च्य नद्यथालेपनात् र
मेषु शारासमत्तनद्धृष्टो यो भवेत् हस्तिदंतजले पिष्टु विदुमान् प्रमाणात् लेपादसंतकठिणं शोचं दारयते शयान्
वाल्यद्वा सहस्रांशो योपि तामपि मर्मोपात्तः लघात्संतकठिणं शोचं दारयते शयान् वासवद्वा सहस्रांशो योभीह
यो योपि तामपि मर्मोपरि च जातेषु भेषजैरेव दारुणं अथ पीडनं पावदंतः स्थितः प्रयो निर्गच्छति च नोत्तगात् ब्रह्मो न दोहते ता
वन्नस्मान्नपीडयेत् द्रव्याणां पिष्टिलानां तुल्यशूलानि प्रपीडने यवगोक्षसमाख्यो चूर्णो निचसमागतः शुष्पमाख्यमुपे
क्षेत प्रलेपं पीडनं प्रति नवापि मुखमालिं पेतथा रेणुः प्रसिच्यते प्रसिच्यते स्तवति वृचान्नरवमसर्गस्तेन दोषोऽधिको
भवेत् अथ शोधनं अविशुद्धोत्तरोहंति शोषाद्यैस्तुरयतः यथा संपीडितः सर्पस्तस्माच्छोधनमाचरेत् पटोलनिवपन्नोत्थ

नरसेनतु सद्योत्रणेषु रक्तं तु प्रवृत्तं परिनिष्ठति ११ अथ भिन्नव्रणः शक्ति कुंतेषु खंडाग्रविषाणौ राशयो हतः पक्विं चित्रस्रवेत्तादिभि
 नमिह्यभिधीयते आथो वंशत्वगेरुद्वयं दृष्ट्वा शमिदाकृतः हिं गुसंधवसंपुक्तः कोष्ठस्य स्त्रावपेदसक १२ अथ कोष्ठभेदः तस्मिन्मि
 न्नेरक्तपूर्णत्वगेदाहश्च जापते मन्त्रमार्गगुदास्येभ्योरक्तं घ्राणाच्च गच्छति मर्छायां सत्तया ध्यानमभ्यस्त्य हृदयव च विसमन्त्रवातसंगव्य
 स्वेदश्चावोऽक्षिरक्तता लोहणं धित्व मास्यस्य नात्र दौर्गंधमेव च हृदि शलं पार्श्वयोश्च विशेषादभिधीयते कुक्षुटं सर्वं हृत्पुं गमु
 खतस्मत्तु वंधयेत् षोडशमेजले पात्रपादशेषं च यः पिवेत् अनेन कोष्ठगमस्य द्रवेत्सामान्यं च जापते यवकोलकुलि
 त्यानां निःस्नेहेन रसेन च मुंजीतान्नपवाग्वापिवेत्सैधवसंपुता १३ अथ आमाशयपक्ष्णपूर्णतालक्षणे आमाश
 यपक्ष्णरुधिरेरुधिरेरुधेर्दपसपि आध्यानमतिमात्रं च शलं च भ्रूशदाहृणं १४ अथ पक्षाशपक्ष्णपूर्णतालक्षणे
 पक्षाशपक्ष्णैरुधिरुजागौरवमेव च अधः कापे विशेषेण शीतना च भवति रुजाशलः १५ अथ पिद्ध स्रग्मा
 स्पशल्याभिहतं पदं गत्वा पविना उच्यते निर्गतं वातद्विद्वमिति निर्दिशेत् उच्यते निर्गतं शल्पं निर्गतं गतं शल्पं १६
 अथ सशल्पं च घालनेषां श्यावे सशोथपिडकायुतं च मुहुर्मुहुः शोणितवाहिनं व द्रुहृतं बुद्धुत्तुल्यमासं व्रणं स
 पास्यं स रुजं वरंति मुहुर्मुहुः शोणितवाहिनं पक्षाशल्पं चलति तदा शोणितं स्रवति १७ अथ कोष्ठस्य शल्पलक्षणे

निदुष्टासृग्त्रयोत्संगीचिरस्थितिः दृष्टव्रणोऽतिगंधादिः शत्रुदुर्लिंगविपर्ययः उत्संगीकोटस्वान् अतिगंधादिश्चादिशवेन
स्त्राववेदनाविवर्धतादपः संगृह्यते धातुकीचंदनवल्नासमंगामधुकोसलेः दावीमेदतिलैर्लेपः ससर्पिर्व्रणारोपणः त्रि
फलाकृष्यमपुनःसमाहंगुगुलुपिवेत् दृष्टप्रयाप्रशांतार्थकषायोदेवभाषितः ६ अथामंषुव्रणः नानाधाराधुर्यैः श
स्त्रेनानास्थाननिपातितैः भवतिनानादृढतयोव्रणास्तांस्तानिवोधमे सद्यश्चतव्रणवैद्यः सशूलपरिवेचयेत् पथीमधुक
मिश्रेणकिंचिदुष्णेनसर्पिषा बुध्वागंतुव्रणोसद्योघृतशोऽसमन्वितं शीताक्रिपाप्रपुनीतरक्तपित्तामनाशिनी श
तक्षीयोनिग्रहार्थतत्कालेप्रसृतस्पृच कषायनिक्तमधुराः स्निग्धालेपादघोहिताः क्रुद्धेसद्योव्रणोपुंजादध्याधश्च
शोधन लेपनेचवलेतात्वाभोजनवासमोक्षेण १० अथछिन्नव्रणः निर्पविद्यन्मृतुकीपियोव्रणस्वायतोभवेत् श
त्रुस्पणतर्नतदृष्टिन्नमित्यभिधीयते आयतः दीर्घः - गात्रस्पणतर्नगात्रैकदेशेप्रवेदेनपृथक्करणंपाद्विन्नं छिन्नेभि
न्नेनथाचिद्वेष्टातेचासृगतिस्त्रवेत् इतक्षयान्नन्नरुजः करोतिपवनोभृशं स्नेहपानपरीषेकलेपास्नेहोपनाहं कुर्वति
स्नेहवस्तिचमाहृतप्रोषधैः स्मृतं अतिनिस्तृत्तकृत्कटूशोणितपिवेत् पथीमधुकमिश्रेणनातिशीतेनसर्पिषा क
षायामधुराः शीताः क्रिपाः सर्वाः सुपोजयेत् सद्योव्रणोत्ससादासश्चासर्वोक्तमाचरेत् अपामार्गस्यसंसितं पत्रोत्थे

गं सर्वसंधीच्याप्यशेषः २५ अथास्थिविद्वं योराहजोपस्पनिशादिनेष्वसर्वास्ववस्थासुनचेतिशोर्ति मिषविपश्चिद्विदिता
 र्थसूत्रस्तमस्थिविद्वंपुरुषंप्रवृत्ति विदिता र्थसूत्रोज्ञातशल्पतंत्रः यथास्वमेतानि विभावपेक्षलिंशानिमर्मस्वपिताडितेषु या
 निशिरामर्मादियेधविहानितामेवात्यतयाशिरादिषुविद्वत्सुभवतीतिभावः २६ अथान्निदग्धः तन्नाम्निविद्वोद्विद्विधः स्नेहरुक्षम
 माश्रितः स्नेहदग्धंतुनैलादिभूतलोहादिकथ्यते अन्निदग्धंचतुर्धास्पात्सुष्टुदग्धमेवच सम्पदग्धंतथाजीवदग्धंचपरि
 कीर्तितं अंतर्धमकुठेरकोदहनजंलेपानिहन्माद्रुणंस्त्रज्वतोत्यविशुद्धचल्कलकृतं चूर्णंतथागुडनात् अभ्यंगादिनिहंति
 तेलमाविलंकंदपदैः साधितपिष्टैः शाल्मलिमल्लकैर्जलगतालेपाजयावाल्मुका अथपुष्पं मध्वर्णमतिपुष्पतसुष्पम
 भिधीपते सुष्पस्याग्निप्रतपनंकार्यमुष्णतथोषधं सम्पक्विन्नशरीरेतुखिन्नंभवतिशोभनं प्रकृतासलिलंशीतंस्कंदयत्पति
 शोणितं तस्मात्सुखपतिस्तुष्कंनतुशीतं कदाचन स्कंदयतिशोषपति २८ अथदग्धं तीव्रदाहव्यथावंतोयत्रस्फेगदाभवति
 हि चिरेणतेप्रशाम्यनितदग्धमुदाहृतं शीतमुष्कंचदग्धेचिपां कुर्यान्नतः पुनः घृतालेपप्रसेकोस्तुशीतमेवाप्यकारपेत्
 सुध्रापुगतनीदग्धावारिणापरिपेषितां लेपनंपरिदग्धसर्विस्फोटस्पविनाशनं २९ अथसम्पदग्धं ताम्रवर्णमगंभीरुंदाह
 पीडासमन्वितं सुसंस्थितंचकथिततस्मदग्धंनिषग्वरैः आप्यानेपोद्वेर्मांसैः पिष्टैरेनंप्रलेपयेत् ३० अथान्निदग्धं त्व

एतः

यचोतीसशिखरादीनिभित्वावापरिहृत्यवा कोष्ठेप्रतिष्ठितंशल्यंकुर्यादकानुपद्रवान् त्वःसहापि १८ अथभुतं नातिछिन्नेनति
भिन्नमुभयोरलक्षणाच्चितं विषमंनृणामुंयेनक्षतपरिकीर्तितं नातिछिन्नंनानिदीर्घघातं नातिभिन्नंनानिगंभीरघातं यद्व्यामंगस्यवे
द्यम्पकरंतद्विषमं १९ अथपिचित्रे प्रहारपीडनाभ्यामुपदंगंघृष्टतानपेत् साक्षितसिद्धितविघादकमज्जपरिपुतं प्रहारोमुद
रादिना घृष्टतानचिपिदती अथघृष्टं घर्षणादभिघाताद्वायदगंविगतत्वचं उद्धृत्वावाच्यतंतत्तुष्टमिसमिधीयते २० अथ
मर्मविद्वलक्षणं म्रमःप्रलापःपतनप्रमोहोविचेष्टनंलानिर्योद्धृताच स्रस्तांगतामूर्धनमूर्धवातस्त्रीब्राह्मजोवातकृताश्चतास्ताः
मांसोदकाभंरुधिंचगच्छेत्सर्वेन्द्रियार्थपरमस्तथैव दशार्धसंख्यद्यद्यविसृतेपुमांमामतोमर्मसुलिंगमुक्तं यानकृतास्त्रीवरु
जोदंडापतानकादयः रुधिरमेहनगुहास्पप्रवणाघ्राणेभोगछेदित्यर्थः दशार्धसंख्येवोद्युमांसशिखरास्त्रापुसंध्यासि
मर्मसु २२ अथपृथग्मर्मविद्वलक्षणं तत्रादौशिखावेधः सुरेङ्गोपप्रतिमंप्रभंतरक्तंस्त्रवेत्तक्षतजभववापुः क
रोतिरोगान्विविधान्यथोक्तान्शिखसुविद्वास्वयवाशेतासु विविधास्तः शिरोभिन्नापोधताक्षेपकादयः २३ अथस्त्रा
पुविद्वा कोत्तंशशिखावमवावसादः क्रियास्वशक्तिस्तमुलारुजाच चिराद्गुणोरोहतिपस्यचापितंस्त्रापुविद्वापुरुषवदति २४
अथसंधिवेधः शोथानिद्विस्तुमुलारुजश्चवन्नक्षयः सर्वतमवशोयः शतेतुसंधावचलेचलेचस्यात्संधिधर्मोपामभवति

पेक्षीतलांबुना पंकेनालेपनं कृत्वा शलाकाभिर्निबंधयेत् पट्टस्योपरिवर्धनीयान्नगाढं शिथिलं न च समस्य दिनाष्टीने धर्ममुच्येत च स
 हात् सामान्ये पंचपंचाहादग्नेदोषवशेन च आलेपनार्थं मंजिष्ठा मधुकंचा म्लपेषितं शतधौतघृतोन्मिष्टं शालिपिष्टं च लेपयेत्
 लेपासिष्कलवर्णैः श्लिकाफलरसाभावा सद्यो भिद्यतं जनितारागभ्रजाप्य पथवः प्रशाम्पति कुटजा म्लजटा चिंचाफलं पुत्राणि शि
 शूनां मूलं पौनर्भवंचापितथा मूलं च केवुकार् सर्वसंशुघतक्रेण कांजिकेन तथैव च पाचयित्वा चरेत्केपं तेन पीडा प्रशाम्यति
 शोथश्चास्ति चरीध्रेण संधानं पाति वैध्रवं सद्यं चास्ति संहारं लासा गोधूममर्जुनं संधिभग्नोऽस्ति तं भग्नोपिवेक्षीरेण वा पुनः
 घृतेन पिबेत् शीरेण वेत्स्यथः ३८ अथ कांडभग्नः संपीममाने भवतीह शूलः स्पर्शासहः स्पंदनतो रशलाः सर्वास्त्ववस्थासु
 न शर्मला भो भग्नस्पर्कांडे खलु चिह्नमेतत् भानंतु कांडे बहुधा प्रपाति समासतो नाम तत् खलु स्पर्शासह इति कांडभग्नविशेष
 यं स्पंदनं नाडीनां स्फुरणं बहुधा द्वादशधा तदेवाह कांडे खलः कर्कटकोष्क कर्णो विद्युर्णितं पिधितमस्ति चिह्नितं कांडभग्नं
 ह्यतिपातितं च मज्जागतं विस्फुजितं च वक्रं छिन्नद्विधा द्वादशधा पिकांडे स्त्रस्ता गता णो यरुजातिरुद्धिः अतः संधिभग्नानंतरं क
 र्कटकः अस्ति विश्लेषपूर्वको मध्ये प्रोन्नतः पार्श्वयो रवनतः कर्कतुल्यरूपत्वात् कर्कटकः ३९ अथ कर्णः अवकर्णवदस्ति
 निर्गमात् ४० विद्युर्णितमस्ति द्युशब्दस्पर्शाभां ज्ञेयं ४१ पिधितं बहुशोथं ४२ अस्ति चिह्नितं निःसृतास्ति ४३ कां

प्रांसपत्रदधंस्पादिश्लेषोवपुषस्तथा त्रिशस्त्रासिंधीनां वधस्तदतिदग्धक अतिदग्धे विशीर्णानिमासासुहृत्सणी।
तत्तां क्रियां कुर्यादस्त्रवाहशो निर्भवति पावता मधुलिष्टं समधु कलोध्रं सजं संतथा मनिष्ठा चंदनमूर्वापिष्टा सर्पिर्विपाचये
त् सर्वेषामग्निदधानामेन दोषणमुत्तमं ३१ अथ म्रणग्रंथिः वातास्त्रमस्तुतं दुष्टं संशोष्य ग्रथितं व्रणं कुर्यात्सदा हं कंदूद्वं
व्रणग्रंथिरिति स्मृतः शारसूत्रं प्रपुजीमदुष्टं व्रणहरं विधिं कपिल्लकविडंगनित्वचोदाय्यास्तथैव च पिष्ट्वा तेनैव विपक्तं
व्रणग्रंथिहरं परं ३२ अथ भग्नवणः भग्नं समासाद्विधं हुताशोकां देवसंघावपित्तसंघो उल्लिख्य विडिलिष्टं विवर्तनं च तिर्यक् शिष्टं
मधुष्वषोढा हुताशो अग्निवेशांतं च कांटे एकत्वे डेस्ति प्रसारणा कुचनवर्तनो ग्राह्यस्पर्शविद्वेषणमेतदंक्रं सामान्यतः संधिगतस्य
लिङ्गमुल्लिख्य संधेः स्वपथः समंतात् उल्लिख्यः द्वाभ्यामस्त्रिणां दृष्टः संधिर्पस्पतस्य समंतात् तत्तु उभयभागयोः विशेषतो रात्रिभवा रुजश्च
विडिलिष्टकेतो वरुजा च नित्यं विव्रोषतः अस्त्रभयभागयोः श्लिष्टं संलग्नं विडिलिष्टं तो उभयथा शोथो रुजा च नित्यं रात्रावधिका भ
वती तु सिष्ठा देवदृतिभावः विवर्तिने पार्श्वे रुजश्च तीव्रा स्तिर्यगाते तीव्ररुजो भवति विवर्तिने संघावस्ति दृष्टे परिवर्तिने संधिस्ति ता
स्ति खंडद्वयपार्श्वयोः रुजः एकस्मिन् स्थिस्थानं सत्क्रान्तिर्पगते सति शिसेः तिष्ठत्वं विषमं च सर्वं शिष्टे त्वयोः स्यटनं च संधेः शि
त्येकस्मिन् स्थि अपास्त्रास्त्रः उपरिगते अधः तलशिसे सर्वपीडादि विषमं कदाचिदधिकं बलाविश्रुते आदौ भग्नं विदित्वा तु सेव

रास्त्रापुसंघास्त्रिकोष्ठमर्माणि प्रविराज्यन्ति नित्यं कृत्वा स्नुर्दुर्कदुग्धदर्वीभिर्वर्तित्वा प्रपूरयेत् शयसर्वशरीरसंयुतडीहन्त्यालयोग
 शङ्ख आरब्धनिशाकालाच्छूर्णाद्याशोद्रसंपुता सूत्रवर्तिर्ब्रणयो ज्वाशोधिनी गतिनाशिनी कालामंघ्रिषा ज्ञात्याकक्षोपाककरे
 जरंती सिंधुस्य सौवर्चसपावशकैः वर्तिः कृताहं यच्चिरेण नाडी स्नुक्सीरपिष्टा महवित्रकेष्टा नाद्राः शस्त्रेण वदनं बृहत्कृत्वा
 प्रवेशयेत् कुशलो वस्तिविधिना तं लंजाप्रादिमाधितं एवमन्यच्च पत्रैल्युतं वा स्वरसंतथा नाद्राश्चास्यं तरे वैद्यो लघुहस्तः
 प्रवेशयेत् कर्चरकरसंज्ञे लंजसिद्धार्थकभयं भिषक् पचेत्सिंहकल्केन नाडी दृष्टव्या पत्रं ५१ अथवा नाडी तत्रानिलोत्स
 र्थस्य सस्त्रमुखा मशलापे नानुविद्धमधिकं स्वरतिभ्रणसु तत्रानिलोत्सामुपनाह्य पूर्वमशेषतः पयगतिविदार्य फलेरपामा
 र्गभवेः सुपिष्टेः ससैथवेः संपरिपूर्यवर्धत प्रक्षालने चापि सदा त्रयस्योत्पन्नमहद्यत्वं लुपंचमलं हिंसा हरिद्रां कटुं कां वचा च
 गोतिहिंकां चापि सवित्पमलं संहृत्य तैलं विपचेद्द्वयस्य संशोधनं प्ररुणशेषं च ५२ अथपि नद्यः पिता चुत्तद्रव्यं कंठी
 परिदाहपृच्छापीतास्त्रवत्यधिकं मुखं महस्सुचापि पितासिकां प्रागुपनह्यधीमान् उक्ता रिक्ताभिः सपणोदतभिः निपासशस्त्रंति
 लनागदंती मंतिष्ठकल्केः परिपूरयेच्च प्रक्षालने चापि हरिद्रा सोननिंवाः प्रयोज्याः कुशलेन निसं श्यामानि भेडी निफला सुसि
 द्दं हीद्रोपान्तिवकटुसकेन दृते सदृशं व्रणतर्पणं न हन्यादु नितिकोष्ठगतापि यास्मात् ५३ अथ कफनाडी ज्ञेया कफद्रव्यनाः एमः

इस्य भग्नं कांडस्थाने भग्नं चरितं ४४ अतिपानितं अशेषेण छित्वा पानितं ४५ मज्जागमं अस्त्रवपयोः स्तिग्धविषयमज्जानं प्रतिगतः ४६
विस्फुटितं विदीर्णं ४७ वक्रस्थानसत्काकुर्वीजीभूतं ४८ छिन्नं द्विधा ननैकविदीर्णं संलग्नं ४९ अपरं विदार्पद्विधाभूतमिति का
उभयं द्वादशधेयः सचयः अवनामितमुन्नतं च वपीरुपेत् अष्टद्विधसमयोगं चोपीवर्तयेत् पश्चाद्द्विधादिकं कुर्यात्
धिभग्नोक्तपादिना रसोनमधुलाक्षोत्तमिताकल्कसमश्नतः छिन्नभिन्नस्युतास्थोनां संधानमविशद्वेन चूर्णं पं ३९
यासंयोगं घृतेनार्जुनलाभयोः भग्नसंधानमायानि स्त्रीटं क्षीरघृताग्निना मूलं शृंगालविन्नापाः पीत्वा मांसरसेन तु चूर्णीकृतं
त्रिसप्ताहादस्ति भग्नमपोहति आमाचूर्णे मधुपुतं अस्ति भगे अहं पिवेत् पीते चास्ति भवेत्सम्पन्नं सारनिभदृढं अस्तीकाफ
लकल्कसैलसौवीरमिश्रितः स्वेदान् भग्नव्रणेषु निरुजामिदं मभिहितमोषधेः वपथौ आभारिगुणुः ला १ फलत्रिकयो
यैः सर्वैरनैः समांशकैः तुल्यं गुणुः ला १ माघो जं भग्नसंधिप्रसाधनं आभारिगुणुः ला १ क्षिप्तं हृत्कुभोऽवगंधाचूर्णी
कृतानागवलापूरणं सभग्नमुक्तास्ति रुजं निहन्त्या दगानि कुर्यात्कुलिशोपमानि ला १ क्षिप्तं गुणुः ५० अथ नाडीत्रे
याः पः शोथमांसमनिपेक्षं मुपेक्षतेः ज्ञायो वाच्यं प्रचूरं प्रयमसाधुवृत्तः अज्यंतं प्रविशति प्रविदार्पं शंतस्य स्थानानि
पर्वविहितानि ततः सपः तस्मात्तिमात्रगमनाद्गतिरिष्यते तु नाडीवपद्वहति तेन मता च नाडी पूर्वविहितस्थानानि त्वर्मासशि

अथैतच्चिकित्सा तत्रादौदाहः पववर्णसमधुकंसतेलेसहसर्पिषा दद्यादालेपनंकोष्ठंदाहश्चलोपशान्तये अथक्रमयः करेजार्थिनिर्गुडी
 लेपोहन्माहृणकृमीन् लसुमस्याद्यवालेपोहिंशुनिवृक्तोद्यवा अथकंदः निवपत्रवचाहिंशुसर्पिलवणसर्वपैः उपनंसाहृणैरुभक्तमि
 कंदरुजापहं अथगंधः येष्केदपाकस्तुतिगंधवतोन्नयान्विशेषाविषमाश्वयोद्याः प्रयान्तितेगुगुलुमिश्रितेनपीतेनशान्तिंत्रिपलारसे
 न अथनित्यवेदना सदावावेदनोचतोयेन्नयामाप्तोन्नराः तेषानिलानुमात्रैवभक्ष्यामयसिनिर्वृतान् तेनैवपयसापिष्टान्दद्या
 दालेपनंमिषकृ द्विपंचमूलकत्केनकुष्ठितेनाभसापिवा सर्पिषासहेतुलेनकोष्ठेनपरिषेचयेत् अथातिस्त्रावः वाताभिभूता
 ज्वालावाग्निपपेदुश्वेदनान् यवात्पभूर्जेमदनश्रीवैष्णवसुराहूपैः श्रीवासगुगुलुत्वगुरुणालनियोसुधुपिताः कठिणालेव्रणाय
 तिनशपासास्त्रावाचेदनाः अथशोथः तिलाः पंयः सिताः शौदनैलेमधुकचंदनं लेपनंशोथरुदाहान्तंनिर्वापयेद्दद्यात् अथासा
 धलभणं त्वष्ट्रांमजः सुखेदेवेतभूणस्यानुपद्रवः धीमनोः भिमवः कालसुखैः साध्यामुखवन्नः सुखेदेशेमर्मरहिते धीमतेः पथ्यसे
 विनः सुखेकालेहेमंतेशिशिरेच गुणैश्चतमैरेभिर्हीनः कृष्णतमोन्नयः सर्वविहीनोविज्ञेयस्त्वसाध्यानिरूपक्रमः निरूपक्रमस्मि
 रमुपेक्षितः वसोमेदोद्यमज्जानेमस्तुलिंगचयः सुवेत आगंतुजोन्नयः सिधेन्सिधेदोषसंभवः मस्तुलंगंमस्तकाभंतरस्नेहं कु
 ष्ठिनांविषजुष्ठानाब्धोषिणामधुमेहिनां व्रणाः कृच्छ्रासिध्पंतियेषांचापिब्रणेव्रणाः दन्तेनैवांतरासर्थवहिः शीताश्चपेव्रणाः रक्तं एमः

सितपिच्छिलास्तास्तवा सकंदुररुज्जनीप्रहृष्टा सकंदुररुजाकंदप्रधानवेदनापुक्ता नाडीकपेऽस्यामुपनालप्रर्वकुलित्यासिद्धार्थ
कसक्तुविल्वैः मृदीकृतामेकगतिविदित्यतानिपातपेक्षस्ममशेषकारि दद्याद्द्वेनितिलान्निहंतीसुराष्ट्रजामेधवमेधपुक्ता प्रभाल
नेवापिकरंजनिवजासर्कपीलुस्वरसाः प्रपोत्वाः संधवार्कमरिचत्वलनाप्येर्माकवेजरत्तनीदृपसिद्धे तैलमेतदविरेणनिहमाइरणम
पिकफविलनाडी ५४ अथमंनिपातना दहतवरश्चमनमर्छनवञ्जशोयापस्याभवेसमिहितानिचलभणानि तामादिशोसवनपि
नकफप्रकोपातयोगेगतिस्तदहमिवकालशत्रि ५५ अथशल्पनाडी नष्टकदाविटणमार्गमुदीरितेयुस्थानेयुशल्पमविरेणग
तिकरोति सापेनिलमधितमांसेमस्तविमिश्रलावेकरोतिमहमासहजावनित्य उरीरितेयुस्थानेयुविदीर्घत्वप्तासादियु अणु
मार्गस्रस्ममार्गश्चनखादृश्ये अविरेणशीघ्र गतिस्लावेकरोतीत्यर्थः नाडीतुशल्पप्रभवंनिदार्थनिर्यातशल्पप्रविशोधमार्ग कृत्वा
कषापंविषंचेतुतैलं हवायमुस्तेसरलेपिपंगु सौगंधिकंमोचरसोहिपुष्पलोधाणिदत्त्वाखलुधानकिंच एतेनशल्पप्रभवाहेना
डीरोहेदृश्याशुविशुष्यतेचा ३सांजनहरीद्वेदमंजिष्ठानिवपत्तवाः त्रिरत्नेजोवतीदेतीकल्कानाडीव्रणापहः ५५ अथोपद्रवाः
विस्पर्पः पक्षघातश्चशिशस्तभोः पतानकः मोहोन्मादो व्रणोपीडाज्वरस्तृष्णाहनुग्रहः कामः छर्दिरतीमारोहिक्राश्वसः सवेपथुः
योदशोपद्रवाः प्रोक्ताः व्रणानां व्रणावितकैः शोथश्चक्रमपः कंदूदं दुर्गंधोनिसवेदना अतिस्नावश्चशोथश्चक्रासन्नाः स्वरूपद्रवाः

२३४
 षसैधुवनेलेपोः चालारिणाचर्मकुष्ठानुत्तरे लेपः रसदं कणगंधार्कतैलं स्नुक्कयसासह पिप्पलीचंदनं कुष्ठं घृतैस्तुल्यं विपाचयेत् ले
 पो यं मातुस्तुल्यं चर्मकुष्ठकुलांतदः लेपः मृत्चालशिलाभानुदुग्धैस्तैलं विपाचयेत् चर्मकुष्ठहरेलेपो मासमात्रान्न
 संशयः मध्यामतालावपद्यनिर्गुणं शाल्मलीरसं यवगंधककल्केष्वलेपयेत् सर्वकुष्ठजित् लेपः मृत्तमस्तान्निकतुल्यं मधु
 विल्वरसैर्दिने नीलजेति मृत्तमवमधः पात्रे विमर्दयेत् कगुणीनिवकार्पासतैलेनापि चमर्दयेत् माषभक्ष्यंतद्यालेप्य च
 र्मकुष्ठहरं परं मोतिः पंतोः राजा मसर्वकुष्ठकुलांतदुक्तं निवत्वादिग्वाकोलराजवशं समलकं कषायपाययेद्वा नुव
 र्मकुष्ठविनाशकरं १० अथ वैचर्विका ज्वेता रक्ताघनाग्निना वातपित्तोद्भवा बहु सकंदर्दीहसंपुक्ता ये या कुष्ठं विचर्विका शु
 द्धसूतं विषगंधतुल्यं ताप्यशिला ननु शुल्वं तीक्ष्णं मृतलोहं सर्वमर्घ्यं दिनत्रयं काकमाया देवदोल्या केर्काघाववर्द्धनं रुधाहो
 भधोरेपेद्यान्निदितं वानुष्याग्निना निष्कार्ये लेहपेत्सौंदर्यः कुष्ठनिर्हंतनः भल्लानवाकुची पथ्या विडंगं लो गली तिलं जी
 र्कं वदरी मूलं तुल्यं तुल्यं गुडेन च भक्षयेत् नुपानेन हेतुं कुष्ठं विचर्विकं विचर्विकानिर्हंतनो रसः कांचनी मूलचूर्णं तु गोमूत्रे
 ण विलेपयेत् पक्षमात्रान्निहंसा शुबहुवर्ष विचर्विकानिर्हंतनो रसः कांचनी मूलचूर्णं तु गोमूत्रेण विलेपयेत् पक्षमात्रान्नि
 हंसा शुबहुवर्ष विचर्विकं लेपः स्नुक्कांडसर्वपावहि सती गंधं समः शिला गोमूत्रेण पतलेपे सोमो हति विचर्विका ले
 पः नौसाहरं तुल्यं कर्त्तिका चरुं च निवद्रवसंप्रपुक्तं सुरेण संताप्य विलिप्प कुष्ठं विचर्विका संज्ञमपाकरोति ११ अथ विपा
 दिका वैपादिकपायिपादस्फुटनं तीव्रवेदनं स्फुटणं विदर्य विपादिकाग्रं रसगंधदं कणं सनाम्न कुष्ठापसपिप्पली रजः

[illegible]

के स्वह मर्दय भावघावत्पान्नवनीतवन रंगराजद्रवदत्तादिनेतेत्रैवमर्दयेत् निपत्ताखदिरंसारममृतावाकुचीपलं प्रसेकं सतत
 लंतघृथं कसविमिश्रित मध्यात्पलाहं नक्त्य कथं कंभभपेत्सदा दद्रुकिटभकुष्ठानिमंदलानिचनाशयेत् विचर्विकानिहंसाशुगज
 राजेश्वरसः राजराजेश्वरसः अपांमार्गं पांचांगकदलीखसमामृतं पुटेदग्धं विलेपोपंगोमत्रैर्दद्रुकुष्ठजित् चक्रमर्दस्वीजा
 निमुशलीचेष्टिकासम आरनालेः सुपिष्टुलेपोदद्रुहरोभवेत् कृष्णोदचक्रमर्दीमांवीजं पण्याचसंधवं शीरेस्तकैः कानिकैर्वा
 पिष्टेलेपेन दद्रु... मर्दस्वीजानिकुष्ठसंधवसर्षपाः विंगंचारनालेन लेपाद्दंशपेनयेत् मवक्षारवचाकुष्ठसर्षपाश्च शु
 गुलं देहाद्देविदं च चक्रमर्दस्वीजकं मलिकावीजतुलांशंगोमत्रेण सुपेषयेत् लेपं दद्रुहं वाथकदुतैलेन कांचनं का
 समर्दस्मलं वाकांजिकेनापितमथुत् आरण्योत्पलकेनादौष्टुपण्वात्पलेपयेत् सर्वऽपितेदं द्रुयोगाद्यष्टादौ लेपयेत्पुनः
 वाकुच्याधनिलं कृष्णमध्याभापांचलेहयेत् १५ अथ विस्फोटकुष्ठं स्फोटकं इतीन्द्राहमरुणालिखपादुर पाणोकुक्षौ सिजित्के
 दः कुष्ठविस्फोटलक्षणं शुद्धसत्तंद्विधागंधनिर्गुडीवाकुचीरसेः दिनेकं मर्दयेत्सायं यामले वणपत्रके पलाशखदिरकाथगोम
 त्रैर्लोहभाजने दिने तावटीकुर्यात्त्रिष्टेकांभभयेत्सदा कुष्ठविस्फोटके पलाशखदिरकाथगोमत्रैर्लोहभाजने दिने का
 तावटीकुर्यात्त्रिष्टेकांभभयेत्सदा कुष्ठविस्फोटकं हनिमासात्कुष्ठान्तकारसः महानंभानुतैलेन चातयेकोरयेत्सदा १६ अथ
 किरभं श्यावं विणारखरस्पर्शपक्ष्यं किटभं स्मृतं किण शुकस्यः नद्वत्तवास्पर्शपक्ष्यं रुक्षं सतमेकं त्रिधागंधं शुद्धं स्य
 चित्रकं प्रसेकं सततुलं स्यात्सर्वमेकं मर्दयेत् काकादुर्वीकाशीरे यामेकं नम्युष्टुतं माषेकं किटभं हनिरसोपवाहिचर्णकैः बोकु रामः

विमर्दितः कोचनपत्रवारिणां प्रतालंकेष्वनामकोरसः १२ अथपामा स्रग्भाषहृत्पः स्नाववस्यः प्रदाहाः पामेत्युक्ताः पिङ्काः कटु
 मत्पः अनुमृचतियोनेषां विंशत्यामृवजन्मनि मोः सजन्मनिपासावान्भवेत्स्रवनिशाणिते सप्रयंतत्रिरस्यमृपवासत्रयेभवेत् मोनयेद्यदिना
 र्हातांपंचाशत्स्रव्यान्वितान् गंधकंतिलैलेननिष्कमानं सदापिवेत् क्षीरशाल्यन्नभोजीत्यासामाकंदहरं परं गंधकंतिलैलेनपक्वलेपेनना
 शयेत् यामाविचर्विकां रुपिटाकांदद्रुमंडलं वाकुच्यानैलेनलेपेनतैलेर्वागतैरश्वतैः पुत्रजीवोस्यतैलेर्वालेपासामाविनाशयेत् शुद्धस
 ताग्रिमरिचंसतादिशुण्गंधकं काष्ठोद्वीरिकाक्षीर्वाकुच्यावाकपायकैः दिनमर्घवटीकुर्यादक्षमात्रमधुपुतां लेप्साहृद्वरीसेषाया
 मांहेतिमहाद्रुतं गंधकं सततुल्यं तु पिष्ट्वायामं विपाचयेत् अट्ठोकटुतैलेन हवतार्यविलेपयेत् पाम्पामाविचर्विकांहेतिगंधतैलेनप्रले
 पनात् १३ अथकषु स्रवन्नादेः स्नावदाहैरुपेतालेयापाण्योः कक्षुग्रासिजोम्व स्रवपामा स्फोटैर्महद्भिः धात्रीस्त्रुहीसर्जस
 चक्रमर्दतुणोदकैः कक्षुद्वयलेपः कंदलुगोषनाशनः १४ अथदद्रु वरुणीवोरुणीग्रास्त्रीसमिथीवागृहस्थितां योहन्माह्वा
 स्वामिभार्याव्रजं लुण्ठयुयात् सवद वरुणीवोरुणीग्रास्त्रीसमिथीवागृहस्थितां योहन्माह्वा स्वामिभार्याव्रजं दद्रुमवापुयात्
 सकंदरागापिटकेदद्रुमंडलमुद्रुतं उद्रुतं उद्रुनं कृत्वालोहमपींधेनुपेलयष्टिप्रमाणतः कार्यासभारसंपुट्कांससधा
 न्यसमन्वितां दद्यादेवापविदुः स्यापमेक्षीयतामिति द्रुगाटककटीमूलं हयिषात्राचारिणा निपीतं शमयसाशुदद्रुग
 मसंशयं जलकुर्याद्विष्ट्वा विष्ट्वा दद्रुममलं समं दृग्धतत्पुटपाकेनमर्घ्यमर्दुतैलेनके दद्रुममलमंचेतसक्षमात्रान्नसंश
 पः मलं के र्मातेतिनामदद्रुदेशो निधयेत् चक्रमर्दचतुर्वीरलेपाहृद्विनाशने आतपेमर्दयेत्सुतंगंधकताम्रपात्र

चीनिवयं चांगं मध्यान्वेर्वालिहेटनुकिटभप्रारसः शुद्धसत्तमं तं ताप्तेन तं चान्नं समं सत्तं मर्दयद्वाकुचीतैलेर्वा नैकं कृतं गोसूतके द्विगुणैः पा
 चयेद्दधेः सत्तैलेर्वा हपात्रके गंधतैले वितीर्णं भनद्वा लांशं मत्तायसं पंचांगे निवसं युक्तं मधुना गुटकीकृतं निष्केकं किटभं हं निवज्जपाणि
 म्हा रसः निशाकया गरवचैला चित्रकताप्यकं क्रमोन्नरगुणपिष्टा गोमन्त्रेण पिवेद्गु मत्तं सत्तका चमाची वहिमुंडी चवानरी
 वाकुची वीजतुल्या शगव मन्त्रेण पेषयेत् द्विविधं पाययेत् न किटभारि सोमयं वाकुची मर्चितं सत्तं विडोदवादि रं मधु सघृतं लेहयेत्
 चं यो गोयं किटभं ततः गुंजा वित्रक शंख चर्च रजनी भल्लातकं लांगली स्तुक्कुम्भार्कपय पुनर्नय रसीध मोद्वं सत्तकं गोमन्त्रे पचि
 तं विडगमरि चं सोद्वम जन्वि तं न्यात्त किष्टं विचर्य कुरुते कं इन्द्रमुद्धर्तन १० अथालसक कंदर्प चं सोद्वम मन्त्रादिः स ए
 गे श्वगंडै रलसक चित्रं गंडै रहापिटेकाभिः यो निवपत्र शतमन्त्रि जलेन पिष्ट्वा सामान्द्रो वयः पुषः परिहार चर्जी कुष्ठानि तस्य चिरजानि स
 मुस्थितानि सिंह ११ अथ शतारुः रक्तशपा वंसदा हा निशतारु स्याद्दुघ्नं कंदु स्नेह युतं त्वेन द्वा त श्ले
 ष्माद्रव वदेत् १२ गोमय तुल्यमसो निगंधताप्यं शिलाजतु अल्लवेन विषं तुल्यं न हं चालैर्विभावयेत् मध्याज्या म्भा वरीं कुर्याद् द्विगुं जौ भक्ष
 पे सदा कुष्ठं शतारु कं हं निरोसेलका धिपे श्वरः त्रिफलानि वमं निष्ठा वचा पाटोले मूलकं कटुकी रजनी तुल्यं क्वाथो घं चानुपायये
 त् करं जं च विडं निपण्या संधववा म्ची र्मयं चैव गेमन्त्रैर्लेपो हं निशतारु कं चक्रमर्दस्वीजानिकणामुल्लाग्ग मर्षपाः कुष्ठं द्वि
 रजनी तन्मन्त्रे पिष्ट्वा प्रलेपयेत् सवकुट्ट हलेपो नात्र कार्य विचारणान्तराज सुधा साखदिकुष्ठार्क यत्रकं लवहां गृहधमं च
 पलेव १३ वा कडुनैलं चर्च विंशत्यविशद्वा जलं तथा प्रवद्रावैश्चान्तरघ्नं पचेत्तैला वशेषकं मर्दनात् सर्वकुष्ठघ्नं मंडलं च श